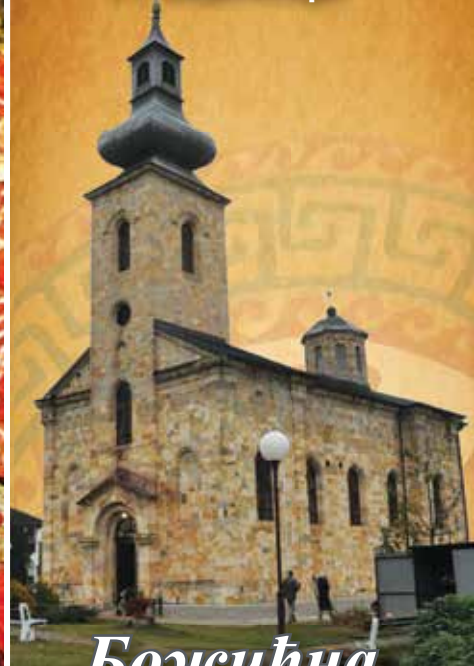
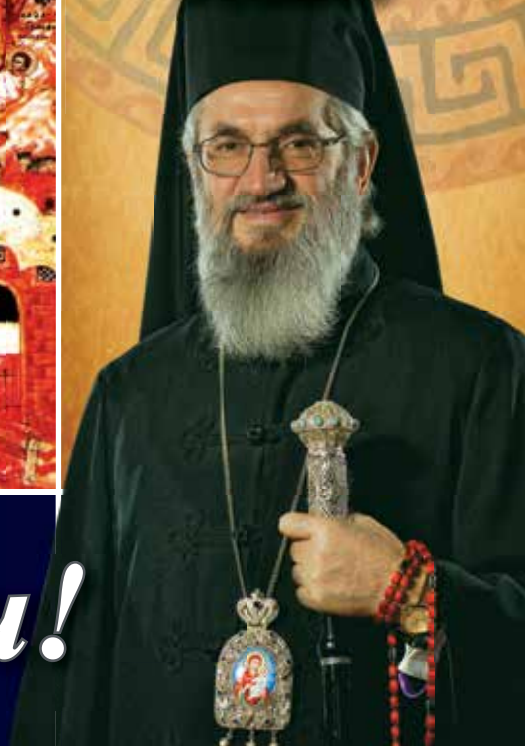

МАЛО ОСВЕЋЕЊЕ
ЦРКВЕ У
ГРОШНИЦИ

*Божична
посланица
Епископа
шумадијског
Господина
Јована*

Христос се роди!

фото репортажа

Литургијско сећање на новомученике крагујевачке

Божична посланица Епископа шумадијског Господина Јована

стр. 2

Свети праведни Јован Кронштатски Реч постаде тело

стр. 5

Јоанис С. Петру

Монаштво

стр. 8

Оксана Сјомак, Икона крштења Господњег.....	6
Христологија у канону евхаристије Светог Василија Великог.....	14
Мало освешћење цркве Светих апостола Петра и Павла у Грошници.....	19
Небојша Ђокић, Прилог историји црквених храмова у селу Неменикуће...	30
Немања Младеновић, Православље и изазови савремених информационих технологија.....	34
Андреј Ухтомски, Преподобни Давид Солунски.....	38

Из летописа Епархије шумадијске

Промене у Епархији шумадијској

Служења, приједи и посете Епископа шумадијског Г. Јована

Нова издања

Дечија страна

Главни и одговорни уредник: Никола Миловић, протојереј

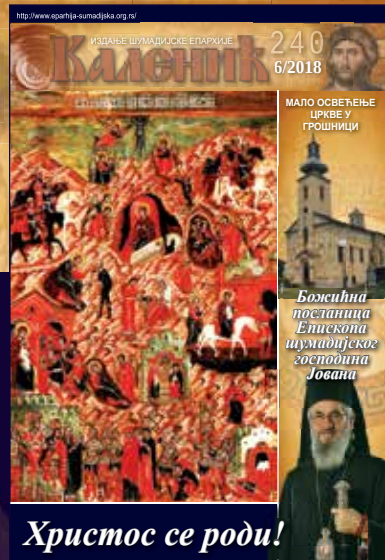
Заменик главног и одговорног уредника: Негослав Јованчевић

Редакција: Др Зоран Крстић, протојереј - ставрофор, Милић Марковић, протојереј,
Марко Митић, протојереј, Рајко Стефановић, протојереј - ставрофор, Драган Икић, јереј,
Небојша Младеновић, протојереј, Владан Костадиновић, јереј, Гордана Јоцић

Уредништво и администрација: "Каленик", Владимира Роловића број 1, 34000 Крагујевац,

e-mail : n.milovic2@gmail.com

Дизајн и прелом: Дејан Манделц

Христос се роди!

Илази са благословом
Његовог преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XXXIX,
Број 6, (240), 2018.

Издавач:
Српска православна епархија
шумадијска

Илази:
шест пута годишње

Тираж: 2000 примерака

Штампа: ГРАФОСТИЛ,
Крагујевац

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленик
COBISS.SR - ID 50771212

9 771820 616009

Ј О В А Н

ПО МИЛОСТИ БОЖИЈОЈ ПРАВОСЛАВНИ ЕПИСКОП ШУМАДИЈСКИ
СВЕМУ СВЕШТЕНСТВУ, МОНАШТВУ И ВЕРНОМ НАРОДУ
ОВЕ БОГОМ ЧУВАНЕ ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ,
БЛАГОДАТ ВАМ И МИР ОД БОГА ОЦА, БОГА СИНА И БОГА ДУХА
СВЕТОГА УЗ СВЕРАДОСНИ БОЖИЋНИ ПОЗДРАВ:

МИР БОЖИЈИ – ХРИСТОС СЕ РОДИ!

*Слава на висини Богу и на земљи мир,
међу људима добра воља (Лк 2, 14).*

Славећи Божић – Рођење Христово, славимо и радост која је вековима наговештавана од светих пророка и праведника (Ис 9, 6; Јер 23, 5–6; Јез 34, 23; Мих 5, 2; 1 Мој 12, 3; 5 Мој 18, 15). Славимо испуњење најављене радости која ће засијати целом роду људском. Радосни смо јер је Бог у телу дошао. Исус Христос је Бог и човек, истинити Бог у човеку и савршени човек у Богу. Од овога морамо увек поћи уколико желимо да прихватимо науку о Господу Исусу Христу. А схватићемо је ако смо се припремали за овај празник постом, молитвом, љубављу и добрим делима. Црква је увела Божићни пост као време очекивања, време припреме, време истинског промишљања смисла овог празника са којим се ништа не може упоредити. Ово су зимски дани, хладни, тамни, магловити. Али, у тој дугачкој, хладној ноћној тами, као да неко пали свећу и позива нас да се загледамо у њену светлост. Још од почетка децембра и празника Ваведена, Црква најављује Рођење Богомладенца Божићном катавасијом: *Христос се рађа, славите! Христос са небеса, у сусрет му изиђите! Христос на земљи, узнесите се!*

Јесте тајна Божића велика, али је наша дужност да дочарамо његов смисао помоћу наших једноставних људских речи. Како показати његов смисао и значај за наш свакодневни живот? Ово питање отвара још једно: колико смо се удаљили од Божићне поруке и Божићне радости усред наше свакодневне журбе, усред свакодневних брига, окружени хиљадама речи и мноштвом разних догађаја? Можда нам се понекад учини да овај бучни живот који је у сталној и несхватљивој журби, и који је сав обузет искључиво спољашњим – јесте и једини стварни живот. Помислимо како се само тако може и треба живети. Наравно, то није тачно. За прави осећај и доживљај Божића, неопходна је свест о празнини која нас одваја од истинског живота. Дошли смо издалека – говоре мудраци са истока који су дошли да се поклоне новорођеном Христу (Мт 2, 1–2). Тако смо и ми позвани да се вратимо издалека, из оне стра-

не земље, из самоотуђења и да дођемо к себи, то јест пред Витлејемску пећину и да се заједно са ангелима и пастирима поклонимо новорођеном Богомладенцу и да Га даривамо нашим чистим срцем, смирењем, вером и љубављу као што су чинили сви боготражитељи, ево већ више од две хиљаде година, живећи живот достојан Бога и човека. Међутим, као да се негде изгубио, као да је негде нестао тај истински живот који смо некада, у детињству, тако јасно осећали. То је живот испуњен чистотом, добротом, љубављу, срећом. Губимо га јер смо окружени злом и умором, завишћу и равнодушношћу. И заиста, наша душа зебе у хладноћи оваквог окружења које, свесно или несвесно, прихватамо. Али, за нас верујуће увек постоји излаз и повратак на пут који нас уводи у истински живот, а то је Христов пут, пут Богомладенца, пут о коме говори анђелска песма испред Витлејемске пећине: *Слава на висини Богу и на земљи мир, међу људима добра воља (Лк 2, 14).*

Та тајна новог живота догађа се далеко од уобичајених послова и ужурбаности, у пећини, међу животињама, јер за Дете са Мајком, на бучној и увек собом заузетој земљи није се нашло места (Лк 2, 7). Оно што људи не препознају, Божији свет прима; људи не примећују, а светлост која се ноћу запалила у пустињи више се никад неће угасити, никад неће нестати. Они који трагају, који су жедни и глади висине и чистоће, иду ка светлости и налазе је. То су тајанствени мудраци, који нису упирали поглед у земљу, већ су целог живота гледали у небо, у свет *што гори славом звезда и првосозданом красотом*. Заједно са њима и прости пастири, који су обављали своју скромну људску дужност, који су у тој искреној верности налазили смисао свог живота, чују речи тријумфалне песме: *Слава на висини Богу, и на земљи мир, међу људима добра воља (Лк 2, 14).*

Ту тајну новог живота открива нам Божић постављајући пред нас питање: Ради чега ти живиш? Другим речима, у чему је твоје највеће богатство, твоја највећа радост? Да ли си сигуран да све оно чиме си обузет сваког тренутка, сваког

часа, током свих месеци, свих година твог живота, заиста јесте оно најважније, најузвишеније и најлепше? Из овог питања проистиче и следеће: колико тога у нашем животу је узалуд потрошено, колико тога заборављено, колико тога на погрешан начин учињено?

Али још није касно, сада о Божићу можемо поново и поново погледати у небо, у звезде, размислити о свим погрешним одлукама које смо донели у животу које нас све време воде у небиће и мрак, и започети лагани повратак Богомладенцу, дародавцу сваког истинског добра. О томе нам говори Божић изнова и изнова, најпре тихо, затим све јасније, све гласније: *Христос се рађа, славите! Христос са небеса, у сусрет му изиђите! Христос на земљи, узнесите се!* Божић нас позива да се загледамо у тај сусрет, у ту славу, у то усхођење; позива нас да уздахнемо из саме дубине нашег бића, да свом душом пожелимо нешто друго. Ово је време када промена постаје могућа, када, упркос свему, поново почињемо да верујемо у дубоки и вечни смисао живота, у могућност његовог преображаја. Сакупимо, ради ове наде, снагу, загледајмо се у Божић и у сусрет му изађимо чистим срцем, миром и љубављу. И у простоти душе благодаримо Господу на његовом дару.

Међутим, ми данас живимо у свету где су људи изгубили свест о томе да нам је све што постоји и што имамо, заправо даровано од Бога. Људи, са пуним поверењем у своје знање и искуство, покушавају да реше све проблеме, непрестано држећи придику другима. Изгубивши доживљај света као Божије љубави и непрестане радости због тог дара, човек улази у неповерење и, што је можда најгоре, уверење да су неповерење и подозривост јачи од добра. Довољно је погледати наш свет, који је сав зарастао у неповерење, наоружан до зуба, пун лажи и патње. У њему свако сваком спрема превару, прикривајући је гласним дволичним фразама којима ни сами више не верују.

А када заиста схватимо у какав смо застаршујући ћорсокак залутали због неспремности да благодаримо Богу, можда ћемо успети да спознамо, или да макар крајком душе осетимо силу, светлост и радост коју зрачи то јединствено Дете повијено у пелене у пећинским јаслама, окружено најпростијим људима и животињама. Дете чији је дом васељена, а кров небо са витлејемском звездом. У том Дететету крије се наша рањивост, али и сва моћ добра. Шта нам, дакле, то Божанско Дете објављује самом својом појавом? Најпре то да је све на свету лаж, сем љубави, поверења и оне добре воље о којој певају анђели у радосној ноћи Његовог рођења: *Слава на висини Богу, и на земљи мир, међу људима добра воља* (Лк 2, 14).

Овакво окружње обавезује верне да припрему за славље Божића почну обнављањем благодарног односа према Богу и према ближњем, који је у нама пригушен себичношћу и који наставља да живи у дубини наше душе. Обновимо нашу способност да се дивимо, да се радујемо и да верујемо. А веровати значи бити за друге. Ко верује тај не припада себи већ ономе у кога верује. Права вера је слободна јер ослобађа човека од себе, од ствари и предмета. Вера је *принос*, даривање. Ко највише верује, тај највише даје. Вера је љубав. Она ништа не тражи. Ако се даје да би се нешто добило, не добија се ништа а губи се све. Ако се даје све а не очекује ништа, прима се све. Вера је као љубав, заборав на све, одрицање од свога *ја*, излазак из себе. Вера је

нада, *потврда ствари невидљивих* (Јев 11, 1). Тек када се одрекнемо неповерења које нам је усадио живот, када научимо да живот доживљавамо као дар, моћи ћемо да схватимо шта се догодило оне ноћи у пећини. Почећемо да се изнутра постепено отворамо и идемо у сусрет сили и радости које нам доноси песма: *Христос се рађа, славите! Христос са небеса, у сусрет му изиђите! Христос на земљи, узнесите се!*

Анђелским речима *Јављам вам радост велику* (Јлк 2, 10), упућеним пастирима који су чували стадо у Божићној ноћи, почиње Јеванђеље, почиње хришћанство. За човека је најтеже да схвати како најјављена радост није ни налик било којој овоземаљској, већ представља саму суштину хришћанства. Радост Божића није истоветна са овосветским весељем чије је трајање ограничено временом и местом, већ је то догађај који непрестано траје осмишљавајући све наше односе. Искрени верник ово разуме и примењује у свом животу. И само тако и тада постаје остварени хришћанин.

Хришћани већ дуго слушају оптужбе како је њихова вера само начин да побегну од животних тешкоћа и мука. Као, овде, у свету све је лоше, па ће негде и некад бити боље. Заиста, ми често заборављамо да радост коју је тада, те ноћи објавио анђео, да радост коју су осећали ученици враћајући се у Јерусалим након што се Господ вазнео на небо – *И вратише се у Јерусалим са радошћу великом* (Јлк 24, 52) – није била због нечег магловитог у будућности, због нечега што се мрачном и жалосном речју назива *загробним животом*, већ због онога што је наступило, што се већ показало, већ нам је дато, о чему сам Христос каже: *Радост вашу нико неће узети од вас* (Јн 16, 22). Не само да нас сваки хришћански празник, а у суштини и сваки дан, подсећају на ту радост, већ нам се она свакодневно изнова и изнова дарује.

У Божићном тропару ми певамо: *Рођење твоје, Христе, Боже наш, обасја свет светлошћу разума*. Нашем савременом свету можда ништа друго није тако потребно као та светлост разума коју свечано објављује Божићна химна. Разум о коме говори ова песма прожет је безмерном љубављу, насупрот палом и помраченом разуму који одбацује другог човека. Заиста, треба ли доказивати да је свет обузет застрашујућом тамом, која је сваки даном све гушћа, јер је човечанство обузело себелубље које се храни помраченим разумом. Једино се на њега позива, само њиме оправдава све своје безумне поступке, своје страшно и све брже кретање ка пропасти.

Рођење Христово открива нам Тајну неизмерне и бескрајне љубави Божије. Само је *Бог који је Љубав* (Јн 4, 8) могао себе понизити и родити се као истинити човек, као Богочовек, не престајући бити истинити Бог и Спаситељ од греха као извора зла, трулежности и смрти. Божији мир и благослов се задобијају једино служењем Богу и ближњима. Ко служи Богу, има мир са Богом. Ко, служећи Богу, служи људима, има мир са њима. А кроз тај мир се задобија радост достојанственог и стваралачког живота.

Божић је празник када нас је Бог измирио са собом, па сходно томе треба и ми да се измиримо са ближњима и да се измиримо једни са другима. А да би дошли до мира са Богом, собом и са другима, свако од нас дужан је да избаци из себе гнев, мржњу и злобу, а пре тога страхове од других и другачијих. Тек кад се то оствари, почиње узрастање у љубави Божијој, коју лично доживљавамо и делимо је једни са другима, умножавамо је у себи и једни са другима и тако се усавршавамо. Ово није нимало тешко када победимо све своје несигурности и недоумице, али је немогуће све док нас обузима неповерење према другима.

Божић нас позива да схватимо и разумемо узвишеност сваког људског живота. А ако на овај дан не схватимо изузетност сваког људског живота, ми ћемо само

обележавати овај празник сваке године, али нећемо разумети зашто се Христос родио у скромној атмосфери витлејемске штале, нити ће нам бити јасно шта значи вечни живот. Потрудимо се и позовимо једни друге да живот промишљамо са више радости и одговорности и да видимо једни друге у пуноћи одговорности и оптимизма. Потребно је да према свима будемо добронамерни, не питајући се ко је или шта је неко, већ чиме можемо да његов живот учинимо бољим. То искључује насиље и изнуду и подразумева безусловну добронамерност. Ово, примењено на празновање Божића, значи спремност да се сваком помогне без тражења захвалности и без очекивања узвраћања. А то је, уствари, и наша вера.

Свима, који испуњени оваквом љубављу, славе Рођење Христово, у чијим домовима светле кандила и свеће, где мирише благоухани мирис тамјана и где се приноси Божићна чесница, честитамо овај радосни празник, са молитвеном жељом да се Богомладенац Христос вером и љубављу усели у срца ваша и у домове ваше.

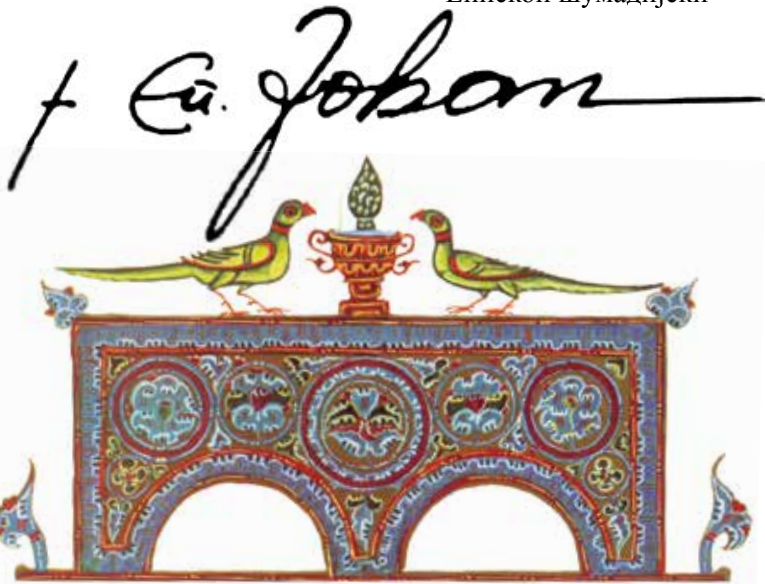
Божић честитамо свим житељима нашег престоног града Крагујевца, као и житељима свих градова и села Наше Епархије, на челу са њиховим предводницима који се труде и улажу велике напоре да савесно и на најбољи начин обаве своје дужности. Најрадоснији празник честитамо и нашим трудбеницима на разним пословима – у канцеларијама, болницама, фабричким халама, рудницама и пољима. Божићни празник честитамо и нашим школама и факултетима, професорима, студентима и ученицима, посебно ученицима верске наставе и свим људима добре воље, са жељом да мир, љубав и добра воља и благослов Богомладенца Исуса Христа, увек буде са свима вама.

Са овим жељама позивамо вас да у миру, доброј вољи и љубави са Богом и људима прослаavimo новорођеног Богомладенца, поздрављајући једни друге сверадосним поздравом:

МИР БОЖИЛИ – ХРИСТОС СЕ РОДИ!
ВАИСТИНУ СЕ РОДИ!

Срећна и Богом благословена наступајућа Нова
2019. година.

Ваш молитвеник пред Богомладенцем Христом
Епископ шумедијски

Свети праведни Јован Кронштатски

РЕЧ ПОСТАДЕ ТЕЛО

Реч постаде тело, то јест Син Божији, сабеспочетан Богу Оцу и Духу Светоме, поста човек, оваплотивши се од Духа Светог и Марије Деве. Дивна, страшна и спасоносна тајна! Беспочетни је примио почетак по човечанству; бестелесни је постао плотоносац; Бог је постао човек, не престајући да буде Бог; неприступни, од којег трепте Серафими и Херувими, покривајући лица – за све је доступан у виду слуге. Због чега и ради чега такво снисхођење Творца преступним својим тварима, човечанству, које је својом вољом отпало од Бога, свога Творца? Према највишем, неизрецивом милосрђу Владике према својој творевини, који није могао да гледа сав род човечији, Њиме створен, обдарен дивним даро-

препород, то јест кроз крштење и покајање. Људи се избављају од најмучније смртоносне власти ђавола, од греха, од свакојаким страсти; човечија природа обожује се ради безмерног милосрђа Сина Божијег, и човеку се седамдесет пута седам отпуштају греси; грешници су помиловани, оскрнављени се освећују, немоћни се исцељују; обешчашћенима се дарују част и слава, помрачени су просвећени божанственом светлошћу благодати и разума, уму човечијем је дат разум Божији – „ми ум Христов имамо”, говори Свети апостол Павле, човековом срцу – срце Христово; пропадљиво је обесмрћено, наго и изранављено грехом и страстима – украшено је божанственом славом, гладно и жедно –

насићено и утољено оним што храни и укрепљује душу речју Божијом и пречистим Телом и божанственом Крвљу Христовом: неутешни су утешени, присиљавани од ђавола су избављени и избављају се.

Шта се од нас, браћо, тражи, да бисмо искористили сву благодат, принесену нам одозго на земљу Сином Божијим? Потребна је, најпре, вера у Сина Божијег, у Јеванђеље; општење у молитвама и тајнама; познавање и испуњавање заповести Христових. Потребне су врлине: хришћанско смирење, милостиња, уздржање, чистота и непорочност, простота и незлобивост срца.

Принесимо ове врлине, браћо и сестре, на дар Ономе који се родио ради нашег спасења уместо злата, тамјана и смирене, које су му приносили мудраци, као Цару, као Богу и као Човеку, који је дошао да умре за нас. То ће бити најпријатнија од нас жртва Богу и Маденцу Исусу Христу. Амин.

Превео са руског Горан Дабетић

вима, поробљен од ђавола и заувек осуђен на страдања и муке. И Реч постаде тело! Ради тога да би нас земаљске начинио небескима, грешне – светима, да би нас од нападања узвео непропадљивости, од земље – на небо, од ропства греху и ђаволу – у славну слободу чеда Божијих, од смрти – ка бесмртности; да би нас начинио синовима Божијим и посадио на престо као царску децу.

О безмерно милосрђе Божије! О неизрецива премудрости Божија! О чудо, које ужасава не само ум човечији, него и анђелски!

Дајмо славу Богу! Са доласком на земљу Сина Божијег у телу, после приношења себе на жртву за грешни род човечији, уместо проклетства, које је Бог изрекао на почетку, верујућим људима дарује се благослов Оца небеског, они примају усыновљење и обећање вечног наслеђивања живота; човечанству, осиротелом због греха, поново се враћа Отац небески кроз тајанствени

Оксана Сјомак

ИКОНА КРШТЕЊА ГОСПОДЊЕГ

Кога и зашто је могуће видети код Спаситељевих ногу у Јордану?

Четири канонска Јеванђеља саопштавају нам да је Исус Христос примио крштење у водама Јордана од Јована Претече. На основу јеванђељске повести образовала се иконографија великих дванаест празника. Занимљиво је да се река Јордан у приказивањима Богојављења испунила рибама, змијама, змајевима и митским фигурама. Све се то више пута сусреће међу сликарским приказима Крштења, која следе византијски канон, али се не слажу са јеванђељским текстовима. Објашњења необичних лица која насељавају свету реку, налазе се у древном предању, Књизи Постања и Псалтиру.

јагањци. Шта ти би море, те утече, и теби, Јордане, те се повуче натраг?” Овде се акцентира то како су Јудејци на чудесан начин прешли преко Црвеног мора. Речи о овом догађају чујемо у канонима празника Богојављења. Речи Псалтира не само да упућују на старозаветне догађаје, него и стварају прелаз ка Новом Завету, пророкујући о Крштењу Господњем. У минијатурама које илустрирују псалме, на приказу Богојављења, поред су могле да буду две симболичке личности: море и река Јордан [4].

Потпуно су јасне тешкоће „превода” византијске иконографије приликом осликавања крштењских икона у Руси. Нејасноће у вези са именима и ликови-

Ерминија (древно руководство о иконопису) даје следећа упутства у односу на приказивања Богојављења: „Христос стоји усред Јордана не одевен. На обали ове реке, десно од Христа, Претеча гледа у небо, подигавши горе леву руку, а десну држи изнад главе Христове. Над њима је видљиво небо са кога силази Дух Свети; у зраку је написано: *Ово је син мој вољени, који је по мојој вољи*. С леве стране анђели стоје са страхопоштовањем пруживши руке, покривене одеждима. Подаље од Јована у води лежи старац, окренут лицем уназад, и са страхом гледа Христа, а сам излива воду из крчага. [Он означава Јордан, који се „повуче натраг” (Пс. 113, 3–5)]. Јордан се често приказује налик на римског речног бога, у виду старца са сасудом, одакле се излива вода.

У псалму 113, у стиховима од 3. до 5, спомиње се такође и море, чији се приказ често налази покрај Јордана: „Море виде и побеже, Јордан се обрати натраг; горе заиграше као овнови, а хумови као

ма отеловљеним у реци и мору на таквим иконама објашњавају се тиме што је аутор, на пример, бркао отеловљења, не знајући њихову историју. Слично је могло да се догоди са иконом из Сољвичегодска мајстора Михаила (крај XV века). Овде је река Јордан – женска фигура, а море је приказано у виду мушкарца. У грчком језику реч море је женског рода, а река средњег (у обичном случају) и мушког (ако је реч о веома великој реци). Грчко-руски речник Новог Завета указује на мушки род речи „река”. Такав је првобитни род разматраних оличења мора и реке.

Младић је трећа фигура-символ водене стихије. Разлог појављивања фигуре младића у нижем пољу иконе Крштења тумачи се вишезначно. С једне стране, он је био схватан као још једна персонификација мора, уместо женске фигуре, смештене поред као оличење Јордана. У исто време постоји убедљивије објашњење. Његов приказ може се тумачи-

ти као оличење Јордана или једног од његових потока. Сагласно древном предању, реку, у којој се крстио Исус Христос, створили су потоци Иор и Дан, што је нашло

свој одраз у књижевној минијатури. Ако је младић приказан у дубини воде са старцем који се ослања на сасуд, онда је овај пар фигура персонификација двају река које су се уливале у Јордан. Слично оличење приказано је на икони с краја XV века из Кирило-Белозерског манастира (овде младић седи на пару риба, можда делфина).

„Поред Христа пливају рибе”, тако се завршавају упутства *Ерминије* у односу на приказивање Крштења Господњег. Риба је древни символ Христа, који је такође означавао и верујуће у Христа. Реч „рибица” на латинском звучи као *pisciculli*, а крстионица се именовала речју *piscina*, то јест рибњак или језерце за рибе. Упоредо са приказивањем у јорданским водама рибица, у складу са оваквим тумачењем, сусрећемо занимљив случај на грчкој икони XVIII века, где су зубате рибе, попут јата грабљивица, окружиле Спаситеља. Једно од ових чудних створења по своји цртама приближило се змијским.

Змија и дракон такође се појављују на икони Богојављења. Упадљиво је да латинску реч *draco* истовремено можемо превести као „дракон” и „змија”. За хришћане је дракон симболично означавање Лукавога. Змија, која је символ мудрости, у „Крштењу” се тумачи негативно. Изображавање дракона и змија (погажених) потиче из текста Књиге Постања (Пост. 3, 15), једнако као и псалма 73, 13–14 („Ти си Својом силом утврдио море, Ти си сатро главе воденим неманима”).

Посредством овог псалма били су повезани догађаји грехопала и Крштења. „Главе змија” приказане су на македонској икони Богојављења, коју је осликао Давид из Селенице.

Проучавање симболичког изображења, које окружује фигуру Спаситеља на икони Крштења, открива своје античке, старозаветне, а такође и хришћанске корене и истовремено смисаоно јединство у прослављању празника јављања Бога у свету. Лепота и пророчка проицљивост старозаветних текстова сјединили су се са благом вешћу новозаветне повести.

ЛИТЕРАТУРА

1. Баркли М. Ньюман. *Греческо-русский словарь Нового Завета*. – М.: РБО. – 2012. – С. 174.
2. Виктор Семенович Кутковой. *Живое и неодушевленное в православной иконописи*: www.nesusvet.narod.ru/ico/books/kutkovoy9/#a5
3. *Ерминия, или наставление в живописном искусстве, составленное иеромонахом и живописцем Дионисием Фурноаграфиотом*: <http://nesusvet.narod.ru/ico/books/erminya.htm>
4. Покровский Н. В. *Евангелие в памятниках иконографии*. – М.: Прогресс-Традиция, 2001. – С. 267–279.
5. *Символизм и аллегории в иконах Крещения Господня*: <http://nathnennya.com/>
6. Холл Дж. *Словарь сюжетов и символов в искусстве*. – М.: КРОН-ПРЕСС, 1999.
7. *Школа греческого языка «ПИФАГОР»: Определение рода*: <http://mariamatsouka.blogspot.com/2012/09/6.html>
8. *Иконография восточно-христианского искусства*: <http://icons.pstgu.ru/>

Превео са руског Горан Дабетић

Јоанис С. Петру

МОНАШТВО

Из књиге *Хришћанство и друштво* која је у припреми за штампу у оквиру издавачке делатности Епархије шумадијске

Подвиг и подвижнички начин живота

Монаштво се јавља у већини великих религија. Постоје одређене сличности између његових различитих облика, као што су на пример потпуна посвећеност божанском и удаљавање од световног друштва и његових брига, али и многе разлике које су узроковане посебним карактеристикама сваке религије. Природно је, с једне стране, да се у оквиру монаштва негују тиховање и бављење унутрашњим бићем, а с друге стране, да се оно развија на нарочитим местима која нису увек приступачна другим људима. Када неко изабере да се повуче из световне заједнице, природно је да жели да остане у свом миру. Наравно, то није правило у свим случајевима. Постоје форме монаштва које су окренуте опслуживању различитих потреба људи из заједнице, нарочито оних које други запостављају или су незаинтересовани за њих. Овде се нећемо бавити појавом монаштва уопште, него ћемо се ограничити на његове форме које су се развиле у оквиру хришћанства и на улогу коју су оне имале.

Једна од основних карактеристика монаштва је свакако подвиг. Међутим, не би се могло рећи да је подвиг карактеристичан само за монаштво. Напротив, представља димензију коју је хришћанство од самог свог почетка посебно истицало. На пример, пост као карактеристичан елемент подвига појавио се већ у најранијем периоду хришћанства. Представљао је подражавање чињенице да је Христос, као што се наводи у Еванђељима, постио четрдесет дана пре него што је почео своје дело на земљи (Мт 4, 2; Лк 4, 2). Пост је упоредо био и начин уштеде добара зарад оних који нису имали. Представљао је дакле средство испуњења најосновнијег призива хришћанина, да се стара за своју браћу која су у невољи¹. Упркос томе, подвиг је, погрешно, поистовећен са монашвом. Можда је до тога дошло зато што су се монаси подвизавали са већом доследношћу и строгошћу од било кога другог.

У данашње време, многи истичу подвиг и подвижнички начин живота као димензију неопходну у савременом животу и као противтежу животу који се не одликује мером. Међутим, ову димензију мере и умерености нису истакли само хришћанство, или посебно монаштво, него је постојала још у старогрчкој традицији. Нарочито ју је на веома детаљан начин обрадио Аристотел². Свакако су је у оквиру хришћанства у великој мери развили различита духовна лица, не само теоретски него и практично, и то у тој мери да се сматра да су расуђивање и мера примери високог духовног усавршавања. Савремене потребе захтевају, с једне стране, да се подвиг, мера и расуђивање сматрају за неопходне и суштинске вредности за живот³ и да постану основне одлике хришћанина који жели да буде аутентичан, а с друге стране, да се не поистовећују са монашвом. То значи да могу и треба да

се испољавају у животу, а да притом монаштво није неопходан предуслов за њихово изражавање.

Настанак монаштва

Премда је подвиг од самог настанка хришћанства био основна одлика живота хришћана, монаштво се јавило касније. Ту чињеницу потврђују и разликовање двеју појмова и потреба за њиховим разлучивањем. Током 2. века су постојали хришћани који су у старости остајали безбрачни, како наводе апологете Јустин и Атинагора⁴, али нису били монаси, иако је безбрачност такође била карактеристика монаха. Поред тога, појавиле су се и екстремне аксетске тенденције, везане за дијархијска становишта и интензивну наклоњеност ка бежању из овог света које су заступали гностици, Маркионови следбеници и монтанисти⁵. Ове склоности је, међутим, Црква осудила чим јој се пружила прва прилика⁶. Упркос свему, монаштво се појавило тек половином 3. века, а институционализовано је у 4. веку. Ова чињеница намеће основно питање: који су посебни разлози који су довели до настанка монаштва? Као одговор су изложене различите теорије, било од стране црквених историчара оног времена, било од стране савремених проучаваца хришћанства, или посебно монаштва.

Прва теорија приписује настанак монаштва општим прогонима хришћана од половине 3. века. Тада су многи верници, да би избегли државну контролу, те према томе и прогањање, били приморани да се склоне из настањених крајева и да се повуку у пустињске области. Иако ова теорија изгледа привлачно, сама по себи није довољна да објасни организовање монашког живота до којег је дошло после прогона. Можда би се могла оправдати да се десило управо супротно. Наиме, ако је то био једини узрок, онда би требало да су се по престанку прогона сви они који су се склонили, вратили својим домовима, као што се у многим случајевима и десило.

Друга теорија појаву монаштва објашњава секуларизацијом хришћанског живота до које дошло по свршетку прогона. Признавање хришћанства као слободне религије и преношење престонице Римског царства на Исток, где је хришћанство убрзо добило посебно место у оквиру државног система, допринели су уласку многих незнабожаца у хришћанску Цркву. То је за последицу имало секуларизацију хришћанског живота. Реагујући на такво стање, многи верници су отишли у пустињу и тако допринели развоју монашког живота.

Трећа теорија повезује настанак монаштва са општијим економским стањем и друштвеном кризом тог времена. Заступници ове теорије сматрају да су пораст сиромаштва, неиздрживо повећавање пореза, монетарна криза, велика корупција административног механизма и

друштвени нeredи до којих је дошло у Диоклецијаново време, представљали чиниоце који су подстакли одлазак у пустињу и развој монаштва. Неки хришћани су одласком у пустињу избегавали снажне економске и друштвене притиске и тражили излаз из интензивног друштвеног проблема.

Четврта теорија настанак монаштва приписује реакцији на интензивну институционализацију Цркве. Установа Цркве је оснажена од 4. века, а превасходно након признавања слободе вероисповести (Милански едикт). Међутим, снажење црквене институције је истовремено значило ограничавање харизматских призива сваке врсте. Тако су многи верници тражили простор веће слободе и могућности изражавања харизматичнијег живота, за који се сматрало да је пустиња и удаљавање од света и светских брига.

Можда не би било погрешно тврдити да комбинација елемената ове четири теорије може на најбољи начин да протумачи настанак, али и организовање монаштва⁷. Монаштво се у почетку појавило у различитим областима југоисточног Средоземља, у Египту, Палестини, нарочито на Светим местима, Сирији и Кипру. Убрзо је распрострањено и у Малој Азији, а потом и у Европи. Први облик монаштва је било пустињаштво. Као симбол овог првобитног монаштва сматран је Антоније Велики (251-356), чије је житије написао Атанасије Велики. Први монаси су били мушкарци и жене који су се удаљили из градског живота и отишли у пустињу, с циљем да молитвом, строгим постом и рукодељем изразе своју посвећеност Богу. У пустињи су водили сиромашан и строг, једноставан живот. Ови пустињски

оци и мајке су касније постали узорима према којима се управљала целокупна познија монашка духовност.

Организовање монаштва

Око ових првих пустињака, који су постали познати по свом строгом животу и духовности, почели су да се окупљају и други с циљем да се уче уз њих. Тако су настајале мале групе око неког учитеља монашког живота. Убрзо је, како је растао њихов број, постављено питање покривања њихових основних материјалних и богослужбених потреба. Из тог разлога су с једне стране створена различита послушања с циљем да се расподеле послови који су били неопходни за њихове потребе, а с друге стране су организована заједничка богослужбена сабрања. Тако су настале лавре које су се, пошто су стекле неку једноставну организацију, развиле у такозвано *киновијско (општежитељно) монаштво*. У основи, лавре су имале карактер малог села са много кућа у којима су боравили монаси. Развој заједничарског монаштва су представљала *општежића* која се сматрају за најуређенији облик монаштва.

За главног организатора општежитељног монаштва сматра се Пахомије (292-346), који је основао манастир у Тавениси. Основна начела општежића која је изложио Пахомије били су одрицање од света, безбрачност, сиромаштво, молитва, рад и послушање. До установљења Пахомијевог општежића је дошло након што је држава признала хришћанство. Његове најзначајније одлике су заједничко место боравка монаха, организација заједничког економског и духовног живота и постојање централне власти коју врши игуман⁸. Друга карактеристика општежића доводи се у везу са животом хришћана прве заједнице у Јерусалиму, док се трећа развила под утицајем политичког и друштвеног устројства и општијих друштвених и политичких становишта из времена настанка монаштва.

Док је Пахомије био главни организатор првог општежића, његово уређење је систематизовао Василије Велики. Својим списима *Велика правила* и *Мала правила*, али и својим канонима, разрешио је различита питања која су у вези с животом монаха и организацијом њиховог заједничког живота. Упоредо је повезао општежиће са служењем браћи која су у различитим нуждама⁹. Од тада је монашко општежиће представљало основни начин организовања монашког живота. То међутим, не значи да су се сви манастири бавили социјалним делом, према узору који је дао Василије Велики. Неки манастири су се бавили хуманитарним радом, а неки не.

Упоредо су наставили да постоје различити облици *отишелништва*, са монасима који су живели много строжије од оних у општежићима. Као пример се могу навести столпници и дендрити, као и други строги пустињаци. Отишелништво се распространило превасходно у широј области Сирије и Мале Азије. Пустињаке су због веома строгог и особитог живота сматрали за светитеље још за живота, уливали су поверење обичним људима и уживали њихово поштовање. Због тога су према потреби утицали на животе људи у области у којој су живели, с циљем да реше њихове сукобе и да заштите нејаке од захтева силника. То је за последицу имало наглашавање улоге пустињаштва током 5. и 6. века¹⁰. Поред тога, појавио се и такозвани *идиоритмијски манастир* где су монаси имали заједничка богослужбена

сабрања, али и могућност независности у духовном и економском животу. Овај тип је био погодан за развој исихазма.

Политичка и црквена контрола монаштва

Као што је претходно речено, један од узрока настанка монаштва била је реакција на јачање црквене институције. Ова датост, заједно са чињеницом да су монаси обилазили градове и уплитали се у црквене или грађанске послове, за релативно кратко време је изазвала реакцију епископа који су желели да у својим епархијама контролишу све догађаје црквеног карактера. Стога је на Четвртом васељенском сабору (451. године) забрањено оснивање манастира без дозволе обласног епископа и одлучено да се монаси потчињавају власти епископа места у ком се налазе¹¹. Услед чињенице да је донета на једном васељенском, а не на помесном сабору епископа, ова одлука укључује и друге димензије које се не ограничавају на црквени простор. Васељенски сабори, независно од тога како се данас тумаче, тада нису имали само црквене, него и политичке димензије. Јединство и поредак Цркве које су настојали да очувају имали су непосредну везу са јединством и кохезијом Царства. Њихове одлуке су биле општепризнате због тога што их је потписивао цар, који их је и сазивао.

„Поменџе“ које се наводе у 4. канону Сабора имају везе са уплитањем монаха у црквене расправе и сукобе и у друге „грађанске“ случајеве. Због тога се изричито говори да они који љубе тишину треба да остану у местима где су одбацили свет, дакле у манастиру свог покајања, и да не ометају друге црквеним или грађанским стварима, напуштајући манастире. Из тог разлога ова одлука није имала само црквени, него и политички значај, зато што су монаси својим уплитањем стварали проблеме Царству. Ако су, међутим, монахе који су боравили у општежићима могли да контролишу преко епископа или игумана, са отшелницима то није био случај. Због тога су често и одлазили из општежића они који су желели већу слободу или тежили строжијем подвижничком животу.

Питањем контроле манастира Царство се бавило и надаље, и то интензивније. Манастири су изазивали поштовање обичних људи и привлачили их. Али су и у већем степену од било кога другог неговали народну побожност и уплитали се у грађанске и црквене послове. Упоредо су стекли велику непокретну имовину. Монаси јесу дали завет сиромаштва, али то није спречавало ма-

настире да постану крупни земљопоседници, као што је то случај и са Црквом¹².

Цар Лав III Исавријанац се Аграрним законом до-такао како богатих земљопоседника, тако и манастира и Цркве који су имали велика имања. Упоредо је поставио и питање икона. Тако су се током иконоборачке кризе иконофили и манастири ујединили са богатим земљопоседницима који су лако могли да заступају верске идеје као покриће за своје противљење Аграрном закону. Слични примери партнерства међу несродним странама могу се наћи све до данашњих дана. Поред тога, иконоборством је ударено и на народну побожност која

је била широко распрострањена и ниског нивоа. Зато је и било лако да се у тој ситуацији удруже са неуким народом. Током иконоборачког периода су прогоњени монаси, док је истовремено дошло до нове појаве у оквиру монаштва, наиме укључивања у политичка и друштвена питања под плаштом религијског интересовања¹³.

Седми васељенски сабор (787. године) је заправо донео одлуку која се теолошки и друштвено кретала између ставова иконофила и иконобораца. Истовремено се бавио и темом управљања манастирским имањима¹⁴. Строжији и конкретнији по тим питањима је, свакако, био такозвани Прводруги сабор, који је сазван 861. године, после коначног краја иконоборачког спора, и који се бавио, прво, питањем контроле монаха и манастира од стране епископа, друго, трајањем монашког искушеништва и напуштањем манастира, и треће, забрањом клирицима да преузимају световне службе¹⁵.

Пошто је питање манастирског иметка тема која је закупљала Византију, и закупљала Цркву до данашњих дана, направићемо дигресију да бисмо навели одређене чињенице у вези са њим. Није се само Лав III Исавријанац бавио овом темом. Д. Саврамис наводи низ царева који су предузимали различите мере по том питању. Од 7. века, манастири су почели да стичу велика имања куповином земљишта, или добијајући их на поклон. У многим случајевима

су огромна имања остајала неискоришћена пошто нису могли сва да их обрађују. То је, међутим, био веома негативан фактор за пољопривредно друштво какво је било византијско. Цареви су мерама које су предузимали желели да подрже малопоседнике, с циљем да имају земљу и да је обрађују. Још су желели, посебно у граничним областима царства, људе који би се везивали за место које би им пружало животна добра, те га стога бранили. Исправно напомиње Д. Саврамис да је монаштво, наглашавајући значај рада и осуђујући нерад,

играло веома значајну улогу с економске тачке гледишта. Међутим, стицањем великог земљишног иметка које је у значајном степену остајало неискоришћено, пошто нису могли да га обрађују у целости, имало је веома негативну улогу, опет са економске тачке гледишта¹⁶.

Иста проблематика је касније заокупљала и Русију, као и Грчку после ослобођења од Турака. У Русији се Петар Велики својим реформама окренуо, између осталог, и против великог иметка манастира. То не значи да се противио манастирима или религији, него је својим реформама хтео да се суочи са проблемом да су мана-

скупину имања која би остала неискоришћена. Грчка, која је била пољопривредна земља, не би могла да се развије без доношења таквих мера. Карактеристична је и чињеница да су у Русији после укидања комунистичког режима многи манастири тражили да им се врати имовина коју су имали пре 1917. године и да се врате у феудални систем тако што би сељани живели око манастира и радили на њиховим имањима. То међутим није било прихваћено јер се сматрало да је исправније да се ова имања дају самим земљорадницима. Питање манастирског иметка је веома интересантно и треба трезвено да се испита, али разумљиво је да се у овој књизи не можемо даље бавити њиме.

Након ове дигресије, вратимо се на Византију. Прогони монаха током периода иконоборства и арапска освајања довели су до кризе монаштва. Тада је реорганизацију општежитељног монаштва предузео Теодор Студит, који је био и провоборац у заштити икона. Ослонио се на старија Пахомијева и Василијева предања и обогатио их личним искуством и знањем¹⁷. Теодор Студит се између осталог залагао за уплићање општежитељног монаштва у црквена питања и интересовао се првенствено за манастире који су се налазили близу градова, као што је Студитски манастир који је био у Цариграду. Међутим, његово становиште о мешању монаха у црквене послове није било прихваћено, као што се види из канона Прводругог сабора које смо навели.

Монашки живот је играо значајну улогу у Византијском царству и утицао је на друштвени и религиозни живот. Често су се многи, пошто су проживели богат и буран живот, повлачили у манастире да се на крају живота баве својим спасењем. Али су и претенденте на царски престо, и друге, приморавали да се затворе у манастире. У 14. веку је, штавише, дошло до посебне појаве. Лица из царске породице, нарочито жене, повлачила су се у манастире које су с тим циљем основали, повлачећи све своје поданике и преносећи на неки начин дворски живот у манастир¹⁸.

Монашки живот на Западу

Монаштво је на Запад дошло са Истока. Пренели су га, с једне стране, Атанасије Велики лично, када је ишао у Рим 339. године, а с друге стране Јероним и други поклоници који су посећивали Исток, нарочито Света места. Услед тога је Западно монаштво следило источне узоре, наравно уз прилагођавање условима Западног хришћанства. Већ су у 4. веку били основани манастири у Северној Африци, Италији и Јужној Француској.

Први који је покушао да организује монаштво био је Јован Касијан (+435). Међутим, главни организатор монаштва на Западу био је Бенедикт Нурсијски (+547). Он је основао манастире и саставио монашко правило за монахе Монте Касина у Италији. Бенедиктово правило се у основи ослања на општежитељну традицију коју је установио Василије Велики¹⁹. Нагласак је ставио на послушање и дисциплину, заједно са учешћем у заједничком богослужењу и потчињеношћу игуману, који је истовремено духовни отац и онај који одржава ред у манастиру. Такође је установио обавезан рад монаха.

Упркос томе што распро-страњивање Бенедиктовог правила није довело до ишчежавања старијих Западних

стирска имања остајала неискоришћена у тренутку када народ није имао комад земље да од њега живи. Исти смисао је имало и затварање многих манастира у Грчкој након ослобођења. Турократија је била подстицајна за сабирање имања од стране манастира. Био је то један од начина да се она спасу због тога што су се верске установе опорезивале другачије. Међутим, после ослобођења је требало задовољити захтеве устаника, али и да земља стане на своје ноге. Због тога су затворени манастири који нису имали монахе и представљали су напосто

монашких предања, утицало је у великој мери на позније реформације монашког живота. У том правцу је било значајно дело игумана манастира Клини, Бенедикта Анијанског (+821), који је користио правило Бенедикта Нурсијског, али је тежиште ставио на теоријски живот. Увео је више сати молитве, ослободио је монахе од већег дела рукоделног рада и установио је хијерархијски устројену „породицу“ манастира који су били директно потчињени игуману Клинија. Сваки од ових манастира је имао управника који је њима руководио у име игумана. Још је интензивирао учешће монаха у друштвеном деловању Цркве, нарочито у образовању. Овом реформом, Бенедикт Анијански је поставио основе за развој монашких редова у оквиру Западног монаштва.

Док је Бенедикт Анијански наглашавао значај теоријског живота, цистерцити су истицали повратак првобитном монашком правилу које се изражава напорним радом, сиромаштвом, једноставним животом, одбацивањем поседовања и сведеношћу у црквеној архитектури. Ови монаси су се бавили претежно пољопривредом и изналажењем начина њеног унапређења.

Просјачки редови доминиканаца и фрањеваца допринели су заокружењу организације Западног монаштва. Оно се развило у монашке редове мушкараца и жена који су служили пастирској мисији Западне цркве, и нарочито папске институције. Монашки редови су предузимали неко посебно послање (образовање, друштвена делатност, мисионарење), а разликовали су се међу собом посебном одећом коју су носили. Карактеристични елемент монашких редова јесте да су потчињени црквеној јерархији.

Још вреди навести и да су током Средњег века па све до 18. века, многи слали своје ћерке у женске манастире с циљем да се ослободе од терета мираза који су били у обавези да дају у случају удаје. Наравно, и манастирима су плаћали, али су ови издаци били много мањи од оних који су захтевани за мираз. Девојке које су ишле у манастире могле су да иду на часове и да се баве музиком. У сваком случају, ово присилно затварање девојака у манастире било је репресивно²⁰.

Други ватикански сабор (1962-1965) бавио се између осталог и општим реформисањем и модернизацијом манастирских и других верских редова Католичке цркве.

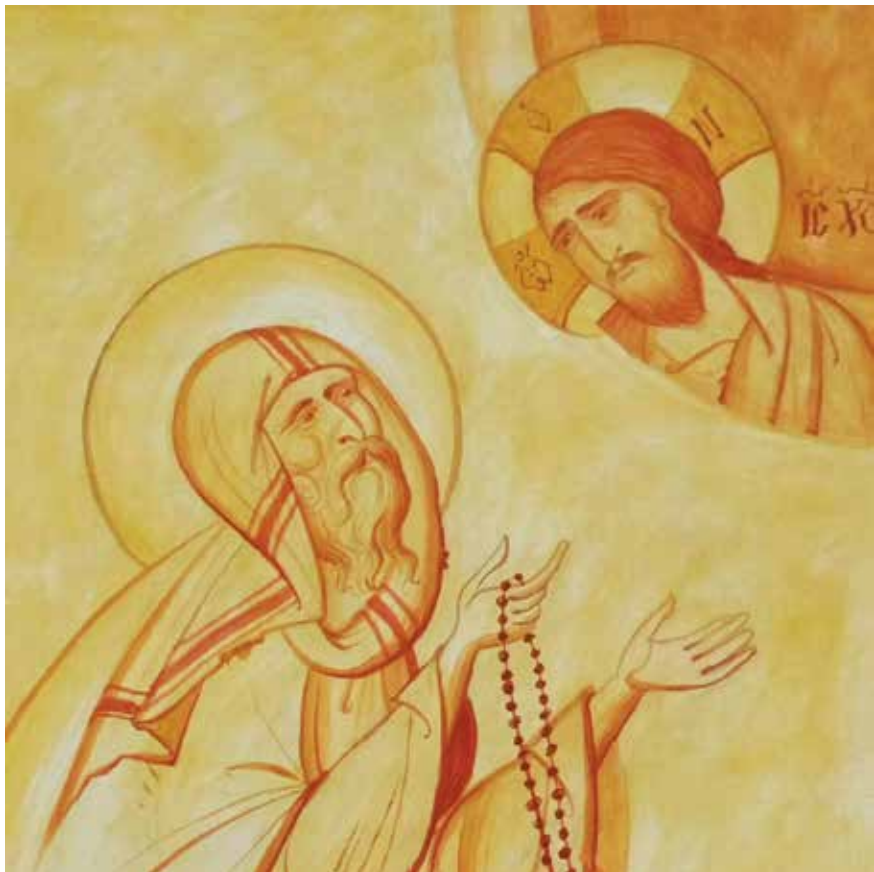
Протестантска реформација се од почетка супротстављала монаштву, што је Лутер изразио у делу *De Votis monasticis*. Међутим, од краја 19. века су у оквиру протестантизма почела да се јављају сестринства ђакониса која су се бавила друштвеним деловањем. Исто тако, после Другог светског рата је запажена нека врста ренесансе монаштва у оквиру протестантизма и постепено су формирана различита братства. Тако данас постоје братства са општежитељним животом, братства која не захтевају одвајање својих чланова од њиховог породичног живота и занимања, и братства која се баве друштвеним деловањем Евангелистичке цркве²¹.

Светогорско монаштво

Монашка држава на Атосу представља посебан случај скупине двадесет манастира, дванаест ски-

това, одређеног броја келија и многих појединачних пустињака у веома добро очуваној природној средини.

Историја Свете Горе Атонске почиње у другој половини 10. века када је преподобни Атанасије основао манастир Лавру, 963. године, по жељи и одобрењу Никифора Фокаса. У почетку је Лавра била уређена према киновиијском систему, али је убрзо претворена у општежиће (970. године). Манастирски типик је састављен на основу монашког правила Теодора Студита. Након Лавре, релативно брзо је уследило оснивање и других манастира.

У почетку је светогорска држава била независна од црквених власти и потчињена директно византијском цару. За уређење манастира састављена су најпре два типика: Јована Цимискија (972) и Константина Мономаха (1045). Према овим типцима, сваки манастир је био независан. Имао је доживотног игумана ког је бирало петнаест угедних монаха. Касније је Уредбом из 1406. године одређено да сваким манастиром управља игуман заједно са саветом угледних монаха. Тако је монархијски систем управљања манастирима промењен у аристократски.

Упоредо је установљена институција прота који је представљао Атонску државу у спољашњим пословима. Бирали су га игумани манастира, и он је заједно са њима одлучивао о општим текућим питањима. Касније је прот потчињен патријарху (1312), док је Типиком Мануила Палеолога (1394) истакнута његова власт у односу на игумане. Институција прота је укинута у 17. веку. Њено место су заузела четири епископата. Један од њих извршава обавезе протоепистата, при чему нема нарочите суштинске надлежности.

Након пада Цариграда, многи манастири су постали идиоритмијски. Пораст њиховог броја током 16. века узроковао је снажну кризу у Атонској држави. Тако су многи монаси били приморани да напусте идиоритмијске

манастире и да приступе строжије уређеним начинима монашког живота, општежићима и скитовима²².

Данас се на Светој Гори могу наћи сви облици монашког живота: општежителни, идиоритмијски, киновиијски (општежителни скитови), али и одвојени пустињаци који живе веома строгим монашким животом. Податак вредан пажње јесте да је дозвољено да се идиоритмијски манастири преобрате у општежића, али не и обрнуто. Још, на Светој Гори не обитавају само Грци монаси, него и други, из разних народа. Сви, међутим, добијају грчко држављанство у тренутку када их приме као искушенике или монахе.

Према важећем Статуту, Светом Гором управљају представници двадесет манастира који сачињавају Свештени Сабор. Манастирима припадају различити скитови и келије пустињака. Није дозвољена никаква измена у управном систему или у броју манастира. Различита манастирска уређења која постоје на Светој Гори и начин њиховог функционисања детаљно су одређени њеним Статутом. Њега састављају и изгласавају двадесет манастира у сарадњи са представником Грчке државе, и потврђују га Васељенска патријаршија и Грчка скупштина. Васељенска патријаршија има духовни надзор над Светом Гором, док Грчка држава путем гувернера врши управни надзор²³.

Светогорско монаштво се суочило са општом кризом монаштва у 20. веку и нашло се у стању опадања са сталним смањењем броја монаха. Године 1972. је међутим уочен пораст монаха за једну јединицу. То је представљало повод за реализацију константног статистичког праћења монаха од стране Г. Мандзаридиса. Његово истраживање је показало да је након те године светогорско монаштво имало стабилно узлазно кретање. У већ настањене манастире су дошли бројни нови монаси, од којих су многи имали универзитетске дипломе. Од 1145 колико их је било 1971. године, дошли су до 1588 монаха 1998. године. То значи да је у овом временском периоду подигнут образовни ниво монаха, при чему се значајно повећао и њихов број²⁴.

Превела са грчког Драгица Тадић Папаниколау

Напомене:

¹ В. Г. Μαντζαρίδης, *Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού*, Θεσσαλονίκη ⁵1999, 342.

² В. Аристотел, *Никомахова етика* и *Политика*.

³ Као пример, в. предлоге Е. У. фон Вајцекера „подвига“ у оквиру развоја еколошки исправног понашања у савременој епохи. Е. У. v. Weizsaecker, *Erdpolitik. Oekologische Realpolitik an der Schwelle zum Jahrhundert der Umwelt*, Darmstadt 1992, 258. и даље.

⁴ В. Јустин, *Α' Απολογία* 15.6. Атинагора, *Πρεσβεία περί Χριστιανών*, 33.

⁵ Према дулизму који су заступали гностици, постоје две метафизичке силе, добар и зао Бог. Други је творац материје и света, и због тога је материја по мишљењу гностика лоша.

⁶ О начинима на које се Црква током 2. и 3. века суочавала са гностичким тенденцијама, в. В. Стеаниδης, *Εκκλησιαστική Ιστορία*, Αθήνα 1970, 72. и даље.

⁷ Детаљније о теоријама о настанку монаштва в. Г. Μαντζαρίδης, *нав. дело*, 100-110, где је наведена и релевантна библиографија.

⁸ Г. Μαντζαρίδης, *нав. дело*, 117.

⁹ О социјалном делу Василија Великог у вези са организовањем монашког општежића, в. D. Savramis, *Zur Soziologie des Byzantinischen Moenchentums*, Leiden 1962, 18. и даље.

¹⁰ Детаљније о овој теми в. Р. Brown, *Η κοινωνία και το άγιο στην ύστερη αρχαιότητα*, Αθήνα 2000, 111-158.

¹¹ В. 4. канон Четвртог васељенског сабора.

¹² В. Α. Παπαδερός, „Ορθοδοξία και οικονομία“, Г. Μαντζαρίδης (прр.), *Θέματα κοινωνιολογίας της Ορθοδοξίας*, Θεσσαλονίκη 1975, 117. и даље. D. Savramis, *нав. дело*, 45. и даље.

¹³ Детаљније о овим сукобима в. Р. Brown, *нав. дело*, стр. 253. и даље.

¹⁴ В. каноне 11, 12, 13, 20, 21. и 22. Седмог васељенског сабора.

¹⁵ Види каноне 1-7. Прводругог сабора.

¹⁶ Више у D. Savramis, *нав. дело*, 45. даље.

¹⁷ В. дела Тедора Студита, *Υποτυπώσεις и Διαθήκη*.

¹⁸ В. детаљније дисертацију К. Драκάτου, *Οι γυναικείες μονές της Κωνσταντινουπόλεως στην παλαιολόγεια περίοδο*, Θεσσαλονίκη 1996.

¹⁹ В. Φ. Ιωαννίδης, *Επιδράσεις του μοναχισμού της Ανατολής στον κανόνα του οσίου Βενέδικτου*, Κατερίνη 1995.

²⁰ В. О. Hufton, *Ιστορία των γυναικών στην Ευρώπη. 1500-1800*, Αθήνα 2003.

²¹ В. Г. Μαντζαρίδης, *нав. дело*, 132.

²² Историјски подаци преузети из В. Стефаниδης, *Εκκλησιαστική Ιστορία*, Αθήνα 1970.

²³ В. члан 105 Устава 1975/1986/2001/2008.

²⁴ Детаљније, в. Г. Μαντζαρίδης, *Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού*, Θεσσαλονίκη ⁵1999, 403. и даље, где се наводе и разлози успона светогорског монаштва.

ХРИСТОЛОГИЈА У КАНОНУ ЕВХАРИСТИЈЕ СВЕТОГ ВАСИЛИЈА ВЕЛИКОГ

Православно црквено Предање подразумева да се један сегмент црквеног живота неизоставно односи на све остале. Тако се Евхаристија, као чин савршавања Тајне Христа Богочовека, односи на Цркву и њен ход кроз историју ка Будућем Веку, а јесте и исходиште идентитета Цркве као Иконе Свете Тројице, то јест Тројичног начина постојања. Црква, односно Евхаристија, јесте заједница вере, наде и љубави. Љубав се, као неизоставни елемент заједништва, пројављује у Цркви безусловним прихватањем другог као јединствене и непоновљиве личности. Нада се, у контексту евхаристијског живота Цркве, остварује у различитим практичним и духовним активностима, а директно је усмерена на ишчекивање Дана Господњег, то јест Есхатона. Вероисповедање је основни, конститутивни елемент црквене заједнице. Исповедање вере јесте формулација и тумачење откривења које је Господ Исус Христос, посредством светих апостола, даровао човеку.

Међутим, током времена, а нарочито у првим вековима Цркве, јавила су се различита, међусобно неусаглашена, па чак и контрадикторна тумачења садржаја вере у Оца и Сина и Светога Духа, што је могло проузроковати рушење јединства Бића Цркве и хулу на Заједницу Светога Духа. Четврти век, у ком живи и делује Свети Василије Велики (330-379) разликује се од осталих ве-

кова по томе што се током његовог трајања појавило мноштво различитих интерпретација вере Цркве, које нису биле у складу са евхаристијско-предањским начином живота Цркве, а што је за директну последицу имало формирање и даљи развој хришћанског учења од стране Отаца Цркве, афирмисаног од стране заједнице на евхаристијском сабрању. Тај процес ни у ком случају није модификована верзија вере Цркве, већ израз потребе Заједнице да се истине вере догматски формулишу и одвоје од сваког учења које је страно Цркви.

Богословље Светог Василија Великог представља синтезу наведених елемената, формулисање исповедања вере у контексту одбране од јереси и прихватање тог исповедања на евхаристијском сабрању од стране заједнице. Сам текст Литургије Светог Василија, по свом садржају представља богословско тумачење унутартројичних односа између Три Једносуштне Ипостаси. Управо ће израз једносуштност изазвати полемику између Отаца Првог и Другог васељенског сабора и јереси које су се временом јавиле. Неприхватање тог, по важности круцијалног, израза, оставило би огромне последице на икономијском плану. Са друге стране, важно је било прецизно терминолошко одређење спорних појмова током супротстављања две стране, а које је морало имати библијску основу, што није случај са изразом *једносушности*. Свети Василије Велики је, инкорпорацијом догматских формулација у текст Канона Евхаристије, истовремено омогућио њихово усвајање у оквиру Канона Евхаристије, као централном догађају Цркве.

Исправно разумевање истина вере, а самим тим и говор о Христу као неизоставној богословској целини од стране Светог Василија Великог, омогућило је одређени континуитет у развоју христологије и теологије уопште током потоњих векова. Основна идеја овог рада јесте историјско-богословски приказ развоја христологије Светог Василија Великог у оквиру евхаристијских молитава, а у контексту времена, простора и историјских догађаја који су утицали на развој христолошке мисли.

Историјска појава и развој Литургије Светог Василија Великог

Прво сведочанство о састављању богослужбених текстова од стране Светог Василија Великог налази се код његовог савременика, Светог Григорија Богослова. Код њега се не говори о којој врсти богослужбених текстова је тачно реч, међутим, то се разјашњава већ код Светог Прокла (V век), који међу литургијске писце, поред Светог Климента и Светог Јакова брата Господње сврстава и Светог Василија. Тако, на пример, Леонтије Јерусалимски (VII век) у полемичком трактату против Несторија пише како је Несторије у престоници служио другу литургију, различиту од оне чији је аутор Василије. Може се претпоставити да је евхаристијски чин, служен за време живота Леонтија Јерусалимског, чији је аутор Василије, био опште распрострањен и употребљаван. Осим овог сведочанства, постоји и сведочанство Петра Ђакона из VI века, који бележи да „бла-

жени Василије, епископ Кесаријски, у својој молитви светог олтара, коју понављајући поштује читав Исток, говори... “Даље, у 32. правилу Трулског сабора читамо: „као и Василије, архиепископ цркве у Кесарији... а који нам је предао чин (поредак) тајанствене службе Божје“.¹ Затим, сагласно другом сведочанству, првобитно приписиваном Амфилохију Иконијском, Василије Велики је писао „сопственом руком таинство Литургије“. Нажалост, до нашег времена није сачуван ни један манускрипт Литургије Светог Василија из тог времена.

Најстарији рукопис, у којима је садржан текст Василијеве литургије јесте *Евхологиј Барберини*, састављен не пре 730. године и не касније од почетка IX века у јужној Италији. *Евхологиј* почиње речима: „Боже, Боже наш...“ Затим следе молитве антифона и трисвете песме. Ако узмемо у обзир да се пракса употребе антифона у Константинопољу није усталила пре VIII века, а да први помен о богослужбеној употреби *Трисветог* датира из V века, изводимо закључак како *Евхологиј* изражава и садржи литургичку традицију која се усталила и изградила кроз четири века, колико је прошло од Василијеве смрти. Дакле, треба искључити следеће молитве *Евхологија* као оне које не припадају Василијевом перу:

Молитву пред Јеванђеље: *Запали у срцима нашим...*

Молитву усрдног мољења: *Господе Боже наш, прими ово усрдно мољење...*

Молитве оглашених и верних такође не припадају Светом Василију. Како пише Успенски, те молитве „како у литургији Василија Великог, тако и у литургији Златоуста, представљају варијанте древнохришћанских молитава за оглашене, које су биле читане не само на литургији, већ и на јутрењу и вечерњем“². Молитве верних представљају молитве свештенослужитеља за себе у вези са предстојећим Тајинством. Произилази да можемо говорити само о састављању (редакцији) централне литургичке молитве – анафоре од стране Василија Великог.

Шта је побудило Василија на редакцију и допуњавање текста анафоре? Знамо да је у IV веку било распрострањено мноштво литургичких чинова разли-

читих типова, чију је основу чинила јеванђелска припо-вест о Тајној вечери. Сам Василије пише: „Како нас је Писмо научило да се приликом молитве okreћемо Истоку? Ко је од светих оставио написмено речи призивања при показивању Хлеба благодарења и Чаше благослова? Јер ми нисмо задовољни тим речима које спомиње Апостол или Јеванђеље, него и пре, и после њих износимо друге, како бисмо именовали велику силу ка савршавању Тајинства, примивши из учења које није изложено у Писму.“ Василије говори о литургичким мо-

литвама које су дошле до његовог времена из „незаписаног учења“, као о нечему општеизвесном и општеприхваћеном. Остаје нам да претпоставимо, да је он лично користио тај чин Литургије и употребљавао те молитве, које су се у његово време користиле у Кападокији.

Састављајући Литургију, Василије се, према сведочанству већ помињаног Прокла, водио тежњом да створи литургички текст који ће бити значајно краћи од оних који су се у његово време користили. Сагласно Проклу, први писмени чин Литургије који се користио била је такoзвана *Климентова литургија*, која се налази у VIII књизи *Апостолских устанаова*. Њу је, по предању, Климент примио од апостола Јакова, првог еписко-

па Јерусалима. Према Проклу, ту Литургију је скратио Василије Велики због снисхођења „немоћима“ њему поверене пастве. Међутим, Василијеву Литургију ће касније скратити Свети Јован Златоусти. Највероватнији разлог редакције Литургије од стране Василија нису биле „немоћи“ пастве, већ адаптација текста у складу са горућим теолошким расправама, међу којима је прва била Аријева јерес. Дакле, од стране модерних истраживача литургичара, теорија коју је изнео Прокло није прихватљива. Успенски, Шерман и неколицина других литургичара закључују да је Василије Велики, узевши за основ доникејску анафору Цркве у Кападокији, саставио своју сопствену, распрострањенију анафору у две верзије – краткој (египатској) и пуној (византијској, сиријској и јерменској), укључивши у евхаристијску молитву опис ипостасних својстава лица Свете Тројице и историју домостроја – старања Божјег за спасење човечанства. Притом, у Василијевој анафори делимично је сачуван доникејски текст. Анафора, редигована са Василијеве стране, била је широко распрострањена у Сирији и Јерменији и њен поредак је примљен као основни у Константинопољу.

Икономија Сина у Василијевој Литургији

Икономија Христа и Духа Светог у мисли Светог Василија је недељива, међутим на неким местима различито говори о Христу, односно Светом Духу. Установљава да Свети Дух, као онај који гради заједницу, бива нераздељиво присутан у самом Телу Христовом. Свако дело Христово изведено је садејством

Духа. Истовремено, домострој Духа је снажно повезан са домостројем Сина. Улога Христа у Божанској икономији је важна јер је Он *посредник између Бога и људи*. Синовљеву спасењску улогу Свети Василије пореди са Мојсијевом, кроз коју су људи били способни за сазнање истине и примање Божје речи. Христос, наш Спаситељ, препорађа и оспособљава нас у циљу могућности сагледавања *велике светлости истине*. Он је такође *миростворац* који ствара мир и успоставља новог човека. То успостављање се збива *на небу и на земљи* и то све кроз Христову крв проливену на Крсту.

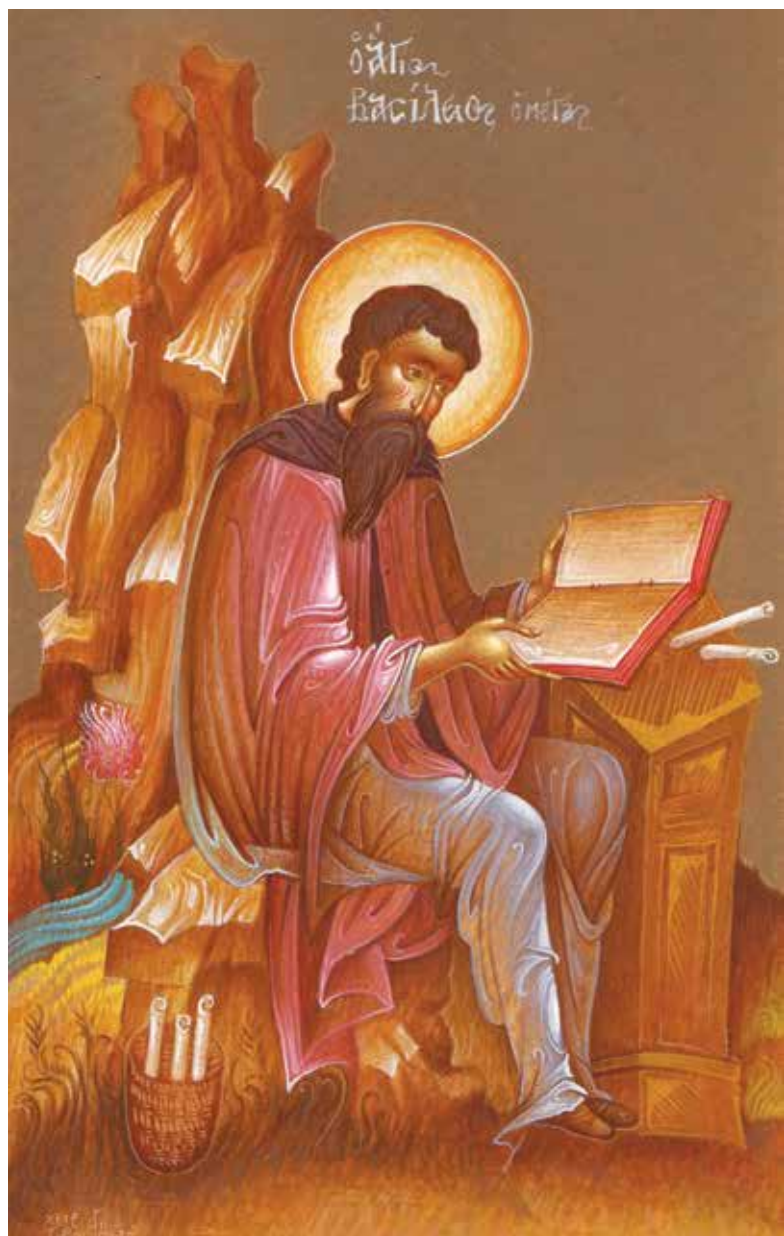
Гледано из оваквог контекста, спасење започиње јединством двеју различитих природа у Христу, а завршава се заједницом Бога и људи. У Литургији која му се приписује, па и генерално кроз своје друге списе, Свети Василије употребљава различите називе за Христа са циљем да разјасни његову „улогу“ и активност: Христос је Пастир, Цар, Женик, Врата, Пут, Хлеб, Камен, Васкрсење. Сваки назив упућује на конкретне Христове делатности, које је Он преузимао како би помогао људима да дођу до познања Оца кроз Њега. Стога, људи у заједницу са Оцем улазе преко Христа, бивајући отргнути од сила таме како би постали причасници Светлости. Спаситељева љубав према човечанству је толико велика да Он смирено подноси патњу и унижава се до наше слабости. Све ово Он чини вољно за своју творевину, у складу са вољом Бога Оца. Оне који су са висине живота запали у грех Он подиже из њиховог пада и из тог разлога Он је васкрсење. Он *призива све из небића у биће*³, одржава све створено, води, исцељује, просветљује и васкрсава. Све благодати које нам је наменио Отац, долазе кроз и преко Сина. Зато Свети Василије тврди да су људи *позвани из смрти и опет учињени живима* кроз дела које је извршио Христос. Они су *искупљени од клетве*, и ослобођени од слабости, јер је он понео њихове болести како би их исцелио.

Коментаришући 48. псалм, Свети Василије развија метафору и изражава идеју да је Христос *лекар наших душа* који, из своје несагледиве љубави, обезбеђује помоћ свима којима је потребна. Као последица човековог грехоппада дошла је раздвојеност људи од Бога, међутим Господњи план спасења није нестао, већ је само добио другачију димензију. Друго Лице Свете Тројице је уипостазирао људску природу и на тај начин омогућио спасење творевини. Кроз *крв Јединородног* људи су ослобођени ропства. Како би узвисио нас, унизио је Себе узимајући обличје слуге, које у овом контексту имплицира на људску природу. Јединство Божанске и човечанске природе у личности Христовој дозвољава му да уништи владавину смрти. За Светог Василија то значи да је циљ искупљења човечанства спасење од греха. Истовремено, човеково спасење ће се у потпуности остварити тек у његовој заједници са Богом. *То је велика тајна спасења*, пише Василије, *која укључује постепени напредак нашег образовања које нас води ка усавршавању, у нашем вежбању за божанственост*. Морамо да поменемо, да када Свети Василије користи реч *божанственост*, првобитно мисли на нашу христолитост. Личност Христова, у којој се сједињује Божанска и човечанска природа, обезбеђује људима могућност охристовљења и обожења.

Стога можемо закључити да је грехопад човечанство довео до застрањења у односу према Богу, као и до смртоносне болести коју човечанство мора носи-

ти. Једини лек или решење јесте само Оваплоћење Сина и његова искупитељска жртва на Крсту које нам обезбеђују пут у заједништво са Богом, пут у живот у Царству Небеском. Василијево размишљање у целисти представља православно виђење Христове икономије.

Иако читав домострој своје упориште проналази у голготском страдању, његов главни циљ остаје истовестан оном од почетка стварања – заједништво створеног човечанства и нествореног Бога. Свети Василије се не зауставља на Крсту и патњи већ се усмерава ка Небеском Царству и новој заједници. Искупљење се сагледава из Есхатолошке перспективе. Христос, према Светоме

Василију, умире *бешчасном смрћу*, како би нам даровао живот.

Као што смо раније поменули, разумевање спасења код Светог Василија садржи саборни и личностни аспект, који се огледа у икономији Христа. Он разрађује ову идеју кроз снажну библијску слику – слику Цркве као тела Христовог.

Христос је Спаситељ, али не спасава са намером индивидуализације спасеног, већ прикључења животно-давном организму – Цркви. Ова слика указује да крајње спасење не може бити достигнуто индивидуално, јер је то процес који укључује садејство са осталим члановима – удовима Тела.

Метафоре о Христу

У литургијским молитвама Свети Василије о Христу говори метафорички. У њима је присутна најразноврснија палета назива које Василије, у складу са библијским предањем, употребљава говорећи о Сину Божјем. Метафоре које употребљава, примарно су повезане са икономијском делатношћу Христа што, дакако, не искључује моменат унутартројичних односа, али о томе нешто касније.

Главна метафора коју употребљава јесте Црква као Тело Христово. Црква у себи сједињује како икономијски тако и теологички моменат. Она је на земљи, а истовремено и на небу; она је Богочовечанска установа која представља начин постојања хришћана у заједници која се не окончава, него се продужава у вечност. На тај начин Свети Василије нас уводи у фундаменталне еклисиолошке принципе. Ова метафора не жели да нагласи сличност, већ идентичност Христа – Тела Христовог и Цркве саме. Још једна важна метафора јесте именовање Христа *печатом истоветним Оцу* који у Себи показује Оца. Овде се превасходно указује на гносеолошки елемент, јер је Оваплоћење Христа најсавршенији вид Откривења људима. Очева слава се пројављује кроз Сина и воља Оца пројављује се кроз вољу Сина.

складу са теолошким превирањима периода у којем је живео, Василије у литургијским молитвама, противно Евномију и Арију, наглашава јединосушност Христа са Богом Оцем.

Тако на почетку Анафоре Василије истиче да је Син *раван Богу и Оцу*⁴. Спасење се савршава кроз Оваплоћење Сина Божјег, Његово рођење од Деве и кенозу која представља прославу спасеног човека. Могуће је приметити да текст молитава обилује алузијама и разним цитатима из Светога Писма, нарочито из Посланица Филипљанима и Римљанима Светога апостола Павла: „Који, будући у обличју Божјем, није сматрао за отимање то што је једнак са Богом, него је себе понизио узевши обличје слуге, постао истоветан људима, и изгледом се нађе као човек. Унизио је себе и био послушан до смрти на крсту“ (Филипљанима 2, 6-8) и „зато, као што кроз једног човека удође у свет грех, и кроз грех смрт, и тако смрт уђе у све људе, пошто сви сагрешише“ (Римљанима 5, 12).

Интересантно је да Василије овде не употребљава никејски термин *једносушност* приликом говора о односу Оца и Сина. Оно што можемо основано претпоставити јесте да је Василије прешао дуг пут од мале склоности ка одбрани омоусијанства до јасне сагласности са њим. На пример, у трактату *Против Евномија* термин

једносуштни се сусреће пет пута. Тек у познијем периоду писања, Василије инсистира на обавезности никејског исповедања једносушности Сина са Оцем: *Треба исповедати Сина као једносушног Оцу, као што је написано. Исповедати и Оца у сопственој ипостаси, и Сина у сопственој, и Духа Светога у сопственој, као што су јасно изразили и сами оци.*

Текст молитве, пак, одржава првобитну етапу богословске мисли Светог Василија, стога је логично претпоставити да је, у том виду, текст евхаристијске молитве могао настати у ранијем периоду његовог списатељског деловања. Најсложенији део међу литургијским молитвама Василија Великог представља Епиклеза. Габријела Винклерова исказује веома интересантну тезу на богословском плану, у вези са глаголом *показати* (њега, наиме, нема у кратком делу анафоре), јер сагласно тексту молитве *народ и предложени хлеб и вино морају бити „освећени“ како би „јавили/показали“ то освећење*. Мисао Винклерове интересантна је због тога што се Евхаристија овде осмишљава као пројава јединства црквене општине с њеном Главом – Господом Исусом Христом. Задобијајући освећење кроз причешће Светим Даровима, верујући се присаједињују светости Христа и Цркве.

Када говоримо о Анафори Светог Василија морамо нагласити да је ова цела литургијска молитва упућена Богу Оцу. *Оче великога Бога и Спаса нашега, наде*

Христологија у Анафори

Главна особеност Василијеве редакције јесте дубоки догматски смисао који налазимо у молитви на почетку Узношења. Почетак молитве садржи прослављање Бога Оца: *Ти Који Јеси, Владико, Господе Боже Оче, Сведржитељу, Обожавању...* Затим следује Трисвета песма, пунија још дубљим догматским смислом, истовремено изображавајући процес Божјег домостроја спасења човека. Овај део, уствари, представља реминисценцију читаве икономије (поред оне у Анамнези). Последњи део молитве представља исповедање црквеног догмата о Сину Божијем и Богооваплоћењу. У

наше, који је слика Твоје доброте, печат истоветни, Који показује у себи Тебе Оца, Логос живи, Бог истинити, предвечна Премудрост, Живот, Освећење, Сила, Светлост Истинита, којим се јави Дух Свети, Дар усиновљења, залог будућег наслеђа, Првина вечних добара, животворна Сила, Извор освећења.⁵ Златоустова Анафора такође се односи на прво лице Свете Тројице са тим ште се на крају додају и спомињу остале Личности Свете Тројице, што има своје богословско-историјске разлоге. Василијева Анафора почиње и завршава се обраћањем Оцу.

Такође, из Анафоре Светог Василија видимо да он потврђује да постоји један Бог. Речи у Анафори попут: *Беспочетни, Невидљиви, Непостижни, Неограничени, Непроменљиви* представљају Божије атрибуте. Такође, у молитви наилазимо на део који се односи на остала два лица Свете Тројице. Свети Василије би рекао да је човеку *заповеђено да постане Бог*. Речима из Анафоре Свети Василије директно говори о Божанству, дакле, природи и суштини, два Лица Свете Тројице. Оно што налазимо код Светог апостола Павла у посланици Колошанима, односно да је „Христос икона Бога Невидљивог“ (Колошанима 1, 5), налазимо и у Анафори Светог Василија Великог. Такође, имамо и атрибуте везане за Сина Божијег: *Логос живи, Бог истинити, Предвечна премудрост, Живот, Освећење, Сила, Светлост истинита, преко кога се јави Дух Свети*. Синергију христологије и пневматологије Свети Василије поткрепљује речима: *преко кога се јави Дух Свети*. У наставку наводи својства и атрибуте три лица Свете Тројице.

Такође, у Анафори налазимо део који је везан за домострој спасења. Можемо закључити да Анафора Светог Василија Великог, као и цела Литургија, обилују догматским истинама које су самим тим суштински битне за живот Цркве и верника. Због тога се Анафора треба читати јасно и гласно на Светој Литургији. Само тада ова молитва испуњава свој смисао и значај и само кроз упућивање народа на догматске истине можемо очекивати виши степен самосвести и чвршћу везивну силу између клира и народа као заједницу светих, уграђених у нераскидиво и вечно Тело Господа Исуса Христа – Цркву. Богословски подвиг Светог Василија, са осталим кападокијским оцима, састоји се првенствено у изналагању и прецизној употреби богословских термина којима је формулисан догмат о Светој Тројици. Незаобилазни тријадолошки аспект христологије Светог Василија Великог употпуњује богословски концепт у складу са Предањем Цркве. Адекватном терминологијом Светог Василија Великог концизно је изражено јединство и разликовање у Светој Тројици, а да су при том избегнуте крајности: савелијанско сливање, у коме је Свети Василије видео обнову „јудаистичког крутог“ монотеизма, и аријанско раздвајање личности о којем Свети Василије говори да је обнова паганског пантеизма.

Наведени одломак из Канона Евхаристије говори о Оцу и Сину и Светом Духу, Једном по суштини и Тројичном по ипостасима. Nikeјско вероисповедање је недовољно јасно изражавало јединство и разлике у Светој Тројици. Кључни израз – *једносуштан* захтевао је додатно објашњење. Као небиблијски, овај израз унесен је у Nikeјски символ вере. Такође, овај Символ осуђен је на помесном Антиохијском сабору као монархијански (модалистичко-савелијански). Да

би одстранио било какво монархијанско тумачење изрза *једносуштан*, Свети Василије га доводи у везу са учењем о ипостасној монархији Оца. Када Узрок и Онај који је од Узрока имају једну и исту природу, онда се они називају *једносушним*. Свети Василије истиче и то да суштина припада подједнако и у потпуности свакој од три Ипостаси, што је потпуна афирмација православног става.

Из садржаја Анафоре Светог Василија Великог може се разјаснити њен циљ. После Nikeјског сабора, аријанска јерес није ишчезла, јеретици су се постепено опоравили од удара и од средине IV века у Цркви су створили велику забуну. Она није могла убрзо бити превладана услед страха епископа од употребе нове терминологије. Но, Василије је упркос томе истрајао и наглашавао и у први план истицао важност једносушности. Како би његово богословље, сасвим сагласно никејском, било прихваћено и у народу, он га инкорпорира у текст евхаристијских молитава. Дакле, Василије и његови списи требају се посматрати у контексту богословља и православно-аријанских диспута тог периода. Он се дотиче кључних питања од којих је прво – једносушност Оца и Сина.

Према сведочанствима, Василијева теологија – христологија у највећој могућој мери прихваћена је широм Византије, па и у самом Константинопољу. Њена важност, њени незаобилазни конструкти по актуелним, за тај период, питањима христологије и теологије, били су и остали потка и основа за даљи развитак православне христологије. Из угла православног богословља, треба нагласити да је Василијева Литургија израз целокупног хришћанског откривења, и излагање читавог домостроја, икономије, адекватном богословском терминологијом, која као таква мора бити афирмисана.

Реферат из догматике Јована Тошића и
Лазара Марјановића, ученика V разреда
Крагујевачке богословије

Напомене:

¹ Слободан Продић, *Књига правила: зборник канона Православне Цркве*, Требиње-Сарајево, 2016.

² https://azbyka.ru/otechnik/Nikolaj_Uspenskij/molitvy-evharistii-svjatogo-vasilija-velikogo-i-svjatogo-ioanna-zlatoustav-chine-pravoslavnoj-liturgii/ (17. април 2018).

³ *Служебник*, Свети архијерејски синод СПЦ, Београд 2015.

⁴ Исто.

⁵ Исто.

МАЛО ОСВЕЋЕЊЕ ЦРКВЕ СВЕТИХ АПОСТОЛА ПЕТРА И ПАВЛА У ГРОШНИЦИ НАКОН ОБНОВЕ

У понедељак, 22. октобра 2018. године, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован служио је Свету архијерејску Литургију у цркви Светих апостола Петра и Павла у крагујевачком насељу Грошница. Владици Јовану саслуживали су свештеници архијерејских намесништава крагујевачког и лепеничког, протојереји ставрофори Саво Арсенијевић и Зоран Митровић, протојереј Владимир Ћириковић, протонамесници Душан Илић и Срђан Тешић, те јереј Ненад Милојевић.

трајали су до 2018. године. Због несебичног труда свих свештеника који су били на парохијама у Грошници, Владика је достојанством протојереја одликовао свештеника Душана Илића који је и дугогодишњи старешина ове парохијске цркве. Прота Душан је показао ревност и у изградњи храма посвећеног Светом Григорију Богослову који се такође налази у грошничкој порти. Правом ношења црвеног појаса одликован је јереј Ненад Милојевић, сабрат ове цркве.

Беседећи, Владика је рекао да ћемо сви бити препознати по својим делима и одвојени као жито од кукоља, те да наше спасење зависи и од тога да ли смо својим делима добар род родили: „Браћо и сестре, скоро је осам година како се у овом храму није служила Божанствена Литургија. Као што ви то добро знате, било је неопходно да се ова богомоља учврсти и обнови. Захваљујући Богу, свештенству и свима вама који сте помогли, ова црква данас блиста пуним сјајем. Сјај храма је још већи, јер се у њему служи Литургија, а тамо где се служи, тамо је Бог са Царством Својим. Управо на месту на којем стојимо сада, започињемо да задобијамо оно што је Христос рекао да нам је најпотребније: *Иштите најпре Царство Божије и правду његову и ово ће вам се све додати* (Матеј 6, 33). Из тог разлога је Свети Јустин Ћелијски говорио да му је немогуће замислити тужног човека тамо где је Литургија, а то не значи ништа друго него да је Литургија радост.

Данас, нашим служењем Литургије и малим освећењем молимо Господа да чува овај храм. И ми који у њега улазимо ради духовног поучавања и сапричасног учествовања у Светој Евхаристији, обавезни смо да га чувамо и учвршћујемо.

Хришћанин је свестан да му је потребна духовна и телесна припрема за приступање Христу. Он ће се уздржавати од свега што не приличи човеку Цркве. Као што сви примећујемо, овај храм је лепо обновљен. Међутим, нама је најпотребније обновљење живе заједнице око Христа, коју чинимо сви ми који смо крштени. Човек је у стању да направи свакакве велелепне храмове, али ако они нису испуњени народом и ако нема Литургије, онда је то само мртав споменик. Наши храмови нису споменици, већ сећања и помени наше духовности. Овај храм је веома леп, али ће бити још лепши уколико буде испуњен народом Божијим. А да бисмо имали пуне храмове, потребна нам је јака вера и

живот у њој. Неће нас спасити то што се речима декларишемо као верници, већ вера у будуће догађаје. Управо зато и Свети апостол Павле у *Апостолу* који је данас читан, каже: *Обуците се у свеоружје Божије, да бисте*

се могли одржати против лукавства ђаволскога (Ефесцима 6, 11). Поред тога, потребно је не само да слушамо Јеванђеље, већ и да живимо по њему. Страшно је, браћо и сестре, када прекинемо да слушамо реч Божију и да живимо по њој. Није довољно само да чујемо, већ и да поштујемо ред и поредак који нам је Господ оставио, јер тамо где има реда има и напретка. Потребно нам је да усвојимо Божију реч, да не бисмо били оно семе које је пало поред пута и није никло. Помолимо се Богу да семе Јеванђеља, које смо крштењем примили, буде плодносно и спасоносно.“

Свештенику Душану Илићу, који је одликован протојерејским чином, Владика Господин Јован је упутио следећу поуку: „Овим одликовањем, Црква ти данас одаје признање за све оно што си до сада радио. Оно нека ти служи као подстрек да још више радиш на спасавању своје душе, своје породице и повереног ти стада. Такође, ово је подстрек за још већу веру, већу љубав, већу жртву и одрицање од себе ради Царства небескога. Нека ти Господ да крепост и нека те учврсти да ово одликовање не носиш у гордости, већ у смирењу како би њим показао да смо и ти и ја, без обзира на чинове које имамо, слуге Божије и да се радујемо због тога. Слуга слуша шта његов господар каже, а наш Господ је Исус Христос и оно што он говори, говори ради нашег спасења. Нека ти је срећно и Богом благословено!“

Након Литургије и причешћа верних, Његово пресвештенство Господин Јован, Епископ шумадијски,

Орденом Крагујевачких новомученика одликовао је бившег Председника Републике Србије Томислава Николића, а Орденом Војда Карађорђа Слободана Лазића за старање о обнови грошничке цркве. Владика

је доделио девет архијерејских грамата и једну захвалницу.

За све учеснике у Литургијском сабрању, којих је било више од две стотине, протојереј Душан Илић и јереј Ненад Милојевић, приредили су трпезу љубави током које је, заједничарењем верног народа са својим Архијерејем, настављено прослављање освећења обновљене грошничке цркве Светих апостола Петра и Павла, подигнуте пре више од 150 година, у доба када се обнављала модерна Србија.

ИЗ ЛЕТОПИСА шумадијске епархије

ЦРКВЕНА СЛАВА У ЈОВАНОВЦУ

У суботу, 6. октобра, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму Зачећа Светог Јована Крститеља у Јовановцу. Повод овог литургијског сабрања била је прослава храмовне славе. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Имали смо посебно задовољство и част да дочекамо у нашем светом храму Епископа шумадијског Г. Јована и заједно са њим прослаavimo црквену славу. Верни народ Јовановца и бројни пријатељи из других делова Крагујевца и околине, окупљени у порти наше цркве, дочекали су свога Епископа са радосћу, а школска деца предвођена учитељицама носила су цвеће и бацала га на стазу којом је прилазио наш Владика. Посебну радост верника причињава започето фрескописање храма. Осликана је фреска Богородице, Ширшаја небес, која је дар породице Вулетовић, и постављен је полијелеј са хоросом, који је приложио Бранислав Станковић.

Преосвећени Владика одржао је надахнуту беседу на тему покајања, подсећајући да је живот хришћанина немогућ без покајања и да је искрени покајник милији Господу од навондних праведника. Владика је напоменуо и то да је у светој тајни исповести и покајања Бог онај који разрешава греха покајника и опрашта грехе, а не свештенослужитељ.

После заамвоне молитве вршен је опход око цркве и пресечен је славски колач, а након отпуста Владика Јован поделио је нафору верницима. У наставку су деца јовановачке школе извела кратак и леп рецитал, да би на крају програма Србски православни појци, који су појали на Литургији, отпевали неколико дивних песама.

Заједничарење је потом настављено трпезом љубави, коју су припремили славари данашње славе – Владимир Вулетовић и Југослав Крсмановић.

Петар Бранковић, протонамесник

СЛАВА МАНАСТИРА ПЕРАДОВЦА

У недељу, 7. октобра, када Црква молитвено прославља Преподобног Симона монаха, Свету првомученицу Теклу, Светог краља Владислава и преподобног Давида Српског, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у манастиру Перерадовца, уз саслуживање свештеника Крушевачке и Шумадијске епархије.

Манастир Перерадовац посвећен је Преподобном Симону монаху – Светом краљу Стефану Првовенчаном. Епископ је својим служењем учинио велику част игуманији Текли, која је овог дана прославила свој имендан, као и њеном сестринству и верном народу.

Многобројни верници окупили су се од раних јутарњих часова како би дочекали свог Првојерарха и заједно прославили овај дан, у народу познат још као и Краљевдан. На сам долазак Његовог Преосвештенства огласило се први пут новопостављено велико црквено звоно које је одјекивало левачким виноградима.

После прочитаног зачала из Светог Јеванђеља, верном народу се богонадахнутом беседом обратио Епископ Јован. Честитајући празник и славу игуманији и свима окупљенима, Владика се осврнуо и на јеванђелске речи о љубави: „Односи у породици, у селу, држави, у Цркви, били би нам решени на јеванђелски начин зато што би сваки од нас чинио оно што

жели да му други чине, и обрнуто. Да ли има неке боље етике на свету која је написана од ове, јеванђелске? Има ли примера да је ико на свету могао овако нешто казати као што је казао Господ? Ако желимо да други са нама поступају добро, онда то тако треба да чинимо и ми према другима. Ако не желимо да нас други вређају, значи да не треба ни ми друге да вређамо. Шта је то Христова љубав? Христова љубав јесте порицање свих видова наше себичности и саможивости. Ову јеванђелску љубав да чинимо другима оно што желимо да други нама чине је управо чинио Свети преподобни Симон монах. Он је у себи имао баш оне плодове Духа Светога – љубав, веру, наду, стрпљење и он се заиста трудио у животу да испуни ову јеванђелску врлину.“

Светом Причешћу приступио је велики број верника. Након заамвоне молитве извршен је опход око цркве и пререзан славски колач.

По отпусту и дељењу антидора, домаћини славе игуманија Текла и Славица Јовановић из Цириха позвали су све присутне на трпезу љубави.

Бојан Стојадиновић, јереј

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА, РУКОПОЛОЖЕЊЕ И ПАРАСТОС НА ОПЛЕНЦУ

У храму Светог великомученика Георгија на Опленцу, на дан када прослављамо Светог Јована Богослова, 9. октобра, поводом 84 године од убиства краља Александра Карађорђевића, служена је Света архијерејска Литургија којом је начествовао Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован заједно са Његовим Преосвештенством Епископом аустријско-швајцарским Г. Андрејом. Архијерејима су саслуживали свештеници и ђакони Епархије шумадијске. Овом богослужењу присуствовао је ЊКВ принц Михаило Карађорђевић, представници Крунског савета, председник општине Топола – Драган Живановић, директор Задужбине Карађорђевића – Драган Рељић, ученици ОШ „Карађорђе“ предвођени својим директором Ивицом Радивојевићем и вероучитељем Александром Алексићем, као и ученици СШ „Краљ Петар Први“.

У беседи која је уследила након прочитаног Јеванђеља, Владика Андреј истакао је да је краљ Александар био способан и кадар да наш народ и земљу повеже са другим народима. Он је желео да гради мостове пријатељства међу народима, желео је да сагради јаку земљу. Зато је дан када је страдао страشان дан у историји наше земље. „Убиство нашег краља има далекосежне последице по наш народ које и ми данас итекако осећамо“, рекао је Владика Андреј.

Током Свете Литургије у чин ђакон рукоположен је вероучитељ из Младеновца Михаило Аврамовић. Новом ђакону Владика Јован поручио је да чува благодат која му је дата тако што ће ревностно служити Богу, кроз послушност својој светој Цркви.

Након заамвоне молитве Архијереји су, заједно са свештенством, служили парастос краљу Александру. Задужбина „Краљ Петар Први“ на челу са Драганом Рељићем приредила је трпезу љубави.

Стеван Илић, ђакон

СЕМИНАР „СИНЕРГИЈА“У КРАГУЈЕВАЧКОЈ БОГОСЛОВИЈИ

Епархија шумадијска у сарадњи са Управом за сарадњу с црквама и верским заједницама, а уз благослов Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована, ове јесени за своје свештенике организује пастирско-психотерапеутски семинар под називом „Синергија“. Програм семинара замишљен је у виду осам предавања током којих ће највише бити речи о психичким проблемима парохијана са којима се свештеник среће током свог пастирствања. Предавачи су психолози Марија Шевар Вукашиновић, Тамара Окмажић и Сања Живковић, а циљ предавања биће међусобна размена искустава и савета између свештеника лица и психолога како би рад са потребитима био квалитетнији и унапређенији.

Урош Костић, ђакон

ЦРКВЕНА СЛАВА У БАРОШЕВЦУ

У недељу, 14. октобра, када Црква прославља успомену на Покров Пресвете Богородице, у месту Барошевцу, наомак Лазареваца, служена је Света Литургија поводом храмовне славе. Предстојатељ сабрања био је игуман манастира Пиносава Петар (Драгојловић), а саслуживали су му свештеници Колубарско-посавског намесништва Епархије шумадијске, као и гости из Епархије бачке и Епархије сремске. Благољепију служења допринело је појање Православних Србских појаца. Овогодишње прослављање храмовне славе у Барошевцу протекло је у посебној, свечаној атмосфери, а иначе велика порта била је тесна да прими све вернике који су поред празника похитали да прославе и обнављање храма у свом месту. Радови на обнови барошевачке светиње трајали су годину дана и приведени су крају захваљујући прилозима верног народа и донацијама ЕПС-а и синдиката РБ „Колубара“.

У надахнутој беседи игуман Петар (Драгојловић), говорио је о данашњем празнику и захвалио се свима који су на било који начин помогли обнову цркве.

У наставку Литургије велики број верника се причестио, преломљен је славски колач и додељена су признања најзаслужнијим верницима за обнову цркве. Додељена су два Ордена Новомученика крагујевачких 1. реда: Томиславу Ђурђевићу из Зеока и Милану Ђорђевићу из Барошевца; три Ордена Новомученика крагујевачких 2. реда: Милорад Грчићу из Обреновца, Зорану Николићу из Барошевца и Миодрагу Ранковићу из Миросаљца; два Ордена Војска Карађорђа: Славку Николићу из Барошевца и Радосаву Игњатовићу из Барошевца. Овом приликом подељено је и шеснаест Архијерејских грамата.

Радост сабрања настављена је трпезом љубави која је за окупљене припремљена залагањем пароха барошевачког Милана Матића и верника ове парохије.

СЛАВА ЦРКВЕ ПОКРОВА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ У ЈАГОДИНИ

Празник Покрова Пресвете Богородице у Јагодини слави црква на обронку јагодинског Буциног брда, поврх градског насеља Стрелиште. У недељу, 14. октобра, ова црква обележила је достојно своју славу, а радост Цркве Божије и Пресвете Богомајке је у томе што су Јагодинци и становници околних места показали колико им значи заштита Мајке Божије коју имају. Неколико стотина верника окупило се на Светој Литургији, а неколико десетина њих се сјединило са Христом у Телу и Крви Његовој. Евхаристијско сабрање предводио је протојереј ставрофор Радослав Станковић, а саслуживали су му јагодински свештеници. На Литургији је певао хор „Свети арханђел Михаило“ из Старе Милошеве цркве у Јагодини, предвођене хоровођом Алексан-

дром Димитријевић, професором Универзитета у Београду. Протонамесник Дејан Ђорђевић, старешина Богородичине цркве, је у надахнутој беседи похвалио учеснике Вечере Господње у овај празнични дан, што хитају под скуте и заштиту Деве Марије, и позвао их да се њихово одушевљење продужи на цело Лето Господње како би што чешће и интензивније учествовали у животу своје свете Цркве. Колачар ове свечаности био је председник Црквене општине јагодинске при цркви Преподобне мајке Параскеве, подно другог јагодинског брда – Ђурђевог брда, Срђан Милутиновић. Он је, заједно са члановима своје породице, приредио прикладно послужење за све присутне, а прослава је настављена и за трпезом љубави.

Угљеша Урошевић, вероучитељ

СЛАВА ЦРКВЕ ПОКРОВА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ У ВРЕОЦИМА

Унедељу 14. октобра вреочка црква свечано је прославио своју храмовну славу Покров Пресвете Богородице. Свету Литургију служио је протојереј ставрофор Томислав Марић уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске.

Након прочитаног зачала из Јеванђеља у надахнутој беседи отац Александар Глишић истакао је „да данашњи човек иде путем који је Марта изабрала, а тај пут води у правцу заборављања себе, заборављања да је човек биће заједнице односно личност која живи са другим људима. Човек заокупљен бригама овога света заборавља на Бога и на свој коначни циљ. Господ хоће да покаже Марти да треба да се угледа на Марију која је своје постојање нашла у Богу, јер је то једини пут спасења. Зато се молимо и Пресветој Богородици која је наша посредница пред Господом, да се моли Богу за нас и за наше спасење”.

Након опхода око цркве и резања славског колача уследила је трпеза љубави коју је у сали парохијског дома приредио колачар данашње славе Милоје Марковић из Вреоца.

Радивоје Стојадиновић, протојереј

ПРОСЛАВЉЕНА ЦРКВЕНА СЛАВА У РЕСНИКУ

По 129. пут прослављена је храмовна слава Покров Пресвете Богородице у Реснику. Светом Литургијом началствовао је протојереј Сретко Петковић уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске.

После прочитаног Јеванђеља, отац Сретко одржао је пригодну беседу о значају Пресвете Богородице у животу хришћана, али и Њеном значају за цело човечанство. Пресвета Богородица, кроз своје смирење и послушност, пример је свима како се постаје живи храм Духа Светог, и највећа међу женама у историји људског рода. Из тог разлога се и Њен лик фрескопише у најсветијем делу храма тј.

олтару, у виду оне која шири своје руке и прима све молитвенике у своје наручје.

Први пут у историји храма, колачари нису били из нашег села Ресника, већ из суседног Јовановца Драгиша Јанковић, као и други колачар из нама сестринске Епархије браничевске Горан Ђорђевић из Петровца на Млави. Тако нас је Богомајка сабрала са свих страна да заједно узмемо учешћа у Светој Литургији.

Лепоти богослужења допринело је учешће великог броја деце која су дошла заједно са својим вероучитељем Миланом Живанићем, а многи од присутних су се и причестили. После сечења славског колача и пригодног културно-уметничког програма, сабрање је продужено трпезом љубави која је уприличена у новом парохијском дому.

Милан Живанић, вероучитељ

ЛИТУРГИЈСКО СЕЋАЊЕ НА НОВОМУЧЕНИКЕ КРАГУЈЕВАЧКЕ

Пре скоро осам деценија Крагујевац и околина су били поприште једног од најкрвавијих злочина у II светском рату. Фашистички војници у знак одмазде у неколико дана стрељали су више хиљада недужних цивила међу којима и један број деце.

Повод за стрељање били су немачки губици у борби са партизанским јединицама 16. октобра на путу Крагујевац – Горњи Милановац. У тој борби Немци су имали 10 мртвих и 26 рањених војника. Приликом стрељања доследно је примењена драконска одредба из наредбе генерала Франца Бемеа од 10. октобра, у којој се прописује стрељање 100 Срба за једног убијеног и 50 за једног рањеног немачког војника или фолксдојчера. Акција одмазде изведена је 19. октобра у околним селима Маршићу, Илићеву и Грошници, а 20. и 21. октобра у Крагујевцу – *три крвава дана Крагујевца*.

Тим поводом и ове године служена је Света архијерејска Литургија на платоу испред храма Светих Новомученика Крагујевачких у Шумарицама. Свету Литургију у храму Светих крагујевачких новомученика и молебан Новомученицима испред споменика стрељаним ђацима и професорима служио је Његово Преосвештенство Епископа шумадијски Г. Јован, уз саслужење свештенства Епархије шумадијске.

Венце крај споменика V3 положили су ученици Прве крагујевачке гимназије и многобројни представници власти и институција града Крагујевца и Ребулике Србије, као и амбасадори Немачке, Белорусије, Палестине и других.

И ове године из Шумарица подигнут је глас против рата и сваког зла које он са собом носи, са јединственом поруком да се тако нешто више нигде и никада не понови. На овогодишњој манифестацији изведен је адаптиран текст из поеме „Нисам крив што сам жив“ аутора Ђорђа Милосављевића, који је заснован на судбини глумца Мије

Алексића, једног од преживелих страдалника крагујевачке трагедије. Редитељка представе је Слађана Килибарда.

Драмски уметници који су учествовали у представи су: Марко Баговић, Миодраг Пејковић, Милош Крстовић, Матија Ристић, Марија Ракочевић, Богдан Милојевић, Чедомир Штајн и Младен Кнежевић. Музика: Драгослав Танасковић, Хор СКЦ, Крагујевачко певачко друштво, Ленка Стојчевић. Костимограф: Јелена Јањатовић.

Велики школски час крај споменика стрељаним ђацима и професорима први пут је одржан 1957. године.

У програму Великог школског часа укупно је учествовало више од 50.000 учесника, написано на десетине поема, оригиналних музичких и књижевних дела.

Од 21. октобра 2012. године овај дан се обележава као државни празник – Дан сећања на све српске жртве у Другом светском рату.

ОСВЕЋЕЊЕ КРСТОВА У ЦРКВИ СВЕТОГ ДИМИТРИЈА У БАЈЧЕТИНИ

У недељу, 21. октобра, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован благоизволео је осветити крстове у ктиторском храму Светог Великомученика Димитрија у Бајчетини. Чину освећења присуствовали су чланови ктиторске породице Николић којима је Преосвећени Владика Јован упутио топле речи благодарности и пожелео им добро здравље. Епископ је у свом кратком обраћању присутнима истакао да је за нас хришћане крст знак препознавања и да смо позвани да носимо своје крстове како би и они носили нас.

У знак захвалности за несебичну љубав коју су делима потврдили, архијерејским граматама одликовани су Сретен Јоцић из Београда и Слободан Василијевић из Чачка. Трпезу љубави за све присутне вернике приредила је монахиња Ирина, настојатељица ове свете обитељи.

Информативна служба Епархије шумадијске

ПАРАСТОС БЛАЖЕНОПОЧИВШЕМ ЕПИСКОПУ ВАЛЕРИЈАНУ

У уторак, 23. октобра навршило се 42 године од упокојења првог Епископа Шумадијске епархије.

Тим поводом Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију и парастос у Саборној цркви у Крагујевцу уз саслужење више свештеника и ђакона.

Након парастоса Владика Јован је у беседи указао на велики значај и допринос личности Епископа Валеријана у историји Епархије шумадијске и СПЦ, а такође је говорио и о служби Епископа у Православној Цркви и о тешкоћама које је прате.

Информативна служба Епархије шумадијске

РАДУЈ СЕ ПРЕПОДОБНА МАТИ ПАРАСКЕВО

Храм Преподобне Параскеве у селу Петка код Лазаревца ове године је по 149. пут прославио своју заштитницу. Прослава црквене славе у овом селу које носи име по овој дивној Христовој угодници, започела је уочи самог празника празничним вечерњим богослужењем које је служио протојереј ставрофор Мирослав Филиповић уз саслужење протонамесника Ивана Иванковића из Конатица и ђакона Николе Урошевића. Након богослужења на поклоњење вернима је изнета честица моштију преподобне мати Параскеве, која се у овом храму чува од 2004. године.

На сам дан преподобне мати Параскеве Свету Литургију служио је јеромонах Доситеј из светогорског манастира Хиландара уз саслужење петчанских свештеника. За благољепије су били задужени Србски православни појци, а чтецирали су теолози из петчанских парохија. Храм и порта били су испуњени верним народом који је са свих страна дошао да се поклати и помоли омиљеној српској светитељки. Након прочитаног зачала о мудрим и неразумним девојкама из Светог Јеванђеља, беседом се верном народу обратио јеромонах Доситеј Хиландарац. Говорећи о ликовима светих, подсетио је на задатак сваког хришћанина, а то је уподобљавање Богу Творцу.

Светом Причешћу приступио је велики број деце и верних. Након Свете Литургије и литијског опхода око Храма, презан је славски колач. Старешина храма протојереј ставрофор Војислав Одавић заблагодарио је драгом госту из Хиландара оцу Доситеју на великом благослову и части коју је указао нашој парохији и селу. После дељења антидора, у сали парохијског дома трудом пароха петчанских и њихових парохијана послужена је трпеза љубави за све присутне.

Дејан Јовановић, вероучитељ

СЛАВА ЦРКВЕ СВЕТЕ ПЕТКЕ У ВИНОГРАДИМА

Храм Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради окупио је више стотина верника на дан своје славе, у суботу, 27. октобра. Литургијским сабрањем начелствовао је протојереј ставрофор др Зоран Крстић, а саслуживали су крагујевачки свештеници.

Након прочитаног Јеванђеља, отац Зоран је у својој беседи истакао болести модерног доба као суштински проблем који треба решавати:

„Стиче се утисак да се бавимо површним стварима, а не видимо суштинске ствари. Вековима смо истицали да је православље саборно, а данас смо сведоци да можемо да изгубимо саборност и јединство Цркве које је наша главна одлика. Такви пропусти дешавају се и у нашим животима будући да нам промичу битне ствари док се бавимо периферним. Да бисмо могли да чинимо праве хришћанске кораке, у себи морамо развијати осећај захвалности. Благодарност је основна хришћанска особина. Сама Евхаристија не представља ништа друго него изражавање благодарности.

Због чега да благодаримо, питање је које постављају они са којима нешто није у реду. Депресија је болест губљења смисла, болест у којој човек испољава незадовољство ближњима, околином, животним околностима. Давање смисла животу јесте суштина наше вере. Бог има план и са нама као појединцима, и са читавим човечанством, као и са целокупном творевином. Прихватање те чињенице јесте наш први корак, док други наш корак представља наш пристанак да учествујемо у остваривању тог плана. Дакле, све нам је узалуд ако не благодаримо. Житија светитеља представљају ризнице благодарности Богу, док последње речи многих светитеља јесу речи благодарења." На крају своје беседе отац Зоран је пожелео срећну славу свештенству, домаћину и свим парохијанима овог светог храма.

Након Свете Литургије вршен је опход око храма као и чин резања славског колача. Трпезу љубави за све присутне вернике приредио је домаћин славе Миомир Брковић са члановима своје породице.

Урош Костић, ђакон

ДАНИ СВЕТЕ ПЕТКЕ У ЛАПОВУ

Ове године је, са благословом Епископа шумадијског Г. Јована, четврти пут у Лапову организована манифестација „Дани Свете Петке“.

На дан када обележавамо спомен на ову велику светитељку служена је Света Литургија, а служио је протојереј ставрофор Србољуб Марковић уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске. Беседу о животу и значају ове светитељке одржао је протојереј Ненад Савић. Након причешћа свештенства и верника Лапова организована је свечана литија око цркве и пререзан је славски колач који су припремили овогодишњи колачари, чланови црквеног хора „Свети Јован Дамаскин“. Колач за следећу годину преузео је Горан Милошевић. Учешће су узеле и вредне жене из „Моравских шареница“, чланови удружења воћара „Црвени брег“ као и иконописац Зоран Милошевић. Слави су присуствовали и представници општине као и многи други заслужни грађани Лапова. Након пригодног програма, у коме су узела учешће и деца из ОШ „Светозар Марковић“ на челу са својим вероучитељем ђаконом Марком Арсенићем, уследила је вечера љубави за све присутне вернике. Наиме, деца са веронауке су спремила своје писмене радове и цртеже на тему „Света Петка код Срба“ па је школски жири одабрао најбоље радове. Деца која су освојила те награде добила су пригодне душекорисне поклоне. За ликовне радове су награђени следећи ученици: Смиљана Михајловић, Анђела Томић и Јелена Здравковић, а за литерарне Маша Микић, Катарина Николић и Анастасија Симић. У припреми и оцењивању радова учествовале су наставнице Сања Микић и Јелена Милетић.

Овогодишњи програм манифестације „Дани свете Петке“ имао је следећи садржај:

27. октобар: Предавање на тему „Живот и дело светог владике Николаја“, протођакон Љубомир Ранковић;

28. октобар: Предавање „Украјински раскол – узрок, разлози и последице“, игуман Петар Драгојловић.

Ове духовне свечаности су се сваког дана завршавале трпезама љубави и занимљивим разговорима са поштованим гостима.

Горан Живковић, протонамесник

СВЕТА ПЕТКА У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

Уз присуство мноштва верног народа, гостију и свештенства прослављена је храмовна слава, Преподобна мати Параскева – Света Петка.

Као што и приличи имену и дану, празник је започео Бденијем у навечерје славе, а сутрадан Светом Литургијом началствовао је високопреподобни игуман Петар (Драгојловић) уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске и многобројног народа, кога, како су се чули коментари, није скоро било у оволиком броју.

После прочитаног Јеванђеља богонадахнуто је беседио игуман Петар подсећајући на речи јеванђељске приче о десет мудрих и лудих девојака и опоменуо верни народ о великом греху немара и заборавља, упутивши на савете светих отаца како спасити душу.

После Свете Литургије уследила је Литија, а потом и трпеза љубави коју су припремили домаћини славе.

Владимир Степановић, ђакон

ЦРКВА СВЕТОГ ДИМИТРИЈА У КРАГУЈЕВЦУ ПРОСЛАВИЛА СЛАВУ

У четвртак, 8. новембра, храм Светог великомученика Димитрија, који се налази у крагујевачком насељу Сушица, прославио је своју славу – Митровдан. Литургијским богослужењем началствовао је Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, а саслуживали су му свештеници Епархије шумадијске.

Празнично бденије уочи Митровдана Епископ Јован служио је такође у храму Светог великомученика Димитрија и том приликом је подсетио вернике да је Бог прославио светог Димитрија јер је он за време свог овоземаљског живота непрестано прослављао Бога. Празнично бденије и литургијске химне појали су ђаци крагујевачке Богословије „Свети Јован Златоусти“.

Након прочитаног зачала из Јеванђеља, Епископ је дао благослов протонамеснику Александру Сенићу да се беседом обрати сабраним верницима. Отац Александар истакао је да је исконско опредељење светог Димитрија био Христос и да је захваљујући вери у Христа он засијао попут злата.

Након Свете Литургије уследио је опход око цркве и чин резања славског колача, после чега је уследила трпеза љубави приређена од стране колачара Снежане Филић.

Урош Костић, ђакон

МИТРОВДАН ПРОСЛАВЉЕН У ЛАЗАРЕВЦУ

У четвртак, 8. новембра, када Црква прославља Светог великомученика Димитрија, своју славу прославио је храм у Лазаревцу. Свету Литургију је служио архијерејски намесник колубарско-посавски, протојереј ставрофор Златко Димитријевић, уз саслуживање свештенства колубарско-посавског намесништва. Свечаности сабрања допринело је појање хора „Свети Димитрије“ из Лазаревца, под диригентском палицом протонамесника Владимира Стојковића.

Вернима се обратио свештеник Марко Митић честитаваши славу свечарима и окупљеном народу, пожелевши им да се још много година, у сваком добру, радости и весељу, окупљају у лазаревачком храму и прослављају овог великог Божијег угодника.

По обављеној литији пререзан је славски колач са овогодишњим свечаром, Миланом Стојановићем из Лазареваца. На крају сабрања уследила је трпеза љубави која је припремљена трудом и залагањем Милана Стојановића и његове породице, верног народа и свештенства лазаревачког храма.

МИТРОВДАН У ВЕЛИКОЈ ИВАНЧИ

У четвртак, 8. новембра, храм Светог великомученика Димитрија, који се налази у Великој Иванчи, прославио је своју славу – Митровдан. Литургију је служио протојереј ставрофор Драгољуб Ракић, уз саслужење шумадијског свештенства. Литургијско славље увеличао је хор „Благовести“.

Вернима се беседом обратио свештеник Драгољуб Ракић који је бираним речима честитао храмовну славу и изразио наду да ћемо сваке године прослављати светог великомученика Димитрија Мироточца уз велики број верника и ђака ОШ „Коста Ђукић“. „Храм у коме невидљиво обитава Бог и дејствује кроз Свете Тајне којима се причешћујемо и којима се освећујемо, јесте наша барка спасења која нас увек учи животу по Богу и у Богу“, истакао је прота Драгољуб.

Након Свете Литургије уследио је и чин резања славског колача, после чега је уследила трпеза љубави приређена од стране колачара – породица Ненадовић и Јовановић.

Милутин Гашијевић, јереј

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА И РУКОПОЛОЖЕЊЕ У СОПОТУ

У недељу, 11. новембра, када Црква молитвено прославља Светог Аврамија Затворника и Преподобномученицу Анастасију Римљанку, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован началствовао је евхаристијским сабрањем у Сопоту, а саслуживали су му свештеници Епархије шумадијске.

Након прочитаног јеванђељског зачала, у својој архипастирској беседи Преосвећени Владика рекао је да је јеванђељско зачало које смо данас чули веома значајно и поучно.

„Данашње Свето Јеванђеље нам говори о сили Божијој и вери човековој. Тамо где је вера – тамо је Бог, тамо где је вера – тамо је љубав, тамо где је Бог – тамо је и нада. У човеку постоји и добро и зло, али до човека стоји шта ће победити у њему, да ли ће то бити љубав или мржња. Вера нам помаже да схватимо Бога и то једино можемо да схватимо из Светог Јеванђеља. Ни у једној књизи нећемо наћи тако садржајан смисао живота нашега као што то можемо наћи у Јеванђељу у којем свака изговорена реч јесте заправо реч која је из Божанских уста произашла. Вера чини могућим и оно што људи мисле да није могуће. А онеме који нема вере се и оно могуће чини немогућим. Зато и каже свети апостол Павле да вером ходимо, а не знањем. Вера нас заправо уводи у знање. Знање без вере није ништа, а вера са знањем нас доводи до духовног оздрављења, доводи до Васкрсења.“

После великог входа, доскорашњи ђакон архиепископског намесништва рачанског Божидар Васиљевић рукоположен је у свештенички чин. Епископ Јован је у пригодној беседи говорио о значају и светости ове службе.

Након Свете Литургије на којој су се причестили сви присутни свештеници и мноштво верног народа, као и школске деце која су својим појањем додатно улепшала ово богослужење, уследила је трпеза љубави.

Бојан Миленовић, вероучитељ

ЂУРЋИЦ СВЕЧАНО ПРОСЛАВЉЕН У КРАГУЈЕВЦУ

Празник Обновљења храма Светог великомученика Георгија – Ђурђиц, свечано је прослављен у Саборном храму у Крагујевцу где је Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио Свету архиепископску Литургију, уз саслужење свештенства и монаштва Епархије шумадијске. У славу и част Светог великомученика Георгија освећен је и пререзан славски колач Владике Јована, за чије здравље и спасење су се сви присутни помолили Господу. Верницима се беседом обратио протојереј ставрофор др Зоран Крстић који је, честитавши крсну славу Преосвећеном Владици и свим свечарима, приближио суштину прослављања крсне славе, нагласивши да је гостољубље упечатљива хришћанска особина која своје корене проналази још у гостољубљу Аврамовом и његовој вери.

Старшина Саборног храма, протојереј ставрофор Зарије Божовић, пререзао је славски колач и честитао крсну славу Владици Јовану који је по завршетку свете Литургије у Епархијском двору приредио послужење и трпезу љубави за своје званице.

Поздравним говором Његово Преосвештенство Епископ нишки Г. Арсеније честитао је Владици Јовану крсну славу пожелевши му добро здравље и успех у даљем руковођењу Епархијом шумадијском.

Током свечаног сабрања у Епархијском двору Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован уручио је Орден Светог Краља Милутина др Милети Радојевићу, директору Управе за сарадњу са Црквима и верским заједницама при Министарству правде Републике Србије. Ово високо признање додељено је Радојевићу од стране Светог Архиепископског Синода СПЦ, а на предлог Епископа Јована. Владика Јован је приликом уручења ордена подвукао да је Радојевић „човек Цркве, пун љубави и разумевања за СПЦ“ и да је ово високо одликовање „мали знак пажње за све што чини за нашу свету Цркву“. Примивши знамење, Милета Радојевић је изразио велико задовољство што може да заблагодари СПЦ, посебно Епископу Јовану на чији је предлог и одликован овим знамењем. „Када добијете овакво признање, не можете а да се не запитате да ли га и заслужујете“, рекао је Радојевић и истакао да није сам дао допринос својој Цркви, већ се са својим сарадницима потрудио да увек помогне тамо где је најпотребније. „Трудићу се да и убудуће помажем како ову, тако и друге Епархије СПЦ“, закључио је др Милета Радојевић и пренео поздраве Владе Републике Србије и Министарства правде.

У духу хришћанске љубави, а под молитвеним покровитељством Светог великомученика Георгија, настављено је заједничарење у празничном расположењу.

Урош Костић, ђакон

ОКРУГЛИ СТО НА ЕКОНОМСКОМ ФАКУЛТЕТУ

У организацији Друштва економиста Крагујевца, удружења „Колевка је највеће пространство“ и удружења „Опстанак“, 23. новембра, у сали Економског факултета у Крагујевцу одржан је округли сто са темом Утицај демографских и миграционих токова на економски развој Републике Србије. Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован својим уводним излагањем отворио је радни део овог заседања.

Епископ Јован истакао је да породица настаје из љубави и жртве, и да без овог двога нема праве породице јер мера љубави је мера жртве. Као што је живот у Цркви лек од самољубља, тако је и живот у породици ослобођење од себичности. Породична љубав чини човека богатијим и мудријим. Ту се човек учи љубави према другима, према свету, према Богу. Заједнички духовни живот родитеља, уз хришћанске врлине, најбољи су васпитачи за децу.

У уводним обраћањима учешће су узели проф. др Славица Ђукић Дејановић, министарка без портфеља задужена за демографију и популациону политику и проф. др Драган Батавелић, председник удружења „Опстанак“.

Током радног дела округлог стола говорили су: проф. др Мића Живојиновић, директор Центра за геополитичка истраживања, др Братислав Миловановић, председник удружења „Колевка је највеће пространство“, мр Биљана Спасић, професор Средње економске школе, др Бојан Цакић, председник удружења „Центар за живот“, др Југослав Стајковац, председник Општине Александровац, Радослав Пејовић, председник „Покрета за живот“, Живојин Вујановић, председник Удружења грађевинских инжењера Србије, Владислав Гавриловић, председник покрета за децу „Три плус“, Саша Стевић, аутор картице 3+, Станко Лакић, координатор удружења „Колевка је највеће пространство“.

Урош Костић, ђакон

СВЕТИ ЈОВАН ЗЛАТОУСТИ – СЛАВА КРАГУЈЕВАЧКЕ БОГОСЛОВИЈЕ

У недељу, 25. новембра, празничним бденијем у школском храму отпочело је прослављање Светог Јована Златоустог, патрона Богословије у Крагујевцу. Уз Његово Преосвештенство Епископа шумадијског Г. Јована, у молитвеном прослављању учествовали су професори и ученици, којима би личност Светог Јована требало да буде узор, како по питању духовности, тако и по питању богословља, према којем је устројен и сам живот у Богословији. Величању школског патрона умногоме је допринео и професор црквеног појања Немања Старовлах, будући да је са грчког и црквенословенског превео службу светитељу.

Поред професора и ученика Богословије, славски колач су пресекали и запослени у радио станици Златоусти, једној од медијских установа Епархије шумадијске.

По окончању бденија, прослава Светог Јована је настављена у виду трпезе љубави, уприличене у школској трпезарији.

Наредног дана, у понедељак 26. новембра, обележавањем Светог Јована Златоустог настављено је Божанственом Евхаристијом, као централним чином сваке црквене прославе. Литургијом је начелствовао Првојерарх шумадијски Епископ Јован, уз саслуживање професора, али и гостију, међу којима је било и бивших ђака који су већ ступили као пастири Цркве Христове. Према устаљеној пракси, на Литургији су и ове године у чин чтеца рукопроизведени ученици завршног разреда Богословије, који су клирици Шумадијске епархије. У први степен свештенства ступили су Лука Лукић и Лазар Марјановић.

После прочитане јеванђелске приче о добром пастиру, проповедао је професор Богословије протојереј ставрофор мр Рајко Стефановић. Тумачећи ову добро познату јеванђелску

параболу, отац Рајко је говорио о међуљудским односима, који, да би опстали, за свој основ морају имати Христову љубав: „О тој и таквој љубави, којом је Бог заволео свет, да је и Сина Свога јединороднога дао да свако ко верује не погине него да има живот вечни, говори данашње Јеванђеље и да на ту и такву љубав позива све нас. О тој љубави се говори из перспективе Христове пастирске службе и због тога се може стећи утисак да је ово Јеванђеље највише упућено свештенослужитељима и да оно у највећој мери говори каква треба да буде свештеничка љубав и брига о повереном му народу. Међутим, ово Јеванђеље се не исцрпљује само у тој поруци. Оно нам говори да смо на ту љубави позвани сви ми, јер смо, по речима светог апостола Павла, сви у Христу усиновљени“. Такође, величајући лик и богословски ум Светог Јована Златоустог, беседник је додао да је управо он у највећој мери испунио тај пастирски позив: „Свети Јован Златоусти је један од највећих богослова наше Цркве, један од најплодоноснијих стваралаца у историји хришћанства, један од најбољих и највећих тумача Светог Писма. Према казивању његовог биографа, пастирску службу је сматрао најузвишенијом и најзначајнијом“.

Након освећења и резања славског колача, домаћини и гости су се окупили на свечаном славском ручку. Међу гостима су били професори и ученици богословија из Београда, Сремских Карловаца, Ниша, Призрена и Фоче са којима се крагујевачки богослови редовно сусрећу, као и представници крагујевачких просветних установа и представници канцеларије вера. У речима захвалности свима који су се у ове дане окупили око великог Златоустовог имена, ректор Богословије у Крагујевцу, протојереј ставрофор др Зоран Крстић, нагласио је немерљиви значај благодарења, те се и сам захвалио свима који су својим присуством уприличили славље: „Најпре бих хтео да заблагодарим епархији, то јест владици, свим црквеним општина и канцеларији вера који нашој богословији указују велику помоћ, те је тако чине нераскидивим делом епархије. Хтео бих исто тако да заблагодарим нашим колегама из сестринских богословија, који нам сваке године указују част својим честиткама. Хвала свим ђацима и професорима, са жељама да се окупимо и следеће године“.

Лазар Марјановић, ученик Богословије у Крагујевцу

О првој књизи проповеди на недељним Литургијама Јована, Епископа шумадијског

РАСУЂИВАЊА О ИСТИНИ

Током ове године штампана је прва књига новопокренуте библиотеке „Каленића“, издавачке куће Шумадијске епархије, у којој ће бити објављиване проповеди Владике Јована. У њој се налазе проповеди (њих четрдесет седам) којима је Епископ шумадијски Господин Јован поучавао вернике у петогодишњем периоду, од 2008. до 2012. године, на недељним Литургијама.

Објављене беседе обухватају све недеље литургијске године, периоде после Пасхе и Педесетнице, припремне недеље пред Свету четрдесетницу и оне које падају током Великог и Часног поста. Звучни записи пренесени су у писану реч, уз неопходна скраћивања и прилагођавања штампаној форми. Јасно је да знатан део оног што је Епископ изговорио на Литургијама у недељне дане у парохијским и манастирским црквама Шумадијске епархије није пренесено у штампане проповеди, па су приређивачи настојали да нагласе део који појашњава јеванђељска зачала. Због тога што није увек било могуће издвојити само тумачења јеванђељских одељака, поуке Владике Јована именоване су ширим појмом – проповеди, а не ујим – беседе.

Ову прву књигу проповеди на недељним Литургијама Његовог преосвештенства Господина Јована, Епископа шумадијског, приредили су за штампу протојереј ставрофор проф. др Зоран Крстић и Негослав Јованчевић. У пројекат су били укључени и студенти Православног богословског факултета у Београду који су аудио материјал преносили у графички облик. У предговору, насловљеном *Речи о умножавању Божије благодати*, Зоран Крстић најпре истиче да је превасходни мотив за објављивање Владичних проповеди у форми књиге (још увек најпостојанијег и најефикаснијег медија за очување свеукупног памћења) уверење да је он, као саучесник у љубави Божијој и као богољубиви и човекољубиви сведок вере, делотворно позивао своју духовну децу да буду савршени као што је савршен Отац на небесима.

Познато је да се учитељско достојанство у Цркви најчешће остварује путем проповеди која је неодвојива од архијерејске службе, што наглашено истичу најважнији црквени канони: „Епископ или презвитер, који занемарује клир или народ, и не поучава их благочешћу, нека буде одлучен“ (58. Апостолско правило); „Предстојници Црква треба да сваки дан, а посебно у дан Господњи, поучавају сав клир и народ речима благочешћа, бирајући из Божанственог Писма мисли и расуђивања о истини и да се држе установљених одлука и предања богоносних Отаца“ (19. правило Трулског сабора). И проповеди Епископа Јована су *расуђивања о истини*, што његове сараднике обавезује да буду публиковане као књига која ће трајати.

Проповеди су плодотворне и не треба да буду заборављене када јавно, јасно и несумњиво показују доживљај и веру Цркве. Да је Владика Јован овако беседио као архипастир у Шумадији, доказује емпиријски видљив све дужи низ оних који се присаједињују са Црквом и у њој спасавају. Можда је ово и најважнији мотив што је ове поуке требало учинити трајно доступним.

Како сведочи Доментијан, наш најаутентичнији средњовековни хагиограф, Свети Сава у жичкој беседи о правој вери опомиње да „учење духовно није игра, ни безумље људских мисли, већ проповедана света вера Божја, на којој су основани сви свети чинови у Христу Исусу, Господу нашем“. Слична упозорења и поуке препознајемо и у посланицама и проповедима његових последника, како у преткосовском времену, тако и у доба када је наша Црква била ограничена, само формално, турском световном влашћу. Исто ово слушамо и касније од карловачких митрополита – патријараха и црногорских митрополита и епископа у такозваним покрајинским српским Црквама, као и од првопрестолника наше Цркве када се обнављала српска држава током XIX. Века. Светосавска нит није прекинута ни након поновног васпостављања Српске патријаршије већ је само умножена јер су са црквених амвона говорили Митрополит Митрофан Бан, патријарси Гаврило, Варнава, Герман, Павле, владике Николај Велимировић, Иринеј

Ћирић, Иринеј Ђорђевић, Хризостом Војиновић, Симеон Злоковић, Стефан Боца. Као што је Савин биограф записао његову беседу у Жичи и учинио је, кроз многе преписе, и данас „речима благочешћа“, тако су и беседе и проповеди поменутих и непоменутих црквених достојанственика, након што су изговорене пред вернима, остале да трају и делују кроз графички формат примерен времену. Без потребе да се питамо да ли су објављене проповеди Владике шумадијског Јована „на нивоу“ поменутих беседника, можемо бити сигурни да се на њих ослањају и надовезују као на све што је од Цркве освештано. И као штампане трајаће и сведочиће, и о овосветској историји у времену када су настале, али и о најважнијем, о дејству Духа Светога међу вернима у Шумадији првих година ХХI века.

Увериће се читаоци објављених недељних проповеди Његовог преосвештенства Господина Јована, Епископа шумадијског, да он јеванђељска читања на Литургији врло често ставља у однос са посланицама Светог апостола Павла, што је најсигурнија методологија за разумевање Господњих речи. Позива се и на Златоустове и друге светоотачке егзегетске списе. Несумњиво је да Владика Јован добро познаје шта су у својим беседама на конкретна јеванђељска зачала рекли Свети Николај Жички и Преподобни Јустин Ћелијски. Дакле, види се да се овај проповедник темељно припрема како би верне на литургијским сабрањима поучио у сагласности са православним изворницима. Али, може се приметити и да врло често у проповедима реагује на актуелне појаве у црквеном животу, на оно што се у том тренутку непосредно тиче клира и верника. Ево једног таквог примера: „Чуће се данас, ја сам светосавац, ја сам православац, ударамо се у прса, али су такви спремни да мрзе друге. Ако кажем ја сам светосавац, а чиним зло, то нас неће спасити.“

Разумљиво је што архијерејске беседе, и када су одређене тумачењем Јеванђеља, садрже етичке теме. Има их и код Владике Јована, али оне нису јуридикти интониране, већ се заснивају на позиву да се све странпутице превазилазе кроз приближавање Господу Исусу Христу, што илуструјемо следећим одломком: „Не зрачимо довољно истином, браћо и сестре. Спремни смо данас да непроверене вести прогласимо истином. Осуду другог човека проглашавамо истином. Лажни ревнитељи нас наводе на лажне осуде. Где је ту Христос? Ту Христа нема. Оставимо се формалности у животу, приђимо Христу, истинитом Богу, приђимо Духу Божијем и немојмо мислити да Дух Божији дејствује онако како ми често замишљамо да дејствује.“ Верници сличне савете добијају и када је у питању пренеглашено старање о овоземаљском или када се црквена заједница оптерећује егоистичким циљевима.

Из овог зборника проповеди ћемо научити и како да превладамо највећи људски страх, да нас Бог не заборави. А „неће нас заборавити само ако будемо имали смирења, молитве, подвига, труда и ако се будемо одрицали свог умовања“, каже Владика Јован. И ове језгровите поуке, али и разматрања најсложенијих питања која се односе на наш живот у Христу и на наше спасење кроз Њега, налазе се у књизи коју препоручујемо нашим читаоцима.

Дела хришћанске књижевности у издању Шумадијске епархије

Мр Небојша Ђокић

ПРИЛОГ ИСТОРИЈИ ЦРКВЕНИХ ХРАМОВА У СЕЛУ НЕМЕНИКУЋЕ

Неменикуће се јавља у османском дефтеру из 1536. године као село „Неменикуће близу планине Космај, припада Београду“. Било је 39 домова, док су обавезе износили 3061 акчи. Регистрован је један кнез и један монах. Село 1560. године припада Авали и има 48 домова. Реч је о врло богатом месту, јер су житељи задужени од османске администрације са високих 18290 акчи. Ове године код Неменикућа је пописан манастир Свети Арханђели, друго име Трес, са 12 монаха.¹

„Екстракт от протокола Епархији Сервискија, колико у којем диштрикту сел, и колико у којем сеље свјаштеников и домов имат“ из 1723. године спомиње у диштрикту грочанском цркву у Неменикућама, две цркве у Гроцки, цркву у Коларима и манастир Винчу.² Сачуван је и један преглед јенурија грочанских и смедеревских из негде 1730 – 1736. године: грочанска (323 хлеба), раиновачка (19 хлеба), неменикућска (60 хлеба), тресиска (34 хлеба), смедеревска (160 хлеба), манастира Смедеревског (25 хлеба), коларска (57 хлеба), паланачка (90 хлеба) и ливадска (105 хлеба).³

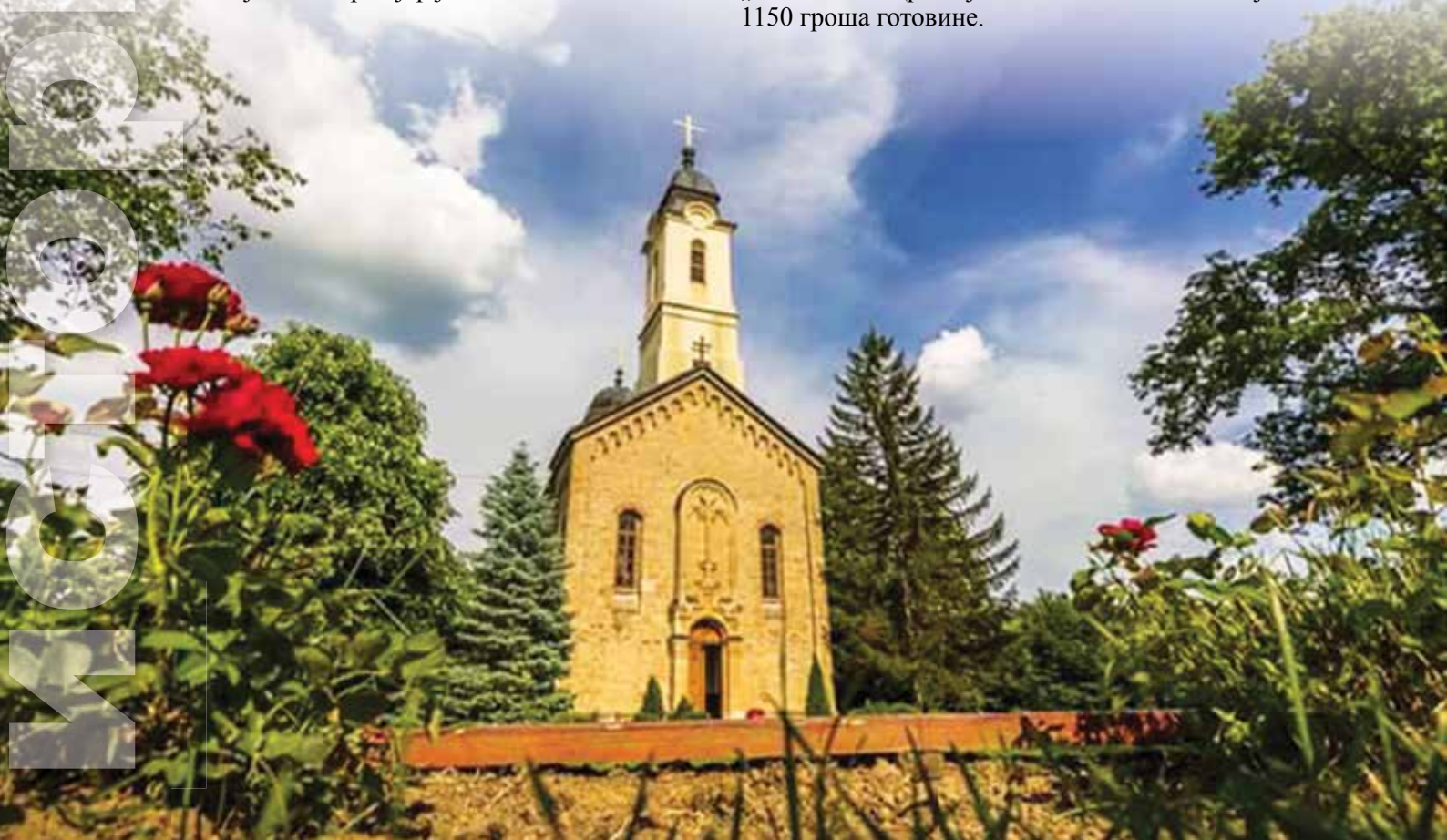
Прве податке о цркви у Неменикућама имамо из почетка 18. века. Знамо да је 1732. године у Неменикућама било 18 кућа и да је село имало цркву „од растових дасака, покривену растовим шиндром, без свода и неосвећену.“

Приликом обиласка 1733. године ексарх Максим Ратковић је навео да је црква у селу „Еменикућа“ још увек неосвештена и да јој недостају свод, умивалница, крстионица, најнужније књиге и много штошта друго. Поп Станко није ексамиран јер је побегао.⁴

По подацима из литературе може се закључити да је ова црква подигнута око 1708. године. На карти из доба аустријске владавине (1718-1739. године) забележено је насељено место Neminikutie, које је тада припадало грочанском диштрикту.

Прве податке о нурији неменикућској имамо из 1833. године. Била је то нурија попа Илије Поповића и чинила су је села: Неменикуће (79 кућа), Влашка (68), Амерић (31), Врбица (15). Свега 193 куће. За ту нурију свештеник Илија је плаћао митрополиту годишње 14 гроша и 19 пара.⁵

Врло интересантне податке о старој цркви у Неменикућама сазнајемо из пописа из 1836. године. Стара црква је имала храм вход Ваведење пресвете Богородице⁶ и налазила се на крају села у равници са пространом портом. Најинтересантнији податак је да је, по подацима до којих је дошла комисија, црква саграђена 1802. године од надлежних парохијана. Премда сама година може да буде и упитна сасвим је сигурно да је црква саграђена на годину или две пре Првог српског устанка. Премда је вероватније да је том приликом стара црква само темељно обновљена, као што је и обичај са црквама брвнарама и чатмарама. Нажалост не наводи се у кавом је црква стању, али је од осталих података јасно да је, за оно време, богато снабдевена црквеним утварама, црквеним одејанијима и књигама (24 књиге). Црква има иконостас и што на њему што на другим местима 11 великих икона, 15 средњих икона, 4 мале иконе, 42 иконе с крилима и 5 икона од хартије. Двери су биле „моловане“. Црква је имала и 2 звона. Чак је имала и 1150 гроша готовине.

У Неменикућама је 1836. године свештеник био Илија Поповић кога је рукоположио митрополит Антим 17/29. септембра 1828. године. Илија је те 1836. године имао синђелију на своју парохију.⁷ При цркви у Неменикућама служио је и јереј Живко Михаиловић који је пребивао у Ропчеву. Њега је 24. јуна/6. јула 1824. године рукоположио митрополит Агатангел у Београду. И Живко је 1836. године имао синђелију на своју парохију.⁸

Митрополит Петар је 17/29. августа обишао Неменикуће и служио литургију у цркви.⁹

Митрополит Петар је 27. августа/8. септембра 1838. године јавио београдском проти да је остружнички јереј Трифун Поповић премештен у Неменикуће, а да је јереј Максим Миливојевић на кратко постављен на остружничку парохију.¹⁰ Трифун Поповић или Василијевић је рукоположен 3/15. децембра 1817. године од митрополита Агатангела у Београду. У време пописа 1836. године био је администратор парохије у Остружници и није имао ни парохију ни синђелију на њу.¹¹ Два дана касније, 29. августа/10. септембра 1838. године митрополит је проти дражањском послао отворено писмо предвиђено за читање житељима свих села припадајућих цркви у Неменикућама о новој подели парохија.¹² Јануара 1841. године свештеници при неменикућској цркви су били

јереји Трифун Поповић који је био парох неменикућски и Илија Поповић парох ропчевачки.¹³

Неколико година касније 10/22. октобра 1842. године јереј Тимотеј Јаковљевић је добио синђелију на парохију коју су сачињавала села Ропчево, Бабе и Ђуришине.¹⁴ Међутим, већ крајем 1843. године ропчевска парохија је поново била упражњена па је препоручено оближњим свештеницима да се привремено брину за њу.¹⁵

У зиму 1844/45. године разболео се неменикућски парох Трифун па је ропчевски парох Константин одређен да поред своје сталне дужности буде и капелан неменикућски. Тешко болесни јереј Трифун Поповић је умро 3/15. марта 1845. године.¹⁶ Јереју Константину је око 10/22. марта наложено да опслужује поред своје и ропчевску парохију „под рачун“ али је већ 20. априла/2. маја 1845. године намеснику грочанском Николи Јовановићу јављено да је упражњену неменикућску парохију добио јереј Стефан Михаиловић.¹⁷

Почетком 1846. године ропчевачки парох Константин Јоакимовић је тражио бољу парохију.¹⁸ На јесен исте године поново је тражио премештај било на смедеревску парохију или београдску капеланију.¹⁹ Убрзо после тога, добио је кусадачку капеланију.²⁰

На путу ка породичној гробници у Тополи преноћило је 1855. године, у сеоској цркви, тело младе кнегиње Клеопатре, рано преминуле кћерке кнеза Александра и кнегиње Персиде Карађорђевић. Девојке из Неменикућа су преко ноћи изаткале покров за њено тело. Кнеза је то толико дирнуло да је наредио да се сазида најлепша чесма у околини у знак захвалности тим девојкама и мештанима Неменикућа. И заиста, 1856. године сазидаана је, у порти цркве, Клеопатрина чесма, а људи из целе Србије долазе и данас данас по воду јер се верује да помаже код проблема са бубрезима. Стабла – записи налазе се у непосредној близини чесме.

Амерић и Мала Врбица су у лето 1858. године одузети од неменикућске парохије и придодати кораћичкој нурији. Те исте године је митрополит и осветио кораћичку цркву.²¹

Јосиф Веселић је 1862. године обишао Љубостињу и о тој посети је оставио занимљив опис манастира. За нас је овде занимљив податак о једном од љубостињских звона. У то време десно од цркве се налазила звонара са три звона од којих је једно приложио, још у време Првог српског устанка, Огњан трговац из Неменикућа села из Београдског округа.²²

Закон о црквеним властима из 1862. доноси „да се одобрене нове цркве зидају у архитектонском одношењу по византијском стилу“.²³ Уношење става о подизању цркава у византијском стилу у законски акт најзначајније је усмерило развој истористичке архитектуре у Србији. Законска регулатива је морала да се поштује и за њено спровођење биле су одговорне надлежне конзисторије. Грађење у византијском стилу тако је добило институционални облик.

Централна институција која је била задужена за пројектовање цркава и спровођење одредбе о градњи у византијском стилу, била је од 10. марта 1862. ново-

формирано Министарство грађевина.²⁴ Оно је било задужено за „старање о извршењу прописа у смотрењу сигурности, уметности и лепоте при постројењима“.²⁵ Од 1862. архитекти министарства пројектују цркве и контролишу њихову изградњу у складу са Законом о црквеним властима. Министарство грађевина постаје најзначајније место које утиче на развој црквене архитектуре, док теоретска схватања архитеката запослених у министарству одређују облике „византијског стила“.

Поштовање законских норми захтевало је и јасно формулисање „византијског стила“. Свест о средњовековним облицима, око 1862, могла је бити изграђена искључиво на основу сазнања о њима. Истраживања старе српске архитектуре, која је сигурно у Србији била модел византијског стила, шездесетих година нису далеко одмакла. Број архитеката школованих у европским школама још увек је био мали. Јавност, захваљујући раду Димитрија Аврамовића, Јосифа Веселића, Стеве Тодоровића и Феликса Каница, била је упозната са изгледом старих српских манастира. Могућност избора модела, ипак, није могла бити јасно одређена само одредницом „византијско“, јер се под њом подразумевала сва средњовековна градитељска пракса. Морали су се издвојити одређени архитектонски елементи који су били носиоци византијског стила.

Најрепрезентативнија црква која носи обележје византијског стила шездесетих, била је Вазнесенска у Београду.²⁶ Њена архитектура управо доноси репертоар истористичких елемената, при чему се првенствено мисли на куполу над наосом храма. Вазнесенска црква има пет купола, али то је више израз репрезентативности грађевине и јаснијег угледања на средњовековни модел, Манасију или Раваницу, него израз општих правила. Уз куполе, појављује се и низ слепих arkada испод кровног венца, а на фасадама су приметни лучни испуси. Није позната ниједна црква идентичне архитектонске концепције, али су таквом схватању византијске архитектуре блиске цркве у Неменикућама и Поповићу из 1864. године.²⁷ Њихови планови управо су типична решења црква које се подижу од шездесетих година. Оне имају подужне основе, а над наосом се формира купола, која није увек обавезна. Изнад припрате уздиже се кубе – звонара, док су фасаде цркве декорисане низом слепих arkada испод кровног венца и широким лучним испустима. У периоду после 1882. таква решења црква сасвим су анахрона, али се ипак појављују. Планови за њих били су прављени највероватније током седме и осме деценије XIX века, међутим дугогодишње изградње условиле су да се оне завршавају и после 1882. године. Такав је случај са црквом у Средњеву.

Београдски прота Илија Новаковић известио је 18/30. маја 1866. године да је темељ за цркву неменикућску ископан, па је молио за благослов, да се освети, па да се почне зидати. Митрополит је својим решењем од 20. маја/1. јуна дао благослов да се темељ освети. Прота је темеље освештао 2/14. јуна 1866. године.²⁸

Београдски прота Илија Новаковић је у писму од 7/19. децембра 1868. године предложио да се 12/24. децембра на дан Светог Спиридона у новој цркви неменикућској положи антиминос ради служења у

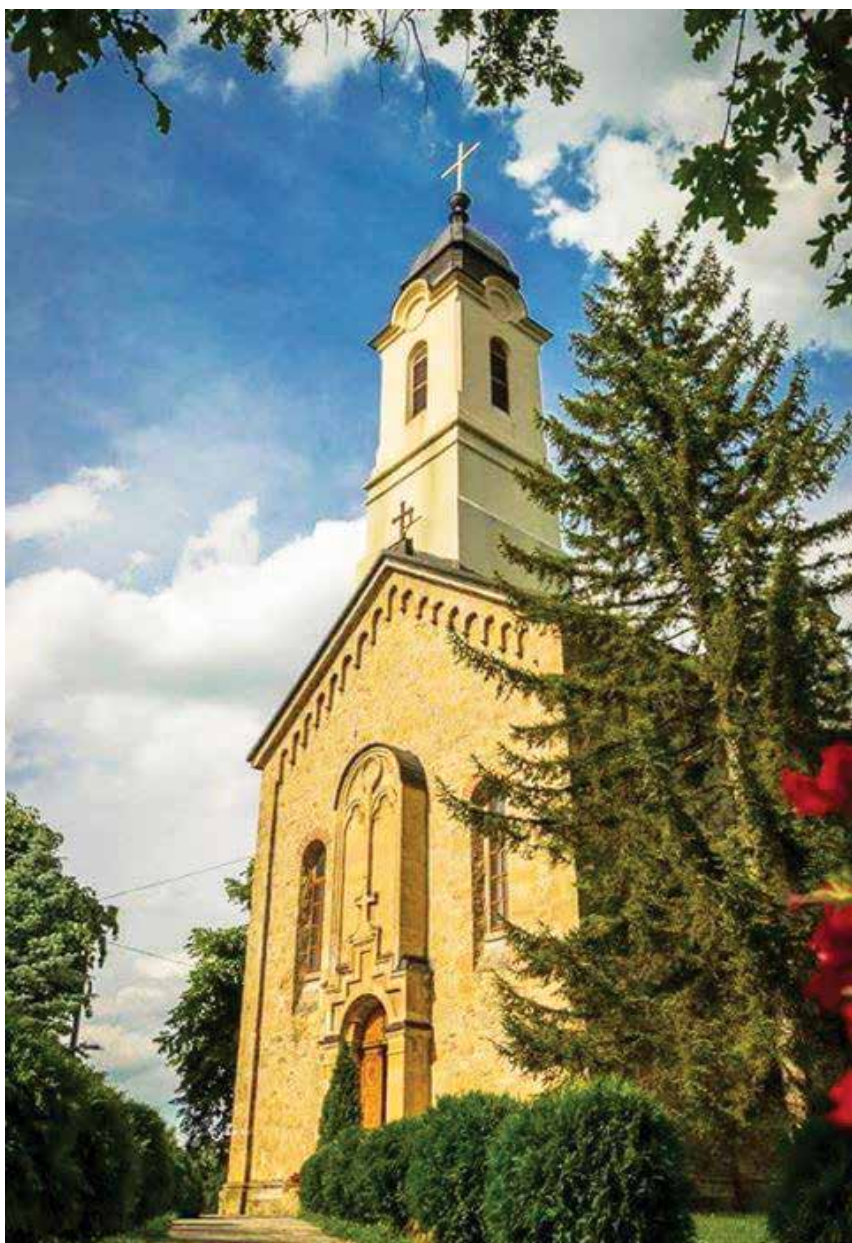
њој. Митрополит му је 9/21. децембра дао благослов да иде у Неменикуће и положи антиминос у новој цркви. Тако је нова црква у Неменикућама пропојала 12/24. децембра 1868. године на Светог Спиридона.²⁹ По неким подацима градња је коштала 2500 дуката.

Василије Живковић, свршени богослов родом из Неменикућа, рукоположен је 6/18. августа 1879. године за ђакон цркве у Великом Градишту уз дужност учитеља.³⁰

Митрополит Димитрије је, крајем лета и почетком јесени 1911. Године, осветио више цркава у својој архидијези. Тако је осветио цркве шопићку (25. августа/7. септембра, срез колубарски, округ београдски), влахолску (срез хомољски, округ пожаревачки) и радиначку (11/24. септембра, срез подунавски, округ смедеревски). Коначно и црква у Неменикућама је освештана 18. септембра/1. октобра 1911. године.³¹

Црква је једнобродна грађевина, засведена полуобличастим сводом, са једном полукружном апсидом на истоку и припратом на западној страни. Иконостас је рад непознатог академског сликара из 1904. године у неокласицистичком стилу. Појединачне иконе су из прве половине XIX века, више њих је сликао зограф Илија Петровић из Палежа. Припадале су старијој цркви.³²

При цркви је 1874. године била једна парохија која се састојала од села Неменикућа (122 дома), Ропчева (127 домова) и Бабе³³ (33 дома), тј. укупно 282 дома.³⁴

При цркви је 1895. године била једна парохија која се састојала из села Неменикућа и Ропчева. У парохији је у 406 домова живело 3805 становника. Цркву су опслуживали свештеник Михаило Рад. Милојевић и његов отац, пензионисани свештеник, Радојица Милојевић.³⁵

Јереј Радојица Милојевић пензионисани парох неменикућски умро је 12/25. марта 1904. године у 6 часова поподне. Схарањен је 14/27. марта 1904. године уз присуство огромне масе света, свог свештенства среза космајског на челу са окружним протојерејем. Радојица је имао два сина свештеника: већ поменутог Михаила, пароха неменикућског и Петра, пароха београдског.³⁶

Напомене:

¹ Хасан Шабановић, *Турски извори књ. I св. I, Катастарски пописи Београда и околине 1476 – 1566*, Београд 1964, 327, 543.

² Д. Руварац, *Митрополија београдска око 1735. године*, Споменик СКА ХЛП, Београд, 1905, 152.

³ М. Ђ. Милићевић, Белешке о неким нуријама, црквама, и манастирима у Србији 1730-1736, Спомени СКА ХХХВИИ, Београд, 1900. г, с. 167-169.

⁴ Г. Витковић, Извештај написао Максим Радковић ексарх београдске митрополије, *Гласник СУД* 56, Београд, 1884, 284 – 285.

⁵ АС – Митрополија – Тефтер нурија Митрополије 1833. г. – Нахија Београдска.

⁶ У документу пише вход Богородици.

⁷ АС – Државни Совјет – РН^о 196/837, Списак свештенства монашког и мирског реда у целој Србији године 1836. ^{те}, ч. 20 лист 60.

⁸ АС – Државни Совјет – РН^о 196/837, Списак свештенства монашког и мирског реда у целој Србији године 1836. ^{те}, ч. 19 лист 60.

⁹ АС – Митрополија – Но. 365/1838, писмо од 14. августа 1838. године.

¹⁰ АС – Митрополија – Но. 397/1838, Писмо митрополита београдском проти од 27. августа 1838. године.

¹¹ АС – Државни Совјет – РН^о 196/837, Списак свештенства монашког и мирског реда у целој Србији године 1836. ^{те}, ч. 11 лист 60.

¹² АС – Митрополија – Но. 404/1838, Писмо митрополита проти дражањском од 29. августа 1838. године.

¹³ АС – Митрополија – Е 18/1841, Списак свјаштенства Архиепископа Београдске.

¹⁴ АС – Митрополија – Е 533/1842, Синђелија дата 10. октобра 1842. године јереју Тимотеју Јаковљевићу.

¹⁵ АС – Митрополија – Е 1064/1843, Ропчевска парохија препоручена оближњем свештенству.

¹⁶ АС – Митрополија – Е 149/1845, Писмо ропчевског пароха Константина Јоакимовића од 3. марта 1845. године.

¹⁷ АС – Митрополија – Е 155/1845, Парохиу ропчевском Константину наложено да опслужује неменикућску парохију; АС – Митрополија – Е 284/1845, Писмо митрополита Петра намеснику грочанском Николи Јовановићу од 20. априла 1845. године.

¹⁸ АС – Митрополија – Е 127/1846, Ропчевачки прота тражи бољу парохију.

¹⁹ АС – Митрополија – Е 908/1846, Ропчевачки парох моли смедеревску парохију или београдску капеланију.

²⁰ АС – Митрополија – Е 958/1846, Ропчевачком пароху Кости Јоакимовићу дата је капеланија кусадачка

²¹ АС – Митрополија – Но. 554/1858, Амерић и Мала Врбица одузети од неменикућске парохије и придодати кораћичкој нурији.

²² Јосиф Веселић, *Опис манастира у Србији, част I*, Београд 1867, 95.

²³ *Зборник закона и уредаба у Књажевству Србији XV*, Београд 1863, 112-114.

²⁴ В. Антић, *Прилози за историју развића грађанске струке у Србији*, Српски технички лист 1, (Београд 1892), 17.

²⁵ *Зборник закона и уредаба у Књажевству Србији XV*, Београд 1863, 69.

²⁶ А. Кадијевић, *Један век тражења националног стила у српској архитектури (средица ХИХ - средица ХХ века)*, Београд 1997, 25-26.

²⁷ Б. Вујовић, *Црквени споменици на подручју града Београда*, Београд 1973, 198-242.

²⁸ АС – Митрополија – Но. 532/66, протино писмо од 18. маја 1866. године; АС – Митрополија – Но. 617/66, протино писмо од 6. јуна 1866. године.

²⁹ АС – Митрополија – Но. 1643/68, протино писмо од 7/19. децембра примљено 9/21. децембра 1868. године.

³⁰ Хришћански весник бр. 3 од 1, фебруара 1880, 71.

³¹ *Освећење цркве*, Гласник Православне цркве у Краљевини Србији, бр. 18 од 15. септембра 1911. г, с. 289.

³² Бранко Вујовић, *Црквени споменици на подручју града Београда*, Београд 1973, 196 – 202; *Српска православна епархија шумадијска 1947 – 1997*, Шематизам, Крагујевац 1997, 71 – 72.

³³ Село Бабе се 1895. године налазило у стојничкој парохији.

³⁴ Митрополитъ Михаилъ, *Православна србска црква у княжеству Србији*, Београд 1874, 8.

³⁵ Митрополит Михаилъ, *Православна српска црква у Краљевини Србији*, Београд 1895, 20.

³⁶ *Умрли*, Весник српске цркве св. III март 1904, Београд 1904, 283.

Немања Младеновић, свештеник

ПРАВОСЛАВЉЕ И ИЗАЗОВИ САВРЕМЕНИХ ИНФОРМАЦИОНИХ ТЕХНОЛОГИЈА

Излагање протонамесника Немање Младеновића, пароха Светосавске цркве у Крагујевцу, током одржавања радионице за родитеље и чланове хранитељских породица, а у сарадњи са социјалним установама Града Крагујевца, о изазовима са којима се сусрећу млади. Повод је био међународни дан породице

Пружање подршке породици свакога од нас из различитих професија не само да је задатак, него је и обавеза, јер тако, не само што радимо на личном развоју појединаца, већ покушавамо да истакнемо у први план да је здрава породица основ здравог друштва и задовољног човека, који жели да развија себе до мере раста висине Христове (Еф 4, 7).

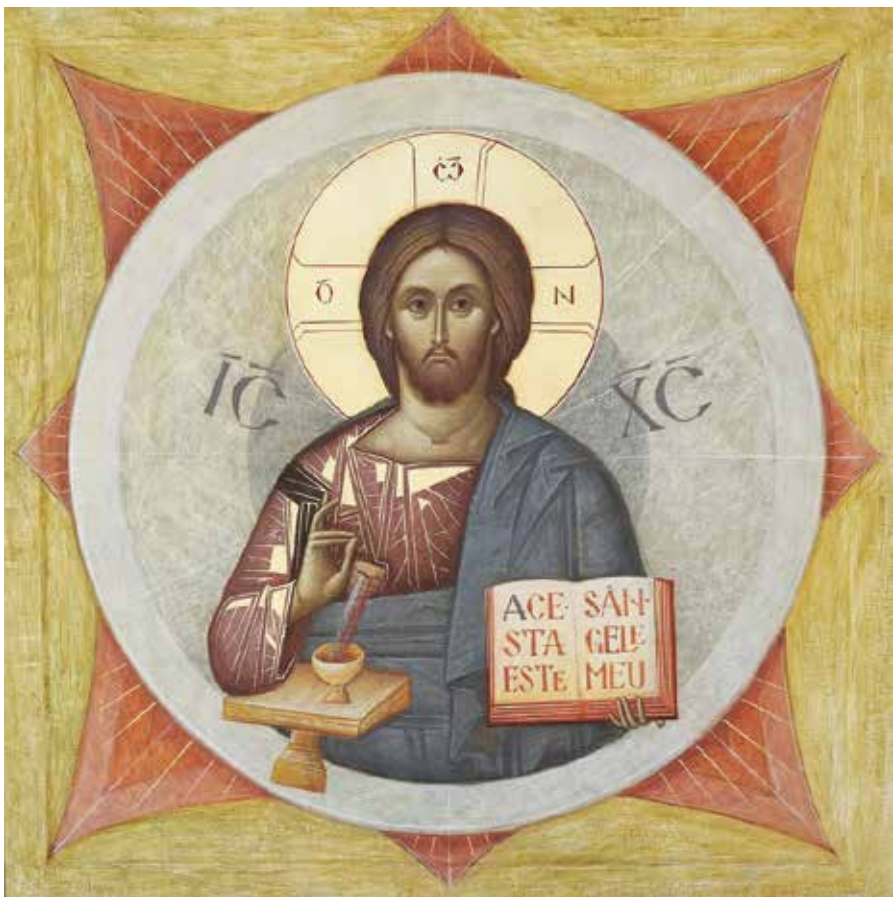
Географски простор који насељавамо и бурна историја која нас није мимоишла, упућује нас на Православље и на Православну Цркву чији чланови постајемо крштењем. Припадност овој заједници запечаћујемо Причешћем на Светој Литургији. Узимајући из Светога Путира, ми предокушамо слободу и бивамо ослобођени од тројаког деспотизма: од људи, од ствари и од угрожености од самог себе.

Изазивање и провоцирање наше слободе је непрекидно, али је све то у служби нашег сопственог развоја. Имамо у виду речи чувеног аустријског психолога Алфреда Адлера да је препрека неопходна да би се напредовало. Када не би било изазова које треба савладати и проблема које треба решити, остали бисмо углавном какви јесмо, са малим или никаквим изгледима да напредујемо према нашем циљу, а то је вечни живот, наше подобје, наша задатост. Тај циљ није нико други до „Христос који је све у свему“ (Кол 3, 1).

Вртоглави развој информационих технологија у последњих двадесет година довео је до тога да знање буде широко доступно преко online библиотеке, видео канала, портала и сличних медија. Омогућена је комуникација са скоро свим крајевима света. Овим револуционарним напретком, истовремено се развијала и наша везаност за поменуте платформе путем електронских и друштвених мрежа, видео игара. Самим тим ИТ постаје незаобилазни фактор који нашу слободу присаједињује себи, не дајући нам да на прави начин пратимо реалан живот који пролази мимо нас.

Једно истраживање на Универзитету у Колораду дало је врло интересантне резултате: прва група студената је бележила предавања руком, друга је само слушала, а трећа је предавања записивала у таблет или мобилни телефон. На испиту прва група студената је имала најбоље резултате, затим друга, а потом трећа. Ово је довело до новог истраживања када су студенти питани зашто на предавања носе мобилни телефон или лаптоп. Деведесет пет одсто испитаника то чини како би били у току (у току са дешавањима на друштвеним мрежама). Зна се да је у Америци двадесетогодишњак већ провео и до десет хиљада сати на видео играма, што проузрокује пад конценрације и тешко праћење школских садржаја.

Данас су људи преокупирани непрестаним сензацијама, изложени су бомбастичним вестима, заокупљени су лајковима на друштвеним мрежама. Све то крије усамљеност и жељу човека да буде неко други, а не онај кога Бог воли баш таквим какав јесте. Према

најновијим статистикама, у разговорима очи у очи, сваки саговорник 30 до 40 одсто изговореног искористи да би говорио о себи. Када је реч о друштвеним мрежама, то је дупло више, преко 80 одсто садржаја је о мени.

Можете добро да се припремите и представите готово идеалну слику о себи. Али, свако даје не реалну, већ слику какву би желео да други добије о њему. А то је велика опасност, јер нас ставља у нови ниво уљуљкивања, стварајући привид који не постоји у реалности.

Претераним конзумирањем виртуелних садржаја, човек, врло суптилном методологијом, постаје зависан од броја лајкова које је добио за ову или ону фотографију... Чињеница је да код свих врста болести зависности постоји одређен проценат излечених. Једино, када је у питању зависност од Интернета, не постоје подаци о броју излечених, или су на нивоу статистичке грешке.

Најчешће човек може током читавог живота стећи само неколико искрених пријатеља, док их на друштвеним мрежама имамо на хиљаде. Али, није само то

проблем, већ је много горе што што човек због знатног времена које улаже у бављење својим виртуелним идентитетом и „пријатељима“, занемарује реалног ближњег који седи поред њега. У праву су они који кажу да су пријатељи на друштвеним мрежама непријатељи правим пријатељима.

Имајући у виду како је данас готово неопходно бити на некој друштвеној мрежи, поставља се питање да ли би Исус био на фејсбуку. Христос никада није тражио сензацију, никада себе није наметао другима (оно што ми преко друштвених мрежа повремено чинимо).

У причи о позиву првих апостола (Лк 4), Господ опомиње рибаре, будуће апостоле, да сигурно држе у рукама мреже и да их баце на потребну дубину, односно да постану и они и ми свесни себе, својих ограничености и да схватимо колико је без Бога све немогуће. Овим речима и нама је послата јасна порука – потребно је имати мрежу у својим рукама, дакле са њом управљати, а не да њом будемо уловљени. Делимо, ширимо и шерујмо љубав, разумевање и праштање тако да би избегли самозаљубљеност која нас мами преко друштвених мрежа, одвлачећи нас од нас самих, од наших ближњих и од реалног живота који нам је дат за непрестани раст у интеракцији са другим бићима. Тако себе брусимо у Доброти, а истовремено заједно са ближњима стремимо ка Непрестаној Радости и Истини. Овде се можемо подсетити речи чувеног старца Порфирија Кавсокаливита који каже да „није важно колико нас други воле, већ треба да се бринемо о томе колико ми волимо друге“. На томе треба радити непрестано.

Коришћена литература:

Свето Писмо Нови Завет, Свети архијерејски синод СПЦ, 2017.

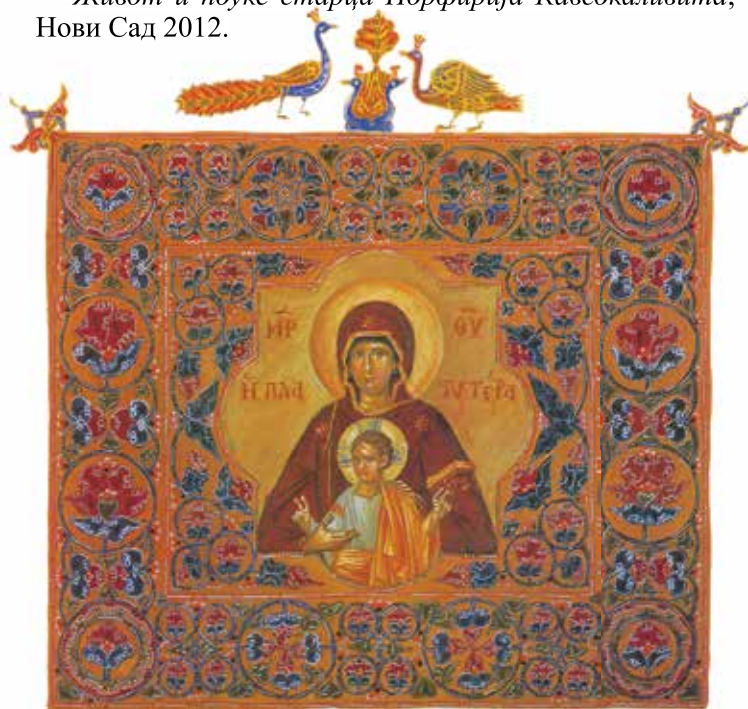
Николај Велимировић, *О Богу и људима*, Ваљево 1999.

Старац Пајсије Светогорац, *Страсти и врлине*, Манастир Светог Николе у Врању 2012.

Милош М. Весин, *Раскриша кривице*, Земун 2013.

Владета Јеротић, *Старо и ново и хришћанству*, Бања Лука 2000.

Живот и поуке старца Порфирија Кавсокаливита, Нови Сад 2012.

Старац Амфилохије (Макрис)

МИСЛИ

Не треба говорити: не знам хоћу ли се спасити. Зашто да се не спасем?! Спасићу се! Теби Јединоме грешим и надам се у Тебе Јединога.

Што силније човек воли Бога, тим силније воли људе. У њима воли лик Божији, према њима се односи са поштовањем, деликатношћу и посвећеношћу.

Човеку који живи без Христа све се чини тешким и несхватљивим.

Егоистичан човек не привлачи никога. Ако му се неко и приближи, брзо се удаљава.

Када сретнеш човека духовно изнемоглог, не товари на њега друго бреме, зато што његова колена неће издржати.

Ако у нашем срцу нема Христа, испуњавамо га новцем, или стварима, или људима. Ако у човеку нема унутрашње топлоте, тада, мада и лето било у дворишту, он се леди и смрзава.

Када видим раздраженог човека, молим се да га Господ умири, и не слушам шта говори, не примам близу срца његове речи. Када се умири и укаже се погодан моменат, поразговарам с њим, зато што је тада способан да спозна своју неразборитост. Немоћан човек виче.

Искушења обузимају човека до оног часа, док се не смири. После ишчежавају.

Самоодрицање је потребно неговати са расуђивањем, зато што иначе долазимо до самоубиства.

Покајање не треба да буде из страха пред одмаздом, него зато што смо сагрешили пред Господом.

Што је простији човек, тим је ближе Богу: тако се чини незлобивим, смиреним, кротким, слободним.

Сматрајмо све људе већим од нас самих, колико год било код њих недостатака. Нећемо се озлоједити, него ћемо увек памтити да и други стреме тамо где и ми (у Царство Небеско). По благодати Божијој увек сам видео људе светима и постављао их изнад себе.

Једном добром речју, изговореном у заштиту ближњег, задобићеш рај.

Превео са руског Горан Дабетић

СВИЛЕН КОНАЦ

Велики хол одлазних међународних летова франкфуртског аеродрома није пун као што зна да буде. Понедељак је. Ко је путовао за викенд, синоћ се већ вратио, а како су тек први дани маја, летња сезона није почела. Али хол није ни празан. Данас путују они који су свесно избегли викенд, или они који су одавно планирали своје путовање, као и европски пензионери којима је свеједно који је дан, а карте су у овом периоду јефтиније. И данас има ту људи свих раса, језика, узраста и изгледа. Без обзира што је мало људи у односу на оно како зна да буде, ипак се човеку чини да је васцели, шарени свет стао у овај хол и да су сви људи одједном одлучили да негде отпутују. Наравно да је то варка. Овде је само онај део света који зовемо радним и пословним и само делом туристичким, с обзиром на период године. Овде је онај део света који нешто очекује од живота и зато се креће и бива видљив. Онај доњи део леденог брега је увек и свуда невидљив, па и на великом франкфуртском аеродрому.

Свим путницима је заједничко то да напуштају Немачку из ове највеће ваздушне луке. Предали су кофере и сада иду ка пасошкој контроли и скенеру ручног пртљага. Неки прилазе одмах и укључују се у изломљену, дугу „змију“ од људи који чекају свој ред и процедуру да би ушли у бесцаринску зону и наставили ка својим „гејтовима“. Други одлажу за мало тај тренутак као да још размишљају да ли да крену, и седају на столице уз зидове и с краја хола. То су обично они, сами или у пару, које нико не испраћа. А они који су дошли с неким седају у кафе на последње пиће пред растајак.

И још нешто им је заједничко – нема овде никог ко није нервозан и узбуђен. Мир и путовања не иду заједно. Само што се сваки труди да пред собом и другима сакрије то стање. А кад би човек, вероватно докон да и сам не путује и не мора да скрива своју сопствену узнемиреност, довољно дуго пратио поједине путнике, лако би уочио те ситне знаке немира и појединих чудних радњи и покрета који од последњих тренутака пред полазак праве ритуал чије испуњење обезбеђује срећан лет који се завршава, опет ритуалним аплаузом кад авионски точкови додирну земљу. У ваздуху је лепо, по нужди, али је на земљи лепше.

Међу тим шароликим светом који одлази са разним осећањима, бригама и надама, има и Срба, ни по чему различитих од осталих људи. У једном од аеродромских кафеа седи са женом Тома Генчић, родом из Великог Ланола. Изабрао је место одакле може да види електронски екран са обавештењима о поласцима авиона, али мало подаље од кривудава „људске змије“. Пију последњу кафу пред пут и као искусни путници не журе на пасошку контролу. Дуго су и у Немачкој и у браку па им не смета да ћуте и да свака за себе разгледа околу и буде забављен сопственим мислима. Иду, као и сваке године, на Славу. Никада је још нису у Немачкој прославили и увек за Ђурђевдан одлазе у село да у кући, иако сада празној, прославе Славу. Генчићи славе Ђурђевдан и тада, неколико дана пре и који дан после, се искупљају да се виде и похвале сваки својим животним успехом, ма где живели. Обоје носе лежерну и удобну, рекло би се, не тако јефтину гардеробу. Путну нервозу од које ни

Тома не може да побегне одаје лако лупкање у сто до-малог прста час десне, час леве руке. Навршава се трећа деценија њиховог боравка у Немачкој. Кад размишља о протеклом времену готово тачно на декаде може да сумира и свој начин живота и своје животне жеље и прохтеве.

Декада прва – посао и развој, најпре мале, а онда сасвим солидне, са десетак радника Срба и Босанаца, молерске радионице.

Декада друга – нова кућа у родном селу код Свилајнца.

Декада трећа – стабилност, и за Тому, неочекивана промена животне перспективе.

„И иде ми се и не иде ми се у Србију“, обраћа се Тома жени, а не очекује од ње никакав коментар, више размишља гласно.

„Једва да неког има у селу. Родитеља нема, рођака све мање и то млађарија с којом немам шта да причам. Кумови, куд који по свету. Пријатеље на прсте једне руке да избројиш... И у Свилајнцу све мање људи знам...“

А све мање људи у Свилајнцу и њега познаје. Волео је кад овако за Ђурђевдан, по лепом времену, провезе полако, трећом, кола са немачким таблицама кроз Свилајнац. Лакат на отвореном левом прозору, а чује за собом – „стиг'о Тома“, „ево Томе“. Или да неко викне из кафана „Томо, 'ајд на пиво“. Ретко га ко сад препознаје, а нико не зове на пиво. Ови који сада седе по кафанама и кафићима га не познају.

„Размишљај, жено, већ дуже време да се и не враћамо из Немачке кад одемо, ако Бог да, за неку годину у пензију. Оно, толике године смо о томе сањали. Све тамо припремили за пензионерске дане, а сад ме то све мање привлачи. У Немачкој су нам деца, стекли смо нове пријатеље свих ових година, а и овај начин живота, сигурност, ред... Ко ће сад то, у овим годинама, да мења, да се поново навикава на Србију.“

Жена ћути јер зна ова Томина размишљања и не свиђа јој се то. Она би се вратила и зато ћути с надом да ће се и Тома вратити на старе животне планове.

„Шта нас још веже за Србију? Јака ствар, где си рођен и где су те подигли...“, ово већ не говори гласно. Зна да се жени таква размишљања не допадају. И таман кад је заустео да промени тему непријатну и њему самом, зачу неку познату мелодију.

„Чујеш? Шта је ово? Позната ми је ова мелодија. Ово је нека српска песма. Нису ваљда и Немци почели на разглас да пуштају српске песме?“

Онда схвати да звук долази из правца „људске змије“, тихи, умилни звук виолине који једва надјачава музику у кафеу. Мало несигуран, али јасан звук познате мелодије.

„Мајко моја, па ово је *Свилен конач*. Откад то нисам чуо. Ко би се томе надао...“ И све тако неvezано шапуће Тома опчињен звуком виолине и заборављеном мелодијом. Мисли му се за тренутак помутити, тако да не зна више да ли је у свом селу, у Свилајнцу, или негде на Морави. Заигра му срце и можда, само можда, једна суза се појави у углу Томиног ока.

У исто то време с њим на столици уза зид хола седи Ђорђе, млад електроникењер, који тек три, четири године живи у Немачкој. Лако је нашао посао и са те стране је све у реду. Али... Ђорђе зна где ради и где прима плату за живот, али

још не зна где живи. Сваки час путује за Београд. Девојка му је тамо, још на студијама, и све ове године се ломи шта ће.

„Кад бих нашао неки добар посао у Србији овог момен-та бих се вратио. Али са немачком платом могу нешто да урадим, нешто да уштедим, нешто да у Србији купим кад дође време... А тамо, од првог до првог... Преживљавање“, размишља по ко зна који пут. Окреће по глави за и против и пита се зашто се уопште колеба. Толике његове колеге побегоше из Србије главом без обзира чим су диплому ставили у џеп. Шта је то с њим јер је очигледно да сви други одоше лако и без колебања само се он непрестано осврће.

„Свуда је земља Господња и домовина је тамо где ти је добро“, каже себи а осећа да га тај одговор не задовољава. И понавља га у нади да ће једном рећи: „Овде ми је добро и овде ћу живети“. Тада и он чу виолину и звук познате мелодије.

„Мила моја мајко, шта је сад па ово? Ко то свира?“

Подиже главу, обазире се лево и десно по холу и види да још понеко то исто ради. Остали не реагују, забављени својим припремама за пасошку контролу. На послетку схвата да звук долази из правца прегледа ручног пртљага и да се тамо нешто дешава, али од људи пред собом не види тачно шта.

А шта се то дешава на франкфуртском аеродрому и има везе са Србима? Професор Грујовић путује назад у Србију. Неколико дана је са својим пријатељима боравио у Немачкој код заједничког дугогодишњег пријатеља. Међутим, то познанство није академско, није ни пословно, оно је кафанско. Професор Грујовић има страст према кафани. Правој, ненашминканој кафани, помало прљавој, у којој се слободно виче, расправља, весели и тугује. Али не да у њој седи већ да у њој свира, и то виолину. Његови пријатељи на аеродрому су чланови малог оркестра, а свирали су на прослави десетогодишњице рада успешне фирме свог кафанског пријатеља из младости. Цабе, из мерака и љубави. И сад се враћају кући.

Професор Грујовић прилази траци на коју одлаже своју торбу и кутију са виолином. И сам пролази кроз скенер и пролази с друге стране да узме свој пртљак. Службеник који на екрану гледа садржај пртљага окреће се ка њему, отвара кутију са виолином и помало грубо га пита на енглеском:

„Знаш ли да свираш?“

„Знам“, механички одговара професор Грујовић.

„Свирај“.

„Молим? Шта да радим? Нисам баш најбоље разумео“.

„Свирај“, заповеднички понови службеник.

„Сада? Овде?“, збуњено наставља професор.

„Свирај!“, повиси тон службеник.

Сад већ није било дилеме шта службеник хоће и професор Грујовић несигурно прихвата виолину док му кроз главу пролази хиљаду мисли невероватном брзином.

„Шта да свирам? Ау, да ме сад види моја мајка. Ем што се ужасава да јој син, професор факултета, свира у кафани, а сад још и на аеродрому...“

А кад узе виолину некако сами прсти почеше да свирају *Свилен конач*. Испрва полако, несигурно, па све јаче и умилније. Негде из дубине хола се зачу „тооо, бато...“ и службеник рече: „Доста“.

После је све ишло по устаљеној процедури и сви су људи кренули и вероватно стигли тамо где су наумили. Али, зашто су сви Срби који су тог преподнева чули виолину на великом франкфуртском аеродрому прво помислили на своје мајке нико не би умео да вам каже, а понајмање они сами.

Андреј Ухтомски, протојереј

ПРЕПОДОБНИ ДАВИД СОЛУНСКИ

Постоји много видова подвижништва, умртвљивања своје плоти ради достојанствености и уздицања духа: затворништво, пустињаштво, испосништво, ношење верига, столпништво. Једно од мало познатих је дрвништво – када подвижник врши свој молитвени подвиг налазећи се на дрвету.

Дрвништво, као и столпништво, појављује се као строга форма подвижништва. Оно се појавило у V веку и било је раширено на Истоку Византије, не стигавши до Рима и западних области Византије.

Један од светих који се подвизавао на дрвету јесте преподобни Давид Солунски, другачије назван Давид Дендрит или Давид Дрвник. Појављује се као покровитељ града Солуна и као локални јуродиви.

Житије Давида Дрвника, који је живео од 450. до 540. године, познато је из два извора, из „Духовног луга” Јована Мосха (VII век) и анонимног житија, написаног у VIII веку.

У складу с овим делима, између 465. и 470. године Давид је у Солун стигао из Месопотамије и постао монах у манастиру Светих Теодора и Меркурија, који се налазио унутар градских зидина у северном делу града и називао се Кукулијатон (*Κουκουλιατῶν*), пошто су његови монаси носили плаштове са капицом (кукуљом), што је приказано на икони. Давид је „муж веома честит, обилује љубављу и строгим животом. У затворништву је провео око седамнаест година”¹. Врлински живот светог обратио је многе људе у хришћанство и побожан начин живота.

Таква чуда била су резултат Давидовог изучавања Светог Писма и напорне аскезе, поста и бдења, чији је ауторитет нарастао толико да су одлучили да га изабере на место умрлог намесника манастира. Међутим, Давид је одбио. Желећи да стекне разум и смирење, а такође надахнувши се прочитаним житијима столпника Симеона и Данила с циљем да обитава са њима после смрти, одлучио је да се попење на бадемово дрво, које је расло недалеко од манастирске цркве. Подносећи разноврсне временске услове (приликом љуљања услед снажног ветра дрво није пружало поуздано уточиште), Давид је провео на дрвету три године. Овај симболички број (три) одговара, сагласно житију, трогодишњем периоду за који је пророк Давид примио доброту, образовање и разборитост после његових молитви Богу”². По истеку три године, Давиду се јавио анђео Господњи. Уверио га је да су његове молитве биле услышене и да се рок његовог подвига као дендрита окончао. Анђео је заповедио исповеднику да се спусти са дрвета и продужи аксетски живот у тишини келије, настављајући да хвали и благосиља Бога, како би учинио „још једно дело љубави”.

Слава о светом Давиду Дрвенику појачала се толико да је пресељење у келију протекло уз велико стицање народа, у присуству мирјана и свештенства на челу са архиепископом Солунским Доротејем I (умро после

520. године). Келија се, сагласно „Духовном лугу”, налазила приближно на 555 метара од града.

Многи људи скупљају се код аскете, молећи молитве и оздрављења. Два чуда исцељења – бесомучног младића и следе жене – подробно су описана у житију. О првом је речено: „Млади човек је био опседнут злим духом и пошао је Давиду са криком: 'Ослободи ме, Давиде, јер огањ који излази из твоје келије спаљује ме.' Чувши ово, Давид пружи руку кроз невелики прозор своје келије и, додирнувши младића, рече: 'Господ наш Исус Христос, Син Бога живог, наређује теби, нечистом духу, изађи

1 Иоанн Мосх. *Луг духовный*. 69. *Жизнь аввы Палладия и солунского затворника Давида*.

2 *Hermits in the Trees: The Dendrites*.

из Његовог створења. Када свети закрсти младића, демон би изагнан сместа, и сви су, дивећи се, прославили Бога који милује онога ко му се моли и благодари га”. О једном од чуда читамо у „Духовном лугу”: „Једанпут ноћу војничка стража чувала је зидине града од варвара. Војници су стајали на зиду, окренути ка оној страни где је у затворништву живео старац. И видеше војници једне ноћи да ватра излази из свих прозора келије. Уобравивши да су варвари спалили старчеву келију, само што је свануло, похитали су према келији и, увидевши да је старац неповређен и келија цела, зауставили су се у чуду. Следеће ноћи војници поново видеше ватру у

старчевој келији – и ово се понављало више пута. Необична појава постала је позната целом граду и целој оној земљи, тако да су многи проводили ноћи на зиду да би видели дивни огањ. Појава се наставила до саме кончине старца. Видео сам ово чудо не једном, не двапут, већ много пута. И рекао сам себи: ако и у овом свету Бог прославља слуге своје толико великом славом, шта ће бити у долазећем веку, када ће лице њихово засијати као сунце?! Ево, чеда моја, то је био повод да примим монашки образ”. Давид је у келији живео око двадесет година (од 500. до 520. године).

У империји се дешавају веома важни историјски догађаји, преношење престонице Илирије из Солуна у Јустинијану Приму. У овоме важну улогу игра Давид Дрвеник.

После смрти архиепископа Солунског Доротеја, његов наследник Аристид долази Давиду са молбом од себе и свих Солуњана да у знак љубави отпутује у Константинопољ како би молио императора Јустинијана I (527–565. године) да не преноси престоницу Илирије у Јустинијану Приму, зато што ће то довести до смањења престижа Солуна. Сам Аристид не може да путује у престоницу, зато што неће да остави град без пастира пред лицем варварске претње. Давид узима благослов архиепископа и заједно са двојицом својих ученика, Теодором и Димитријем, упућује се у Константинопољ. У престоници, где је његова слава била велика, Давид са дочекали са поштовањем. Седовласи до појаса и са брадом до земље, старац је био налик старозаветном Аврааму. Пошто је император Јустинијан био одсутан, солунско посланство са посебним почастима примила је императорка Теодора, пославши им у сусрет чиновнике, приредила им је топао пријем и увела их у палату. Своју молбу пред императором у сенату Давид је почео тако што је голом руком узео ужарени угљен и исказао поштовање, окадивши императора и присутне, не опекавши при том шаку. Молба је била услишена.

После неколико дана император је отпустио Давида. На повратку у Солун, када се манастир показао у видном пољу брода са којим је путовао свети, он се помолио, опростио са ученицима Теодором и Димитријем, и предао душу Богу.

Архиепископ Аристид је наредио да се Давидово тело пренесе у манастир и положи у гроб. Након 150 година игуман манастира Димитрије одлучио је да откопа мошти преподобног, како би део узео себи, међутим надгробна плоча смрвила се у мноштво крхотина, уплашивши раднике. Игуман Димитрије прихватио је ово као светитељево немање жеље да његови остаци буду раздељени. Наследник игумана Димитрија, Сергије, поновио је покушај свог учитеља и после дуготрајних молитви раскопао је гроб, нашао непропадљиве мошти Давида Дрвника, и узео као реликвију неколико власи са браде и главе.

Мошти преподобног Давида Дрвника налазе се у манастиру преподобног Теодора Солунског у Солуну.

На иконама светог често изображавају у виду седовласог старца са косом до појаса и брадом до земље, у плашту са капуљачом, како седи на гранама дрвета. На једној од слика у цркви Хора у Константинопољу преподобни Давид изображен је у погребној капели и једнако је удаљен од Закхеја на смокви с једне стране и од Мојсија који је видео Несагориву Купину, с друге.

Превео са руског Горан Дабетић

Јован Фјодоров, свештеник

БУДИТЕ КАО ДЕЦА

Господ у Јеванђељу више пута позива сваког човека да се угледа на дете. Будите „као деца” (Мт. 18, 3), „јер је таквих Царство Божије” (Мк. 10, 14).

Сваки човек расте, развија се, постаје одрастао. То није само реалност нашег времена. Чак пре грехопадка човек је био позван да узраста у љубави Божијој, да развија своје способности. Тако је спознавао творевину Божију, надевао имена животињама (види: Пост. 2, 20). По мишљењу Светог Василија Великог, дрво познања добра и зла „било је дато ради тога што је била потребна заповест нашој послушности”. То јест и у рају се човек васпитавао, развијао. Тако смо и ми, одрасли, позвани да постанемо бољи, да узрастамо физички и духовно. Дужни смо да овладамо својим способностима и развијамо дарове Божије. Зар упркос томе Господ говори: „Будите као деца” – неискусни, неразвијени, беспомоћни? Интуитивно схватамо шта Он има у виду. Сваки, видећи дете, осећа *шта* смо изгубили одрастајући, у чему су деца стварно боља од нас. Хајде да се постарамо да мало разумемо оно шта је Христос тако ценио у деци.

У раном узрасту деца још чувају задивљујућу целовитост ума, срца и воље. Туђа су им таква својства одраслог човека, каква су дволичност, лукавство и лицемерје. Хармонија у души детета допушта да види и хармонију око себе. Испада да то и јесте изворно Царство Божије, које се налази „унутар нас” (Лк. 17, 21). Деци је својствена простота, непосредност, нарочита реалистичност душе. Свет фантазије и свет реалности најчешће немају јасне границе. Освајајући околни свет, она одмах стварају нешто ново, прихватају своју фантазију ништа мање него околни свет. То се тиче и времена. Присетите се колико дуго дете усваја наше уобичајене временске категорије. Оно већ добро говори, много зна и схвата, али, на пример, „јуче” и „пре годину дана” за њега су једно те исто, прошло живи у садашњем, а садашње има предност над будућим. Можемо рећи да је то обличје будућег живота у вечности.

Деца су по својој природи отворена, друштвена. Упијају у себе нова знања, а њихово срце је отворено за реч Божију, добро, светлост. Христос, видећи како се деца тискају према Њему, слушају духом љубави и чистотом срца, у својој молитви Оцу Небеском говори: „Хвалим Те, Оче, Господе неба и земље, што си ово сакрио од мудрих и разумних, а открио си безазленима” (Мт. 11, 25). Ми, поседујући многа знања, разум и искуство, губимо праву везу срца са Богом, поверење и добро расположење према људима. Деци није својствено непријатељство, злоба, завада, мржња према било коме. „Него злоћом детињите” (1 Кор. 14, 20), каже апостол Павле, имајући у виду то како деца најчешће не виде зло около, а ако и осећају зло против себе, онда веома брзо заборављају и опраштају увреду. Стварно, слично се познаје сличним. Дете, по својим својствима не познаје зло, још дуго осећа тешкоћу у свом срцу – као последицу греха учињеног над њим. Дете, брзо опростивши, поново трчи родитељу са срцем пуним љубави. Све добро,

чисто изазива код детета поверење и привлачност.

Вера је за децу природна, она се појављује као искуствени део њиховог живота. Напротив, њима је несвојствена сумња, колебања, лукава мудровања и самооправдавања. Њихова вера је нехотична и притом искрена. Дете у свакој невољи отрчи мами, знајући да она увек помаже. Ова вера у безусловну љубав и помоћ проширује се и на духовни живот; вера у Бога, природна за дете, формира се у искуству љубави и поверења према родитељима. Деца верују у речи одраслих, за њих су ове речи исто што и њихова дела. Ако родитељи не бацају

речи у ветар, већ потврђују разумљиве речи разумљивим делима, тада стичу ауторитет у очима деце, пуно поверење и срдечно пријатељство. Вера деце у одрасле, вера одраслих у децу води дубокој, искреној и природној вери у Бога.

Када су ученици питали Христа ко је изнад свих у Царству Небеском, тада је Он, поставивши децу посред њих, рекао: „Ако се не обратите и не будете као деца, нећете ући у Царство Небеско... Који се, дакле, понизи [смири] као дете ово, онај је највећи у Царству Небеском” (Мт. 18, 1-4). Дете је од рођења „понижено”, оно поседује природно смирење, скромност. Одростајући, ми губимо ту спасоносну врлину и уносимо у себе гордост, честољубље, сујету. Себе сматрамо ако не најбољим од свих, онда управо не најгорим. Немајући изворни духовни живот, бринући се пре свега о вредностима „овог света”, омогућујемо брзи излазак наше деце из њихове тек мало искварене природе. Међутим, Господ нам предлаже другачији пут – пут повратка смиреном детињем духу: духу вере, љубави, скромности, чистоте и безграничног уздања у Бога.

Превео са руског Горан Дабетић

СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован благоизволео је у периоду од 1. октобра 2018. године до 30. новембра 2018. године:

Осветити:

Звоно за храм Покрова Пресвете Богородице у Барошевцу, Архијерејско намесништво колубарско-посавско, 29. септембра 2018. године;
Обновљени храм Светих апостола Петра и Павла у Грошници, Архијерејско намесништво лепеничко, 22. октобра 2018. године;
Крстове за храм Светог великомученика Димитрија у истоименом манастиру у Бајчетини, 21. октобра 2018. године.

Рукоположити:

Ђакон Божидара Васиљевића у чин свештеника 11. новембра 2018. године у храму Вазнесења Господњег у Сопоту;
Михаила Аврамовића у чин ђаконa 9. октобра 2018. године у храму Светог великомученика Георгија на Опленцу, а 17. новембра 2018. године, у чин свештеника у храму Светог Симона Монаха у Даросави.

Рукопроизвести у чин чтеца:

Лазара Марјановића, ученика петог разреда Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу;
Луку Лукића, ученика петог разреда Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу.

Одликовати:

Правом ношења напрсног крста

Протојереја Милића Марковића, привременог пароха петог крагујевачког при храму Силаска Светог Духа (Стара црква) у Крагујевцу, Архијерејско намесништво лепеничко;

Чином протојереја

Протонамесника Душана Илића, привременог пароха првог грошничког при храму Светих апостола Петра и Павла у Грошници, Архијерејско намесништво лепеничко;

Правом ношења црвеног појаса

Јереја Ненада Милојевића, привременог пароха другог грошничког при храму Светих апостола Петра и Павла у Грошници, Архијерејско намесништво лепеничко;

Орденом Светих новомученика крагујевачких I степена

Томислава Николића из Бајчетине;

Орденом Војска Карађорђа

Слободана Лазића из Грошнице;

Архијерејском граматом признања

Желимира Шапоњића из Ердеча;

Горана Арсенијевића из Винче;

Драгана Дишевића из Грошнице;

Сретена Јоцића из Београда;

Слободана Василијевића из Чачка;

Архијерејском граматом захвалности

Славољуба Стевановића из Грошнице;

Владицу Јовановића из Станова;

Мирована Бекоњу из Грошнице;

Славољуба Поповића из Крагујевца;
Вучића Јуришевића из Крагујевца;
Славишу Сталетовића из Грошнице;
Милоша Милановића из Смедеревске Паланке;
Војислава Ђурђевића из Смедеревске Паланке;
Архијерејском захвалницом
Лепосаву Тимотијевић из Грошнице.

Поставити:

Новорукоположеног јереја Горана Јовановића на дужност привременог пароха течићко-рабеновачког при храму Светог архангела Гаврила у Рабеновцу, Архијерејско намесништво левачко;
Новорукоположеног јереја Бориса Милосављевића на дужност привременог пароха другог рековачког при храму Преподобног Романа Српског у Рековцу, Архијерејско намесништво левачко;
Новорукоположеног јереја Милоша Павића на дужност привременог пароха другог белошевачког при храму Светог великомученика кнеза Лазара у Крагујевцу, Архијерејско намесништво лепеничко;
Новорукоположеног јереја Михаила Аврамовића на дужност привременог пароха великоиванчанског при храму Светог великомученика Димитрија у Великој Иванчи, Архијерејско намесништво младеновачко;
Новорукоположеног јереја Божидара Васиљевића на дужност привременог пароха трећег међулушког при храму Светих Јоакима и Ане у Међулужју, Архијерејско намесништво младеновачко.

Преместити:

Протонамесника Горана Лукића, привременог пароха неменикућког при храму Светих апостола Петра и Павла у Неменикућама, на дужност привременог пароха другог сопотског при храму Вазнесења Господњег у Сопоту, Архијерејско намесништво космајско;
Протојереја Новака Илића, привременог пароха течићко-рабеновачког при храму Светог архангела Гаврила у Рабеновцу, на дужност привременог пароха неменикућког при храму Светих апостола Петра и Павла у Неменикућама, Архијерејско намесништво космајско;
Протојереја Дејана Петровића, привременог пароха другог белошевачког при храму Светог великомученика кнеза Лазара у Крагујевцу, на дужност привременог пароха десимировачког при храму Свете великомученице Недеље у Десимировцу, Архијерејско намесништво крагујевачко;
Протојереја Петра Лесковца, привременог пароха трећег међулушког при храму Светих Јоакима и Ане у Међулужју, на дужност привременог пароха првог међулушког при храму Светих Јоакима и Ане у Међулужју, Архијерејско намесништво младеновачко;
Протојереја ставрофора Зорана Алексића, привременог пароха другог међулушког при храму Светих Јоакима и Ане у Међулужју, на дужност привременог пароха

првог буковичког при храму Светог архангела Гаврила у Буковику, Архијерејско намесништво орашачко;
 Јереја Милутина Гашевића, привременог пароха великоиванчанског при храму Светог великомученика Димитрија у Великој Иванчи, на дужност привременог пароха другог међулушког при храму Светих Јоакима и Ане у Међулужју, Архијерејско намесништво младеновачко.

Поверити у опслуживање:

Јереју Милутину Гашевићу, привременом пароху другом међулушком при храму Светих Јоакима и Ане у Међулужју, упражњену парохију великоиванчанску при храму Светог великомученика Димитрија у Великој Иванчи, Архијерејско намесништво младеновачко;
 Братству храма Свете Петке у Лапову упражњену парохију трећу лаповску при храму Свете Петке у Лапову, Архијерејско намесништво рачанско.

Разрешити:

Протојереја Љубишу Смиљковића, привременог пароха првог сопотског при храму Вазнесења Господњег у Сопоту, даље дужности опслуживања упражњене парохије друге сопотске при храму Вазнесења Господњег у Сопоту, Архијерејско намесништво космајско;

Протонамесника Горана Лукића, привременог пароха неменикућког при храму Светих апостола Петра и Павла у Неменикућама, даље дужности привременог пароха неменикућког при храму Светих апостола Петра и Павла у Неменикућама, Архијерејско намесништво космајско;

Протојереја Новака Илића, привременог пароха течичко-рабеновачког при храму Светог архангела Гаврила у Рабеновцу, даље дужности привременог пароха течичко-рабеновачког при храму Светог архангела Гаврила у Рабеновцу, Архијерејско намесништво левачко;
 Протојереја Драгослава Петровића, привременог пароха првог рековачког при храму Светог Романа Српског у Рековцу, даље дужности опслуживања упражњене парохије друге рековачке при храму Светог Романа Српског у Рековцу, Архијерејско намесништво левачко;
 Протојереја Дејана Петровића, привременог пароха другог белошевачког при храму Светог великомученика кнеза Лазара у Крагујевцу, даље дужности привременог пароха другог белошевачког при храму Светог великомученика кнеза Лазара у Крагујевцу, Архијерејско намесништво лепеничко;

Протојереја Дејана Петровића, привременог пароха другог белошевачког при храму Светог великомученика кнеза Лазара у Крагујевцу, даље дужности опслуживања упражњене парохије десимировачке при храму Свете великомученице Недеље у Десимировцу, Архијерејско намесништво крагујевачко;

Братство храма Светих Јоакима и Ане у Међулужју, даље дужности опслуживања упражњене прве међулушке парохије при храму Светих Јоакима и Ане у Међулужју, Архијерејско намесништво младеновачко;
 Протојереја Петра Лесковца, привременог пароха трећег међулушког при храму Светих Јоакима и Ане у Међулужју, даље дужности опслуживања треће међулушке парохије при храму Светих Јоакима и Ане у Међулужју, Архијерејско намесништво младеновачко;

Протојереја ставрофора Зорана Алексића, привременог пароха другог међулушког при храму Светих Јоакима и Ане у Међулужју, даље дужности привременог пароха другог међулушког при храму Светих Јоакима и Ане у Међулужју Архијерејско намесништво младеновачко;
 Протојереја ставрофора Драгомира Кеџића, пензионисаног пароха буковичког при храму Светог архангела Гаврила у Буковику, даље дужности опслуживања упражњене парохије прве буковичке при храму Светог архангела Гаврила у Буковику, Архијерејско намесништво орашачко;

Јереја Милутина Гашевића, привременог пароха великоиванчанског при храму Светог великомученика Димитрија у Великој Иванчи, даље дужности привременог пароха великоиванчанског при храму Светог великомученика Димитрија у Великој Иванчи, Архијерејско намесништво младеновачко;

Јереја Милутину Гашевића, привременог пароха другог међулушког при храму Светих Јоакима и Ане у Међулужју, даље дужности опслуживања упражњене парохије великоиванчанске у Великој Иванчи, Архијерејско намесништво младеновачко.

Пензионисати:

Протојереја ставрофора Миленка Стикића, привременог пароха трећег Лаповског при храму Свете Петке у Лапову, Архијерејско намесништво рачанско.

**Продајни
 центар
 Епархије
 шумадијске**

**Интернет продавница
 црквених предмета за
 цео свет**

www.eparhija.com

**Опрема за храмове
 Опрема за свештенство
 Иконе, крстови, тамјан
 Филигрански програм
 Јеванђеља, књиге
 Црквени артикли**

www.eparhija.com

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДНЈСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. октобра до 30. новембра 2018. године

ОКТОБАР 2018. ГОДИНЕ:

1. октобар 2018:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Лапову;
Обратио се студентима и професорима Економског факултета Универзитета у Крагујевцу поводом почетка школске године;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

2. октобар 2018 – прослављање двестогодишњице подизања Старе цркве у Крагујевцу:

Служио Литургију у цркви Силаска Светог Духа у Крагујевцу, задужбини кнеза Милоша Обреновића; одликовао правом ношења напрсног крста протојереја Милића Марковића, старешину Старе крагујевачке цркве;
Учествовао у манифестацијама поводом прослављања двестогодишњице подизања цркве Силаска Светог Духа у Крагујевцу.

3. октобар 2018:

Служио Литургију у цркви Светог Јоаникија Девичког у Крагујевцу – Бресница;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

4. октобар 2018:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Благословио рад иконописне радионице у манастиру Дивостину полазника веронауке; разговарао са вероучитељима.

5. октобар 2018:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

6. октобар 2018:

Служио Литургију у цркви Зачећа Светог Јована Крститеља у Јовановцу и пререзао славски колач поводом храмовне славе;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

7. октобар 2018 – Преподобни Симон Монах:

Служио Литургију у манастиру Прерадовцу и пререзао славски колач поводом славе манастирског храма;
Посетио манастир Каленић ради надгледања текућих грађевинских радова.

8. октобар 2018:

Служио Литургију у цркви Светог Саве Српског у Крагујевцу – Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Примио протојереја ставрофора Славка Зорицу, инспектора српских православних богословија.

9. октобар 2018:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Георгија на Опленцу - задужбинској цркви династије Карађорђевића поводом годишњице убиства краља Александра Карађорђевића;
Рад у Патријаршији СПЦ.

10. октобар 2018:

Учествовао у раду Патријаршијског управног одбора и Светог архијерејског синода СПЦ.

11-19. октобар 2018:

У име СПЦ учествовао у организацији посете нашој Цркви Његовог блаженства патријарха антиохијског и свега Истока Господина Јована Х који је боравио у Србији, Црној Гори и на Косову и Метхији.

20. октобар 2018:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Венчао адвоката Владу Јанковића и његову супругу;
Присуствовао фестивалу фрулаша у Сопоту.

21. октобар 2018:

Служио Литургију у цркви Светих новомученика крагујевачких у Крагујевцу – Шумарице; пререзао славски колач поводом храмовне славе;
Служио молебан Новомученицима крагујевачким и учествовао у манифестацијама *Велики школски час* поводом годишњице стрељања ученика и грађана Крагујевца 1941. године.

22. октобар 2018:

Служио Литургију у цркви Светих апостола Петра и Павла у Грошници и обавио мало освећење овог храма поводом његовог обновљења.

23. октобар 2018:

Служио у Саборној крагујевачкој цркви Литургију и парастос блаженопочившем Владици Валеријану, првом Епископу шумадијском, поводом годишњице упокојења.

24. октобар – 5. новембар 2018. године:

Посетио, као члан делегације СПЦ, са Његовом светошћу Господином Иринејем, патријархом српским, парохије наше Цркве у Јужној Африци и Боцвани.

НОВЕМБАР 2018:

6-7. новембар 2018:

Учествовао на заседању Светог архијерејског сабора СПЦ.

8. новембар 2018:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу и пререзао славски колач поводом црквене славе;
Посетио протојереја ставрофора мр Рајка Стефановића поводом прослављања крсне славе.

9. новембар 2018:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Присуствовао у Тополи предавању о борби српских војника на Паштрику.

10. новембар 2018:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу;

Посетио фестивал вина у Лазаревцу;

Примио у Патријарашкој вили у Београду, као члан делегације СПЦ, надбискупа бечког кардинала Шенбрана.

11. новембар 2018:

Служио Литургију у цркви Вазнесења Господњег у Сопоту током које је ђакон Божидар Васиљевић рукоположио у чин презвитера.

12. новембар 2018:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

13. новембар 2018:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

Рад у Патријаршији СПЦ.

14. новембар 2018:

Учествовао у раду Патријаршијског управног одбора и Светог архијерејског синода СПЦ.

15. новембар 2018:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

16. новембар 2018 – Ђурђиц:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;

Поводом крсне славе приредио свечани ручак током којег је Милету Радојевића, директора Канцеларије за односе са црквама и верским заједницама у Министарству правде одликовао орденом Светог краља Милутина.

17. новембар 2018:

Служио Литургију у цркви Светог Симона Монаха у Даросави током које је ђакон Михаила Аврамовић рукоположио у чин презвитера;

Посетио цркву брвнару Сватих апостола Петра и Павла у Даросави ради надгледања радова на обнови.

18. новембар 2018:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Јагодини;

Посетио цркву Светог великомученика Георгија у Мијатовцу ради утврђивања распореда живописа у олтару овог храма.

19. новембар 2018:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

20. новембар 2018:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Пантелејмона у Крагујевцу – Станово;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

21. новембар – Сабор Светог архангела Михаила:

Служио Литургију у цркви Светих апостола Патра и Павла у Аранђеловцу; пререзао славски колач протојереју Мићи Ђирковићу, пароху овог храма и архијерејском намеснику орашачком;

Посетио поводом прослављања крсне славе породицу Радише Пљакића, потпредседника Епархијског управног одбора;

Посетио поводом прослављања крсне славе протојереја ставрофора Саву Арсенијевића.

22. новембар 2018:

Служио Литургију у Старој кагујевачкој цркви:

Рад у Патријаршији СПЦ.

23. новембар 2018:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

Учествовао и одржао предавања на Економском факултету Универзитета у Крагујевцу на округлом столу: *Утицај демографских и миграционих токова на економски развој Републике Србије*.

24. новембар 2018:

Служио Литургију у цркви Преображења Господњег у Смедеревској Паланци.

25. новембар 2018:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;

Освештао у Крагујевцу клинику др Недељка Везмара;

Служио бденије у школском храму Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу.

26. новембар 2018 – слава Богословије у Крагујевцу:

Служио Литургију у школском храму Крагујевачке богословије и пререзао славски колач;

Учествовао на предавању *Зависност од интернета* које је организовало братство цркве Светог великомученика Пантелејмона у Крагујевцу – Станово.

27. новембар 2018:

Служио Литургију у школском храму Крагујевачке богословије – богослужбено сећање на ктиторе и приложнике ове установе;

Учествовао на завршној манифестацији посвећеној двестогодишњици подизања Старе крагујевачке цркве.

28. новембар 2018:

Служио Литургију у цркви Светог Јоаникија Девичког у Крагујевцу – Бресници;

Рад у Патријаршији СПЦ – седница Одбора за прославу осамстогодишњице аутокефалије СПЦ и седница Великог црквеног суда.

29. новембар 2018:

Учествовао у раду Патријаршијског управног одбора и Светог архијерејског синода СПЦ.

30. новембар 2018:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

Учествовао у прослављању дана Машинског факултета Универзитета у Крагујевцу.

ДЕЧИЈА СТРАНА

“КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕЋЕ УЋИ У ЊЕГА”

БОГОЈАВЉЕЊЕ ТОКОМ ЦЕЛЕ ГОДИНЕ

На празник Богојављења прослављамо један догађај из живота Господа нашега Исуса Христа, а то је Његово крштење. Крштење Господње јесте и објава, то јест јављење Господње. Свет је тек након крштења Господњег познао Три Личности Свете Тројице. То је управо она тајна помоћу које нам је омогућено да Оца, Сина и Духа Светога називамо Једним Богом. Након Богојављења на реци Јордану и нама је омогућено да крштавамо „у име Оца и Сина и Светога Духа“.

Пред завршетак Свете Литургије на Богојављење, после заамвоне молитве, свештеник ће извршити нарочито молитвословље које се назива „Чин великог освећења воде“. Тада ће Црква замолити нашег Господа Исуса Христа да баш као што је пре две хиљаде година у свом крштењу благословио воду реке Јордана и данас благослови воду која је пред нама, тако да као што молитва каже, „они који одаспу и послуже се од тога (од свете воде), приме је за прочишћење духа и тела, за исцељење патњи, освећење домова, и сваку потребу“. При одласку из цркве, свако од нас ће понети боцу ове свете воде ради благослова себе и свог дома.

„Данас се река Јордан преобрази у воду исцељења присуством Господњим“, каже молитва патријарха Софронија Јерусалимског коју изговарамо у обреду освећења воде на Богојављење.

На дан Светог Богојављења православни Епископ или свештеник баца крст у воду да би га неки од пливача повратио. У нашим парохијским црквама, свештеник ће уронити крст у посуду са водом. Тај чин представља нашег Господа како поново урања себе у воду Јордана и освећује све океане, мора, реке и језера у свету. Тако сва вода постаје благословена или света и доноси нам исцељујуће присуство Господње.

Децу и одрасле треба подстицати да чувају бочицу свете воде коју ће добити тог дана. Могу је оставити крај иконе и користити је током целе године. Користе је да благослове себе или своју собу, нови аутомобил или бицикл, итд. Могу је узимати кашичицом кад осећају посебну потребу за Господњим присуством. Она ће им непрекидно представљати Господње исцељење и присуство пуно љубави, баш као и породична икона. На тај начин можемо да сачувамо Богојављење целе године.

Тропар Богојављења:

Када си се Ти, Господе, крштавао у Јордану, показало се поклоњење Тројице. Јер глас Родитеља сведочаше за Тебе, називајући Те љубљеним Сином; а Дух у виду голуба потврђиваше истинитост речи. Христе Боже, који си се јавио и свет просветио, слава теби.

ГДЕ ХРИСТОС ЖИВИ?

Питање које су Свети апостоли Јован и Андреј поставили Господу Исусу, и ми данас постављамо Богу. Оно гласи: „Учитељу, где живиш? Где можемо да те нађемо?“

Сам Бог је одговорио на то питање у тајни свог Оваплоћења. Он је постао човек у Христу. „И Логос постаде тело и настани се међу нама, и видесмо славу Његову, славу као Јединороднога од Оца, пун благодати и истине“ (Јеванђеље по Јовану 1, 14). Када се Пресвета Дева Марија савила над јаслама у Витлејему, тамо беше Бог! Током тридесет и три године људске историје било је могуће показати на Исуса и рећи: „Погледајте, ево Бога!“

А потом? Где га налазимо сада? „Учитељу, где сада живиш? Где сада да те пронађемо?“ Показујући освећени хлеб и вино у Светој тајни Причешћа, Господ нам каже: „Дођите и видите. Ово је моје Тело... Ово је моја Крв... Онај ко једе моје Тело и пије моју Крв, живи у мени и ја у њему.“

„Учитељу, где живиш?“ Дођите и видите, каже Он, док нас позива да Га потражимо у себи, у својим срцима и душама. Ту је Он одабрао да станује. „Да се Христос вашом вером усели у срца ваша, да бисте укоренењени и утемељени у љубави могли... познати љубав Христову, која превазилази разум, да бисте се испунили сваком пуноћом Божијом“, каже Свети апостол Павле (Посланица Ефесцима 3, 17). Као што видимо, Свети апостол Павле је употребио реч „уселити“, а не „посетити“. Господ Исус Христос жели да се ту усели, да ту живи непрекидно. Он, који није имао где да положи главу, тражи да начини свој дом у нама. Зато је Он одлучио да нам дође на тако једноставан начин, а ипак тако тајанствено, под видом хлеба и вина.

„Учитељу, где живиш?“ У теби, каже Он.

Створени смо да у себи носимо Бога. Ми смо храм Божији. Господ чека да се настани у нама. Он тврди да смо Његова деца. Он неће мировати док не освоји наша срца и не претвори их у свој престо.

ГДЕ ЈЕ ЦАРСТВО БОЖИЈЕ?

Где год је неко крштен у име Пресвете Тројице и прима Духа Светог кроз свету тајну крштења, ту је посејано семе царства Божијег. Кад год грешник преиспита себе и одлучи да се врати свом Оцу као што је учинио блудни син, ту је царство Божије. Кад год молећи се отворите своје срце Богу, ту је царство. Кад год видите да неко грли немоћне и брине за болесне у име Господа Исуса Христа, ту је царство. Где год се служи Света Литургија и где је Господ Исус Христос присутан као реч Божија и Хлеб Живота, ту је царство Божије. Али, морам још једном да нагласим: ако је царство Божије у вама, нико више неће морати да вас убеђује да идете на Литургију нити на веро-науку. Доћи ћете од своје воље! Нећете моћи ни да замислите да не дођете, јер сте у царству, и царство је у вама.

КАКО ЈЕ МЕДВЕД УГРЕЈАО МИТРОПОЛИТА

Митрополита Кирила (Смирнова), Казањског и Свијашког, превозили су у прогонство. Једне главе ноћи био је избачен из вагона у пуној брзини воза.

Беше снежна зима. Митрополит Кирил је упао у огроман смет, као у перину, и није се разбио. Уз потешкоће је испуцао из њега, осврћући се – шума, снег и никаквог знака живота. Дуго је ишао кроз недирнути снег и, изгубивши снагу, сео на пањ. Мраз је продирао до костију кроз изношену расу. Осећајући да почиње да се смрзава, митрополит је почео себи да чита молитву за умируће.

Одједном види да му се приближава нешто веома велико и тамно; осмотри – медвед.

„Изгришће”, синула је мисао, али да бежи није имао снаге, па и куда? Медвед је пришао, оњушио овог који седи и спокојно легао код његових ногу. Од огромног медвеђег трупа ширили су се топлота и потпуна благонаклоност. И, ево, медвед је забрундао, окренуо се према владици трбухом, испружио се целом дужином и слатко захркао.

Дуго се владика колебао, гледајући заспалог медведа, потом није издржао снажну хладноћу и легао је поред њега, прибијајући се уз његов топли трбух. Лежао је час на једном, час на другом боку, окренуо се ка звери да би се угрејао, а медвед је дубоко дисао у сну и запахнуо га врелим дахом. Када је почела да свиће зора, митрополит је зачуо далеко кукурикање петлова. „Насеље је близу”, синула му је радосна мисао. Онда је опрезно, како не би пробудио медведа, устао на ноге. Али овај се такође подигао, отресао се и гегајући се полако отишао према шуми. А опорављени владика пође ка петловом гласу и убрзо стиже до невеликог сеоцета.

Превео са руског Горан Дабетић

БО ЖИ Ћ

У кући је слама жута
к'о од злата,
са њом стиже Божић Бата.
Радујмо се децо, сви,
Јер над нама Христос бди!

Здравље, срећа и весеље –
то су сада наше жеље!
Да су од сад уз нас,
помоћи ће Христос Спас!

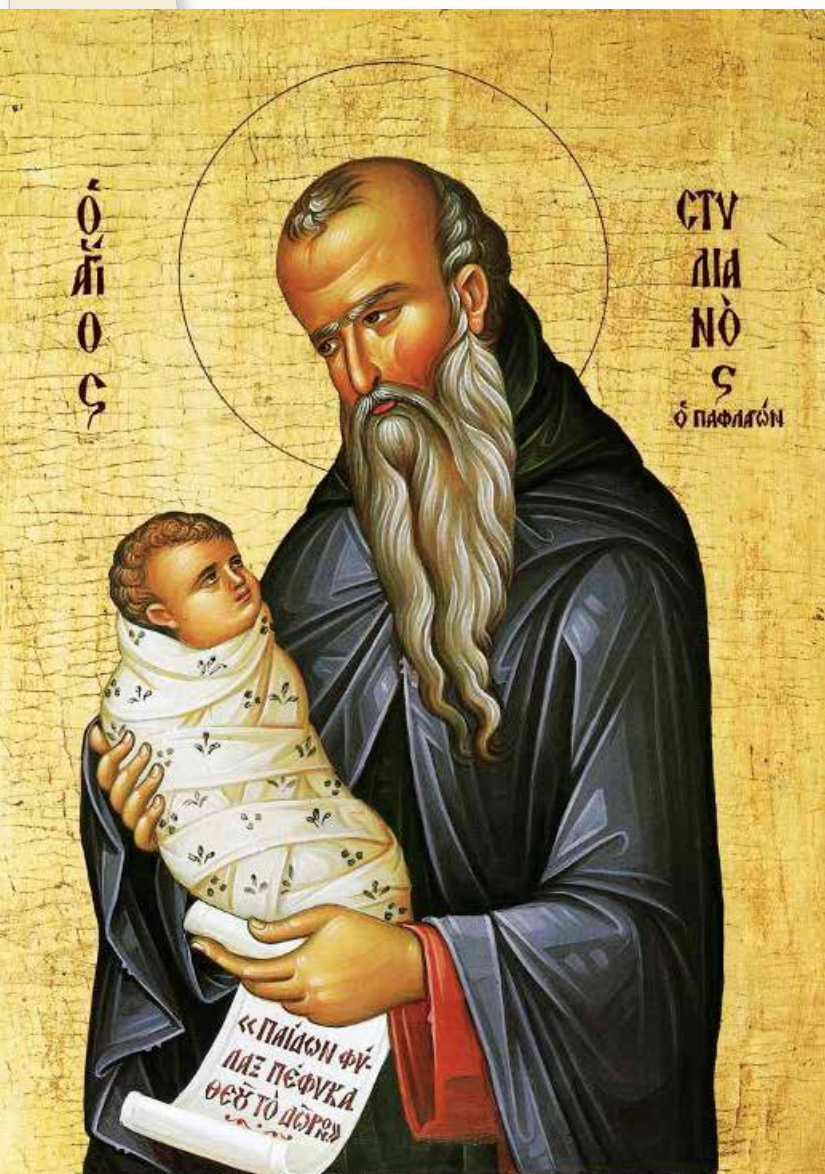
Лазар Стојковић V4
ОШ „Коста Ђукић”, Младеновац

СВЕТИ СТИЛИЈАН ЗАШТИТНИК ДЕЦЕ

Преподобни Стилијан Пафлагонски се родио у граду Адријанопољу, у Пафлагонији, у V веку. Име Стилијан потиче од глагола *стилоно*, што значи окрепљивати, јачати, очувати здравље деце. Он је био благословен од утробе мајке своје, и што је био старији, то се у већој мери по милости Божијој усељавао Дух Свети у њега.

Од детињства је пројављивао ретку тежњу за светим животом. Поставши пунолетан, он је раздао сву своју имовину сиромашнима. И када ништа није остало од очевог наслеђа, преиспуњен олакшањем и радошћу, је рекао је: „Ја сам се развезао од тешког сидра, које ме је држало привезаног за жеље мога палог тела. Од сада је отворен преда мном пут ка истинском животу.“

После овога је Свети примио монашки постриг у једном од малоазијских манастира. Благодарећи уздржању, стекао је врлине нестицања, чистоте и послушања. При себи није имао никакве имовине, он је живео просто и у сиромаштву. Подчињавајући своју вољу старцу, он се успешно борио са искушењима од човеконенавидника, света и тела.

Желећи да још ближе приђе духовном савршенству, опростио се од братије и удаљио у безљудну пустињу, где се настанио у једној пештери. Тамо је проводио дане и ноћи у молитви и славословљу Богу. Преподобни Стилијан је провео многе године у подвижничком живљењу у пустињи, све док Господ није благоизволео да јави људима овог „светлог светилника“. Временом се у читавом крају чуло за светост овог отшелника и многи људи су са вером и побожношћу похрлили ка његовој пештери.

Јеванђељске речи: „Иситну вам говорим, ако се не обратите и не будете као деца, нећете ући у Царство небеско“ (Мт 18, 1-4), дубоко су запале у душу светог Стилијана, а Господ му је даровао благодат покровитељства деце. Мајке из оближњих градова и села, и издалека, доносиле су му своју болесну децу и свети их је исцељивао. Дошавши до пештере мајке су падале пред Светим на колена, славиле Бога и молиле се за своје дете. А Свети Стилијан би дете узимао на своје руке и са сузама молио Бога за исцељење, и Господ би га даровао. Поред тога, по молитвама Светог бесплодне жене су постајале многодетне мајке.

Преподобни Стилијан се престабио у дубокој старости. Поштовање преподобног се увелико раширило и ван његовог родног краја и остало је јако посебно у Црквама грчке традиције. Верни се њему посебно молитвено обраћају за исцељење деце и избављење од бесплодности. На иконама се Свети осликава са повијеним одојчетом у рукама.

Једном сам пролазио поред црквице Светог Стилијана, која се налази у источном делу Атине, недалеко од манастира Светог Јована Карејског. То је било 26. новембра, на дан спомена Светог Стилијана, који је престолни празник те древне цркве. Зачудио сам се, приметивши да су и упркос јаког мраза, у њу доносили на стотине мале деце из најближег округа, а такође и из свих реона Атине. Запитао сам шта се догађа. Одговорили су ми да је Свети Стилијан заштитник деце, те да их зато родитељи доносе овде на дан празника да се причесте са надом да ће их Свети Стилијан сачувати здравим и читавим током целе године.

Из књиге архимандрита Харалампхија Василиопулоса:
„Свети Стилијан“, Атина 2000
Превео Небојша Ћосовић

православна галерија

Виктор Довнар

www.kalenic.rs

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Каленик

Н О В А И З Д А Њ А

СПОМЕНИЦА
ДВА ВЕКА
СТАРЕ ЦРКВЕ
У КРАГУЈЕВЦУ
(1818 – 2018)

